

ความสัมพันธ์ระหว่างทัศนต่อสภาพแวดล้อมภายในมหาวิทยาลัย
กับพฤติกรรมมีส่วนร่วมทางการเมืองของ
นักศึกษามหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต

ปริญญานิพนธ์
ของ
สรวิทย์ เลี่ยมสุวรรณ

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการอุดมศึกษา
ตุลาคม 2546
ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

378.1989
ส 339๓
ร.3

ความสัมพันธ์ระหว่างทัศนคติต่อสภาพแวดล้อมภายในมหาวิทยาลัย
กับพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของ
นักศึกษามหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต

บทคัดย่อ

ของ

สรวิทย์ เลี่ยมสุวรรณ

เสนอต่อบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการอุดมศึกษา
ตุลาคม 2546

h 231934 ร.3

11 พ.ย. 2546

สรักษ์ เลี่ยมสุวรรณ. (2546). ความสัมพันธ์ระหว่างทัศนต่อสภาพแวดล้อมภายในมหาวิทยาลัยกับพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของนักศึกษามหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต. ปรินุณยานิพนธ์ กศ.ม. (การอุดมศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. คณะกรรมการควบคุม : ดร. สุพร ตั้งสมวรพงษ์, ดร. จารุวรรณ สกุลกู.

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาและเปรียบเทียบทัศนของนักศึกษาต่อสภาพแวดล้อมภายในมหาวิทยาลัยและพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของนักศึกษาจำแนกตามเพศ คณะวิชา ลักษณะการอบรมเลี้ยงดูของครอบครัว และการได้รับการอบรมกลุ่มเกลตาทางการเมือง รวมทั้งศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างทัศนต่อสภาพแวดล้อมภายในมหาวิทยาลัยกับพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของนักศึกษามหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต ซึ่งกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย ได้แก่ นักศึกษามหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต ระดับปริญญาตรี ภาคปกติ ปีการศึกษา 2545 จากทุกคณะวิชา จำนวน 398 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถาม แบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 55 ข้อ และสถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าคะแนนเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบที่การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว การทดสอบความแตกต่างของค่าคะแนนเฉลี่ยเป็นรายคู่โดยวิธีของเชฟเฟ และ การหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน

ผลการวิจัย พบว่า

1. นักศึกษามีทัศนต่อสภาพแวดล้อมภายในมหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิตโดยรวมว่ามีความเหมาะสมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า นักศึกษามีทัศนต่อสภาพแวดล้อมภายในมหาวิทยาลัยด้านวิชาการว่ามีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ส่วนด้านสังคมและด้านกายภาพ นักศึกษามีทัศนว่ามีความเหมาะสมอยู่ในระดับปานกลาง
2. นักศึกษาชายและนักศึกษานหญิงมีทัศนต่อสภาพแวดล้อมภายในมหาวิทยาลัยในแต่ละด้านและโดยรวมไม่แตกต่างกัน
3. นักศึกษาที่ศึกษาต่างคณะวิชาทั้งมีทัศนต่อสภาพแวดล้อมภายในมหาวิทยาลัยโดยรวมแตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า นักศึกษามีทัศนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติในด้านสังคมและด้านกายภาพ ส่วนด้านอื่น ๆ ไม่พบความแตกต่าง
4. นักศึกษาที่มีลักษณะการอบรมเลี้ยงดูของครอบครัวต่างกัน มีทัศนต่อสภาพแวดล้อมภายในมหาวิทยาลัยในแต่ละด้านและโดยรวมไม่แตกต่างกัน
5. นักศึกษาที่ได้รับการอบรมกลุ่มเกลตาทางการเมืองต่างกัน มีทัศนต่อสภาพแวดล้อมภายในมหาวิทยาลัย โดยรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า นักศึกษามีทัศนแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติในด้านวิชาการ ส่วนด้านอื่น ๆ ไม่พบความแตกต่าง
6. นักศึกษามีพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองอยู่ในระดับปานกลาง

7. นักศึกษาชายและนักศึกษาหญิงมีพฤติกรรมมีส่วนร่วมทางการเมืองไม่แตกต่างกัน

8. นักศึกษาที่ศึกษาต่างคณะวิชากัน มีพฤติกรรมมีส่วนร่วมทางการเมืองไม่แตกต่างกัน

9. นักศึกษาที่มีลักษณะการอบรมเลี้ยงดูของครอบครัวต่างกัน มีพฤติกรรมมีส่วนร่วมทางการเมืองไม่แตกต่างกัน

10. นักศึกษาที่ได้รับการอบรมกล่อมเกลาทางการเมืองต่างกัน มีพฤติกรรมมีส่วนร่วมทางการเมืองไม่แตกต่างกัน

11. ทักษะของนักศึกษาต่อสภาพแวดล้อมภายในมหาวิทยาลัยมีความสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรมมีส่วนร่วมทางการเมืองของนักศึกษา

THE RELATIONSHIP BETWEEN ATTITUDES TOWARD THE ON – CAMPUS
ENVIRONMENT AND POLITICAL PARTICIPATION BEHAVIOR OF
KAGEMBUNDIT UNIVERSITY STUDENTS

AN ABSTRACT
BY
SORARAK LEAMSUWAN

Presented in partial fulfillment of the requirements
for the Master of Education degree in Higher Education
at Srinakharinwirot University

October 2003

Sorarak Leamsuwan. (2003). *The Relationship Between Attitudes Toward the On – Campus Environment and Political Participation Behavior of Kasembundit University Students*. Master Thesis, M.Ed. (Higher Education). Bangkok : Graduate School, Srinakharinwirot University. Advisor Committee : Dr. Suwaporn Tungsomworapongs, Dr. Jaruwan Skulkhu.

This study is aimed at investigating and comparing the attitudes toward the on – campus environment and political participation behaviors of students classified by gender, major fields of study, characteristic of their family nurturing and political socialization. The relationship between attitudes toward the on – campus environment and political participation behaviors of students were also studied. The sample of this research consisted of 398 undergraduate students studying at Kasembundit University in the academic year 2002. The five – rating scale questionnaires with 55 items were used as research instrument for data collection. The data were statistically analyzed by percentage, arithmetic mean, standard deviation, t – test statistic, one way analysis of variance, Scheffé method and Pearson Product – Moment Correlation Coefficient.

The findings were as follows :

1. The students' attitudes toward the appropriateness of the on – campus environment of students in overall three aspects were at a moderate level. Considering in each aspect, the academic aspect was at a high level, but the social and physical ones were rated at a moderate level.
2. There were no significant differences in the attitudes toward the on – campus environment of male and female students in each aspect and in overall three aspects.
3. There were significant differences in the attitudes toward the on – campus environment of students who had different major fields of study in overall three aspects, and in the social and physical aspects at the .05 level.
4. The students who had different family nurturing characteristics showed no significant differences in their attitudes toward the on – campus environment in the overall and each aspect.
5. There were no significant differences in the attitudes toward the on – campus environment of students who had different political socialization in overall three

aspects. Considering in each aspect, it was found that there was significant difference in the academic aspect at the .05 level.

6. The students' political participation behaviors were rated at a moderate level.

7. There were no significant differences in the political participation behaviors between male and female students.

8. There were no significant differences in the political participation behaviors among students who had different major fields of study.

9. There were no significant differences in the political participation behaviors among students who had different characteristic in their family nurturing.

10. There were no significant differences in the political participation behaviors among students who had different political socialization.

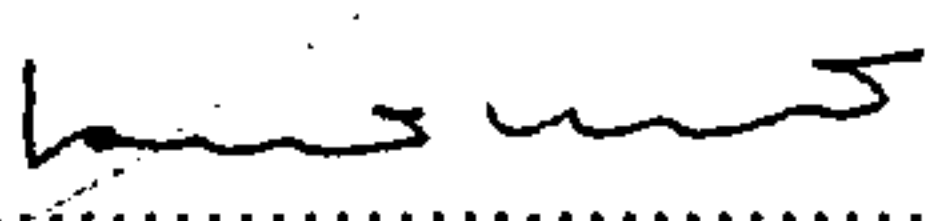
11. The students' attitudes toward the on – campus environment were positively related to their satisfaction in political participation behaviors.

ปริญญานิพนธ์
เรื่อง

ความสัมพันธ์ระหว่างทัศนคติต่อสภาพแวดล้อมภายในมหาวิทยาลัย
กับพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของ
นักศึกษามหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต

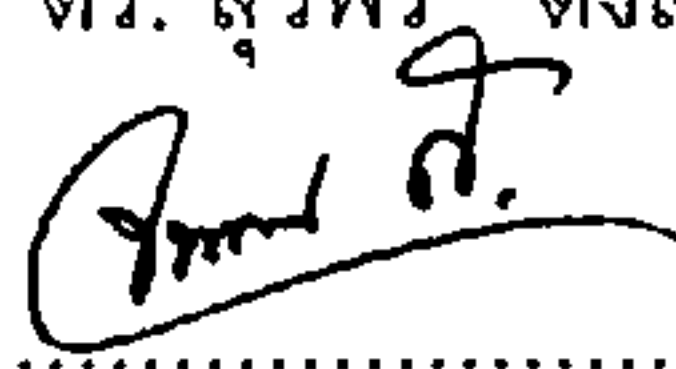
ของ
นายสรักษ์ เลี่ยมสุวรรณ

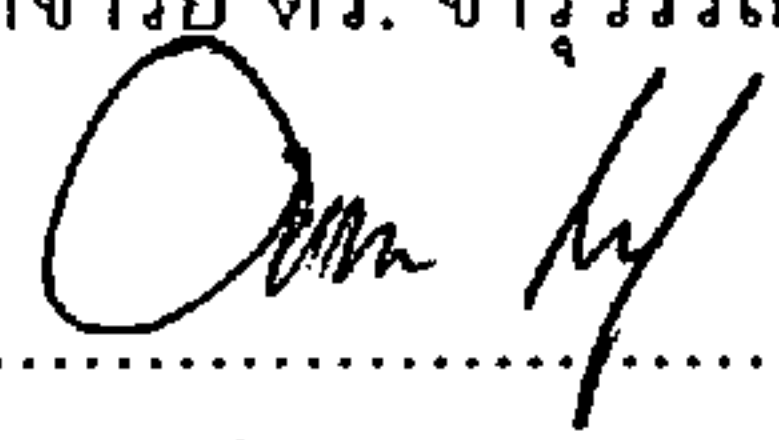
ได้รับอนุมัติจากบัณฑิตวิทยาลัยให้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตร
ปริญญาการศึกษามหาบัณฑิต สาขาวิชาการอุดมศึกษา
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

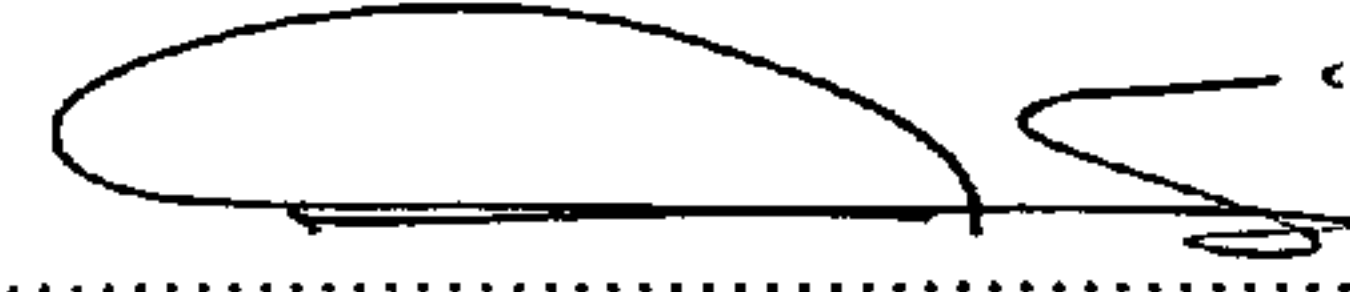

..... คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(รองศาสตราจารย์ ดร. นภาพร หะวานนท์)
วันที่ 14 เดือน ตุลาคม พ.ศ. 2546

คณะกรรมการสอบปริญญานิพนธ์

..... ประธาน
(อาจารย์ ดร. สุพร ตั้งสมรพงษ์)

..... กรรมการ
(อาจารย์ ดร. จารุวรรณ สกุลคู)

..... กรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติม
(อาจารย์ ดร. อรรณพ โพธิสุข)

..... กรรมการที่แต่งตั้งเพิ่มเติม
(อาจารย์ ดร. ราชันย์ บุญธิมา)

ประกาศคุณูปการ

ปริญญานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จลงได้ด้วยความกรุณาจากอาจารย์ ดร. สุพร ตั้งสมวรพงษ์ ประธานกรรมการควบคุมปริญญานิพนธ์ อาจารย์ ดร. จารุวรรณ สกุลคู กรรมการควบคุมปริญญานิพนธ์ อาจารย์ ดร. อรรณพ โพธิสุข และ อาจารย์ ดร. ราชันย์ บุญธิมา กรรมการแต่งตั้งเพิ่มเติม ซึ่งท่านทั้งหลายได้กรุณาให้คำปรึกษา คำแนะนำ และ ข้อเสนอแนะ ตลอดจนตรวจแก้ไขข้อผิดพลาดต่าง ๆ ด้วยความเอาใจใส่ ผู้วิจัยขอกราบขอบพระคุณเป็นอย่างสูงในความกรุณาครั้งนี้

ขอกราบขอบพระคุณ อาจารย์ ดร. อรรณพ โพธิสุข อาจารย์ ดร. จินดารัตน์ ปิรมณี และอาจารย์ปิยะชาติ โชคพิพัฒน์ ที่กรุณาให้คำแนะนำและข้อเสนอแนะในการตรวจสอบเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย จนทำให้การวิจัยในครั้งนี้ดำเนินไปด้วยความเรียบร้อย

ขอกราบขอบพระคุณ คณาจารย์ แห่งมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ทั้งในระดับปริญญาตรีและปริญญาโทที่ให้โอกาสทางการศึกษาที่มีค่ายิ่งและถ่ายทอดองค์ความรู้ทางวิชาการ จนทำให้ผู้วิจัยได้รู้จักตนเอง รู้จักโลก และรู้จักชีวิต ซึ่งเป็นไปตามรากฐานแห่งความหมายของคำว่า “มหาวิทยาลัย” นั่นคือ การเป็นชุมชนที่จะพานักศึกษาเข้ามาแสวงหา “สากลสัจจะ : Universal Truth”

ขอขอบคุณ อาจารย์สมเดช โอบอ้อม แห่งมหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิตที่กรุณาให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ ขอขอบคุณ นักศึกษามหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิตทุกท่านที่ให้ความร่วมมือในการตอบแบบสอบถาม ขอขอบคุณ นิสิตรุ่นพี่ เพื่อน ๆ และรุ่นน้อง สาขาวิชาการอุดมศึกษาที่คอยให้คำแนะนำในด้านต่าง ๆ เป็นอย่างดี

หากช่วงเวลาที่ผู้วิจัยกำลังศึกษาอยู่นั้น ถูกจำกัดแค่เพียงในห้องบรรยายเล็ก ๆ คงเป็นเรื่องที่ดูอ้างว้างและโดดเดี่ยว เพราะการศึกษาที่แท้จริงนั้น ก็คือ “การเรียนรู้ตลอดชีวิต” ที่เป็นส่วนหนึ่งในชีวิตประจำวันของคนเราทุกคน การศึกษาของผู้วิจัยก็เช่นกันที่ไม่เคยถูกปล่อยปละละเลย ขอระลึกถึงพระคุณของคุณตา – คุณยาย ขอกราบขอบพระคุณ คุณพ่อ – คุณแม่ ขอขอบคุณ พี่ชาย – น้องชาย รวมทั้งกัลยาณมิตรแห่งมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ ซึ่งท่านทั้งหลายได้คอยเป็นกำลังใจที่ดีให้แก่ผู้วิจัยด้วยดีเสมอมา

อย่างไรก็ดี แม้ผู้วิจัยจะตั้งใจที่จะเขียนปริญญานิพนธ์ฉบับนี้ให้สมบูรณ์เพียงใดก็ตาม ข้อบกพร่องต่าง ๆ ย่อมต้องเกิดขึ้นเป็นธรรมดา ซึ่งผู้วิจัยขออภัยไว้ ณ โอกาสนี้ด้วย

สรักษ์ เลี่ยมสุวรรณ

สารบัญ

บทที่	หน้า
1 บทนำ.....	1
ภูมิหลัง.....	1
ความมุ่งหมายของการวิจัย.....	7
ความสำคัญของการวิจัย.....	7
ขอบเขตของการวิจัย.....	7
ประชากร.....	7
ตัวแปรที่ศึกษา.....	7
นิยามศัพท์เฉพาะ.....	8
สมมติฐานในการวิจัย.....	10
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง.....	12
การปกครองในระบอบประชาธิปไตย.....	12
ความหมายและแนวคิดเกี่ยวกับประชาธิปไตย.....	12
หลักการของระบอบประชาธิปไตย.....	13
การเมืองและการมีส่วนร่วมทางการเมือง.....	17
ความหมายและแนวคิดเกี่ยวกับการเมือง.....	17
ความหมายและแนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมือง.....	18
ความสำคัญของการมีส่วนร่วมทางการเมือง.....	19
ลักษณะและรูปแบบของการมีส่วนร่วมทางการเมือง.....	20
ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง.....	24
เพศ.....	24
คณะวิชา.....	25
ลักษณะการอบรมเลี้ยงดูของครอบครัว.....	26
การได้รับการอบรมกล่อมเกลาทางการเมือง.....	28
ความสำคัญของสภาพแวดล้อมภายในมหาวิทยาลัย.....	31
การจัดการศึกษาและการบริหารมหาวิทยาลัยเกษตรบัณฑิต.....	36

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
3 วิธีดำเนินการวิจัย	39
การกำหนดประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง	39
การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย	41
การเก็บรวบรวมข้อมูล	43
การจัดกระทำข้อมูลและกววิเคราะห์ข้อมูล	44
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	46
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	46
การวิเคราะห์ข้อมูล	46
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	47
5 สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	86
ความมุ่งหมายของการวิจัย	86
วิธีดำเนินการวิจัย	86
การวิเคราะห์ข้อมูล	87
สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล	87
อภิปรายผล	91
ข้อเสนอแนะ	101
ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป	103
บรรณานุกรม	104
ภาคผนวก	111
ก. เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล	112
ข. หนังสือรับรองเพื่อการเก็บรวบรวมข้อมูล	122
ค. รายชื่อผู้เชี่ยวชาญและหนังสือเชิญผู้เชี่ยวชาญตรวจคุณภาพเครื่องมือ การวิจัย	126
ง. คุณภาพของเครื่องมือการวิจัย	131
ประวัติย่อผู้วิจัย	134

บัญชีตาราง

ตาราง		หน้า
1	จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างของนักศึกษามหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต	39
2	จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่างจำแนกตามตัวแปรที่ศึกษา	40
3	ค่าคะแนนเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของทัศนะของนักศึกษาต่อ สภาพแวดล้อมภายในมหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต ในแต่ละด้านและโดยรวม ...	47
4	ค่าคะแนนเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของทัศนะของนักศึกษาต่อ สภาพแวดล้อมภายในมหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต ด้านวิชาการ เป็นรายข้อ	48
5	ค่าคะแนนเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของทัศนะของนักศึกษาต่อ สภาพแวดล้อมภายในมหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต ด้านสังคม เป็นรายข้อ	49
6	ค่าคะแนนเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของทัศนะของนักศึกษาต่อ สภาพแวดล้อมภายในมหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต ด้านกายภาพ เป็นรายข้อ ...	50
7	ค่าคะแนนเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของทัศนะของนักศึกษาต่อ สภาพแวดล้อมภายในมหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต ในแต่ละด้านและโดยรวม จำแนกตามเพศ	51
8	ค่าคะแนนเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของทัศนะของนักศึกษาต่อ สภาพแวดล้อมภายในมหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต ในแต่ละด้านและโดยรวม จำแนกตามคณะวิชา	52
9	ค่าคะแนนเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของทัศนะของนักศึกษาต่อ สภาพแวดล้อมภายในมหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต ในแต่ละด้านและโดยรวม จำแนกตามลักษณะการอบรมเลี้ยงดูของครอบครัว	54
10	ค่าคะแนนเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของทัศนะของนักศึกษาต่อ สภาพแวดล้อมภายในมหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต ในแต่ละด้านและโดยรวม จำแนกตามการได้รับการอบรมกล่อมเกลาก่อนการเข้าเมือง	55
11	เปรียบเทียบทัศนะของนักศึกษาต่อสภาพแวดล้อมภายในมหาวิทยาลัย เกษมบัณฑิต ในแต่ละด้านและโดยรวม จำแนกตามเพศ	56
12	เปรียบเทียบทัศนะของนักศึกษาต่อสภาพแวดล้อมภายในมหาวิทยาลัย เกษมบัณฑิต ในแต่ละด้านและโดยรวม จำแนกตามคณะวิชา	57
13	ทดสอบความแตกต่างของทัศนะของนักศึกษาต่อสภาพแวดล้อมภายใน มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต ด้านสังคม จำแนกตามคณะวิชา	58
14	ทดสอบความแตกต่างของทัศนะของนักศึกษาต่อสภาพแวดล้อมภายใน มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต ด้านกายภาพ จำแนกตามคณะวิชา	59

บัญชีตาราง (ต่อ)

ตาราง	หน้า
15 ทดสอบความแตกต่างของทักษะของนักศึกษาต่อสภาพแวดล้อมภายในมหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต โดยรวม จำแนกตามคณะวิชา.....	60
16 เปรียบเทียบทักษะของนักศึกษาต่อสภาพแวดล้อมภายในมหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต ในแต่ละด้านและโดยรวม จำแนกตามลักษณะการอบรมเลี้ยงดูของครอบครัว.....	61
17 เปรียบเทียบทักษะของนักศึกษาต่อสภาพแวดล้อมภายในมหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต ในแต่ละด้านและโดยรวม จำแนกตามการได้รับการอบรมกลุ่มেলাทางการเมือง.....	62
18 ทดสอบความแตกต่างของทักษะของนักศึกษาต่อสภาพแวดล้อมภายในมหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต ด้านวิชาการ จำแนกตามการได้รับการอบรมกลุ่มেলাทางการเมือง.....	63
19 ค่าคะแนนเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของนักศึกษามหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต เป็นรายข้อ.....	64
20 ค่าคะแนนเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของนักศึกษามหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต จำแนกตามเพศเป็นรายข้อ.....	67
21 ค่าคะแนนเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของนักศึกษามหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต จำแนกตามคณะวิชาเป็นรายข้อ.....	70
22 ค่าคะแนนเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของนักศึกษามหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต จำแนกตามลักษณะการอบรมเลี้ยงดูของครอบครัว เป็นรายข้อ.....	75
23 ค่าคะแนนเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของนักศึกษามหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต จำแนกตามการได้รับการอบรมกลุ่มেলাทางการเมือง เป็นรายข้อ.....	78
24 เปรียบเทียบพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของนักศึกษามหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต จำแนกตามเพศ.....	83
25 เปรียบเทียบพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของนักศึกษามหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต จำแนกตามคณะวิชา.....	83

บัญชีตาราง (ต่อ)

ตาราง	หน้า
26 เปรียบเทียบพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของนักศึกษามหาวิทยาลัย เกษมบัณฑิต จำแนกตามลักษณะการอบรมเลี้ยงดูของครอบครัว	84
27 เปรียบเทียบพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของนักศึกษามหาวิทยาลัย เกษมบัณฑิต จำแนกตามการได้รับการอบรมกล่อมเกลาทางการเมือง	84
28 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างทัศนคติสภาพแวดล้อมภายในมหาวิทยาลัย กับพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของนักศึกษามหาวิทยาลัย เกษมบัณฑิต	85

บัญชีภาพประกอบ

ภาพประกอบ	หน้า
1 แผนภูมิโครงสร้างการบริหารมหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต	38

บทที่ 1

บทนำ

ภูมิหลัง

ประเทศไทยมีการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองการปกครองครั้งสำคัญคือ การเปลี่ยนแปลงจากระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์มาเป็นการปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ตั้งแต่ พ.ศ. 2475 เป็นต้นมาจนถึงปัจจุบัน และได้มีการประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 อันมีภูมิหลังและเป้าหมายหลักเพื่อการปฏิรูปการเมืองการปกครองให้เอื้อต่อการเปลี่ยนแปลงทางสังคม เศรษฐกิจ และความเจริญทางเทคโนโลยี มุ่งให้เป็นรัฐธรรมนูญที่คืนอำนาจกลับสู่ประชาชน โดยเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมอย่างกว้างขวางทุกขั้นตอน และเพื่อประโยชน์สุขและสมานฉันท์ของคนไทยโดยส่วนรวม (กระทรวงศึกษาธิการ. 2541 : 8) การที่ประเทศไทยมีการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตยซึ่งถือเป็น “การปกครองของประชาชน โดยประชาชน และเพื่อประชาชน” นั้น ประชาชนทั่วไปจะมีบทบาทในฐานะผู้มีส่วนร่วมอย่างกว้างขวางในกิจกรรมต่าง ๆ ของประเทศ เพราะระบอบประชาธิปไตยนั้นเป็นระบอบการเมืองการปกครองรูปแบบหนึ่งที่มีรัฐบาลซึ่งรับผิดชอบและสนองตอบต่อความต้องการของประชาชน (วิสุทธิ โพธิ์แท่น. 2542 : 9) แต่ระบอบประชาธิปไตยจะมีความสมบูรณ์ได้นั้นประชาชนต้องมีความรู้ความเข้าใจในสิทธิและหน้าที่ของตนเองตามระบอบประชาธิปไตยเป็นอย่างดีและที่สำคัญคือประชาชนจะต้องเป็นผู้มีส่วนร่วมในทางการเมือง เพราะการเมืองในระบอบประชาธิปไตยนั้นถือว่าการมีส่วนร่วมของประชาชนเป็นลักษณะสำคัญที่ทำให้เกิดการพัฒนาขึ้นได้ (สุจิต บุญบงการ. 2534 : 38 – 39) ดังนั้นคุณภาพของประชาธิปไตยจึงขึ้นอยู่กับคุณภาพของประชาชน ถ้าประชาชนมีคุณภาพดี ประชาธิปไตยก็มีคุณภาพดีด้วย เพราะฉะนั้นในสังคมประชาธิปไตยจะต้องให้คนมีการศึกษา เพื่อพัฒนาคุณภาพของคน หรือเพื่อพัฒนาคนให้มีคุณภาพที่ดี ซึ่งสอดคล้องกับการปกครองในระบอบประชาธิปไตยที่เป็นระบบการจัดสรรสังคม เพื่อทำให้เกิดโอกาสที่ดีที่สุดในการสร้างสรรค์ที่จะทำให้ชีวิตและสังคมบรรลุประโยชน์สูงสุด (พระธรรมปิฎก. 2543 : 10 – 15)

การเมืองเป็นกิจกรรมทางสังคมหรือความสัมพันธ์ทางสังคมที่เกี่ยวข้องกับกระบวนการตัดสินใจแทนบุคคลในสังคมที่เรียกว่า “รัฐ” และเมื่อการเมืองได้ตัดสินใจสิ่งใดในนามของสังคมนั้นไปแล้ว การตัดสินใจนั้นก็จะมีผลให้ทุกคนในสังคมต้องยอมรับและปฏิบัติตามนั้น การเมืองจึงเป็นองค์ประกอบของสังคมที่สำคัญและเป็นส่วนหนึ่งของการจัดระเบียบสังคมในฐานะที่เป็นการควบคุมทางสังคมอย่างเป็นทางการ (บวรศักดิ์ อุวรรณโณ. 2544 : 1) ในขณะเดียวกันการสร้างวัฒนธรรมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตย การสร้างบุคลิกภาพประชาธิปไตย และสังคมประชาธิปไตยจำเป็นต้องอาศัยความร่วมมือของพ่อแม่ ผู้ปกครอง

สถานศึกษา ครู อาจารย์ และสื่อมวลชนทั้งหลาย โดยจะต้องเริ่มตั้งแต่ครอบครัว โรงเรียน และสถาบันการศึกษาอื่นๆ รวมทั้งองค์กรต่างๆ ในสังคมเพื่อให้เป็นค่านิยมและเป็นแบบอย่างของพฤติกรรมที่สอดคล้องกับการปกครองระบอบประชาธิปไตย (ลิขิต ชีวเวคิน. 2541 : 287)

กระบวนการทางการเมืองดังกล่าวต้องอาศัยการมีส่วนร่วมทางการเมืองอย่างแท้จริง นั่นคือการแสดงออกซึ่งกิจกรรมทางการเมืองของบุคคลในสังคม กิจกรรมเหล่านี้จะก่อให้เกิดความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกในสังคมการเมืองและความสัมพันธ์ระหว่างสมาชิกกับองค์กรทางการเมือง รวมทั้งความสัมพันธ์ระหว่างประชาชนกับรัฐบาล การแสดงออกซึ่งกิจกรรมทางการเมืองเหล่านี้เป็นกระบวนการทางการเมืองซึ่งจะนำไปสู่การบรรลุเป้าหมายที่ประชาชนต้องการ (สมบัติ ชำรงชัญญวงศ์. 2538 : 316) ดังนั้นหากประชาชนมีความตื่นตัวและให้ความสนใจเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองมากขึ้นก็จะส่งผลให้การปฏิรูปการเมืองบรรลุเป้าหมาย ทำให้การดำเนินนโยบายทางการเมือง เศรษฐกิจ และสังคมของประเทศ เป็นไปตามเจตจำนงของประชาชนมากขึ้น แล้วในที่สุดจะทำให้สังคมและประเทศชาติมีการเปลี่ยนแปลงไปในทางที่ดีขึ้น (พรอัมรินทร์ พรหมเกิด. 2543 : 3)

การมีส่วนร่วมทางการเมืองจึงเป็นกิจกรรมที่สำคัญของกระบวนการทางการเมือง และมีความจำเป็นสำหรับการเมืองทุกระบบ โดยเฉพาะการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในระบอบประชาธิปไตยนั้นจะมีผลต่อการเปลี่ยนแปลงนโยบายของรัฐและผู้บริหารหรือรัฐบาลได้ตามที่ประชาชนต้องการ ดังจะเห็นได้จากพฤติกรรมของการมีส่วนร่วมทางการเมืองในการไปใช้สิทธิเลือกตั้งก่อนที่ประเทศไทยจะมีการประกาศใช้รัฐธรรมนูญฉบับปัจจุบันนั้น มีผู้ไปใช้สิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ในปี พ.ศ. 2535, พ.ศ. 2536 และ พ.ศ. 2539 โดยเฉลี่ยประมาณร้อยละ 62 และหลังจากการแก้ไขรัฐธรรมนูญ โดยกำหนดให้การเลือกตั้งเป็นหน้าที่และประชาชนสามารถเลือกตั้งล่วงหน้าได้ จำนวนผู้มาใช้สิทธิเลือกตั้งในวันที่ 6 มกราคม พ.ศ. 2544 จึงเพิ่มสูงถึงประมาณร้อยละ 70 ซึ่งสะท้อนให้เห็นถึงความตื่นตัวทางการเมืองเพิ่มมากขึ้น และการเคลื่อนไหวทางการเมืองในช่วงที่ผ่านมาจะพบว่าการชุมนุมเรียกร้องรัฐบาล ในปี พ.ศ. 2543 ประมาณ 1,500 ครั้ง เป็นการเรียกร้องให้มีการเปิดเผยข้อมูลข่าวสาร การรวบรวมรายชื่อประชาชนจำนวน 50,000 คน ในการเสนอกฎหมายและการเสนอถอดถอนรัฐมนตรี การจัดตั้งเครือข่ายประชาชนเพื่อการเลือกตั้ง การตั้งกลุ่มประชาธิปไตยเพื่อประชาชน และการตั้งชมรมในการเรียกร้องทางการเมือง เป็นต้น (เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. 2544 : 10) ซึ่งสิ่งเหล่านี้เป็นการแสดงให้เห็นว่า การเมืองของประเทศนับแต่บัดนี้ต่อไปมิใช่เป็นของนักการเมืองแต่เพียงฝ่ายเดียวอีกต่อไป แต่เป็นการเมืองภาคประชาชนที่ประชาชนควรจะมีส่วนเกี่ยวข้องและมีส่วนร่วม ดังนั้น การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนจึงต้องขึ้นอยู่กับปัจจัยหลายอย่าง เช่น สภาพทางครอบครัว พื้นที่อยู่อาศัย รายได้ และอื่นๆ แต่ปัจจัยที่สำคัญคือ การศึกษา เพราะการศึกษาเป็นกระบวนการพัฒนาคนให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์เป็นรากฐานและเครื่องมืออันสำคัญในการพัฒนาเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม ค่านิยม และระบบการเมืองของประเทศ

(เจือจันทร์ จงสถิตย์อยู่. 2540 : 15 – 19) การที่ประชาชนในประเทศได้รับการศึกษาดีโอกาสที่จะมีส่วนร่วมทางการเมืองก็มีมาก การเมืองและการศึกษาจึงมีความสัมพันธ์กันในลักษณะที่ การศึกษาเป็นกระบวนการถ่ายทอดความรู้และวัฒนธรรม ส่วนการเมืองเกี่ยวข้องกับกิจกรรมของอำนาจ อิทธิพล และอำนาจหน้าที่ในการจัดสรรสิ่งที่มีคุณค่าทางการเมือง ดังนั้น การปฏิบัติงานของสถาบันการเมืองและสถาบันการศึกษาจึงมีผลกระทบซึ่งกันและกัน (ประเสริฐ เศรษฐพันธ์. 2542 : 232)

การศึกษาระดับอุดมศึกษาเป็นการศึกษาที่มีความสำคัญต่อการสร้างผู้นำ ทั้งผู้นำในด้านวิชาชีพต่าง ๆ ผู้นำทางวิชาการด้านความคิด และผู้นำทางการเมือง ซึ่งจะมีผลต่อการพัฒนาทางเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และการเมือง (วิชัย ตันศิริ. 2542 : 113) สถาบันอุดมศึกษาจึงมีส่วนเกี่ยวข้องอย่างมากในการที่จะสร้างเสถียรภาพทางสังคมให้แก่ประเทศ โดยให้การศึกษาที่พึงประสงค์แก่สังคมไทย และเป็นปัจจัยสำคัญในการทำให้คนที่มีคุณภาพสามารถเข้าสู่การเมือง การปกครองในระบอบประชาธิปไตยให้มากขึ้น ดังนั้น ภารกิจของสถาบันอุดมศึกษาจึงต้องสร้างคนให้มีปัญญา มีความคิด มีความรู้ และมีทักษะ เป็นบุคคลที่เรียนรู้ตลอดเวลาสามารถปรับเปลี่ยนไปตามสภาพสังคมได้ (สุธรรม อารีกุล. 2543 : 197) ประกอบกับการจัดสภาพแวดล้อมภายในสถาบันอุดมศึกษาก็เป็นปัจจัยหนึ่งที่มีความสำคัญต่อการสร้างทัศนคติ ความรู้ ความเข้าใจ และแรงจูงใจ ซึ่งส่งผลต่อพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของนักศึกษา ดังที่ แอสติน (Astin . 1968 : 3) ได้กล่าวว่า การจัดการศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาที่มีประสิทธิภาพนั้น ควรจะต้องคำนึงถึงการจัดสภาพแวดล้อมภายในสถาบันให้มีคุณภาพ เอื้อต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของนักศึกษาได้ โดยสภาพแวดล้อมดังกล่าวจะมีลักษณะเป็นสิ่งแวดล้อมที่มีศักยภาพในการพัฒนานักศึกษา เช่นเดียวกับ สุพร ตั้งสมวรพงษ์ (2545 : 2) ที่ได้กล่าวถึง องค์ประกอบด้านการจัดสภาพแวดล้อมของมหาวิทยาลัยว่า เป็นปัจจัยสำคัญประการหนึ่งในการพัฒนานักศึกษา เพราะสภาพแวดล้อมเป็นส่วนเสริมสร้างและเติมเต็มกระบวนการจัดการศึกษาให้เอื้อต่อการเรียนรู้ ก่อให้เกิดการพัฒนาในด้านต่าง ๆ ตามมา อันจะส่งผลให้นักศึกษาประสบความสำเร็จในการเป็นบัณฑิตที่มีความเป็นศิษย์ที่สมบูรณ์ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ จารุวรรณ สกุลกู (2543 : 90 – 91) ที่ได้ทำการศึกษาเรื่อง ความรู้ความเข้าใจในการปกครองระบอบประชาธิปไตยในระบบรัฐสภา และค่านิยมทางการเมืองของนิสิตนักศึกษามหาวิทยาลัย เขตกรุงเทพมหานคร พบว่า สภาพแวดล้อมทางวิชาการและสภาพแวดล้อมทางสังคมมีอิทธิพลสูงต่อความรู้ความเข้าใจการปกครองระบอบประชาธิปไตยในระบบรัฐสภา และค่านิยมทางการเมืองของนิสิตนักศึกษา ด้วยเหตุนี้จึงทำให้สถาบันอุดมศึกษามีความจำเป็นในการปรับบทบาทหรือปรับภารกิจที่สำคัญให้สอดคล้องกับการเปลี่ยนแปลงในทุก ๆ ด้าน โดยเฉพาะหน้าที่ของสถาบันอุดมศึกษาที่จะต้องส่งเสริมและสนับสนุนกิจกรรมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตยให้แก่นักศึกษา

อย่างไรก็ตามในปัจจุบันพบว่านักศึกษาให้ความสนใจในเรื่องการเมืองน้อยมาก ดังรายงานการจัดทำสวนดุสิตโพลของสถาบันราชภัฏสวนดุสิต ในการสำรวจความคิดเห็นของนักศึกษาที่ผ่านการสอบคัดเลือกเข้าเรียนในสถาบันอุดมศึกษาทั่วประเทศเกี่ยวกับ “การจัดกิจกรรม” ซึ่งเป็นส่วนสำคัญของการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาที่มุ่งเน้นการสร้างความสมบูรณ์ของความเป็นคน โดยได้ทำการสำรวจผู้ที่ผ่านการคัดเลือกเข้าเรียนในมหาวิทยาลัย สถาบันราชภัฏ และวิทยาลัยต่างๆ พบว่า นักศึกษาให้ความสนใจในกิจกรรมทางการเมืองหรือกิจกรรมการส่งเสริมประชาธิปไตยน้อยลงมาก ซึ่งชี้ให้เห็นว่านักศึกษาในปัจจุบันไม่ให้ความสนใจในเรื่องของการเมืองเท่าที่ควร (สุขุม เฉลยทรัพย์. 2545 : 15) ดังที่ สุธรรม แสงประทุม (2545 : 5) ได้มีความเห็นว่าการส่งเสริมและการพัฒนาเยาวชนด้านการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตยนั้นเป็นหน้าที่ของสถาบันอุดมศึกษาที่จะต้องเสริมสร้างให้เยาวชนมีความรู้ความเข้าใจขั้นพื้นฐานของการเมืองการปกครองอย่างแท้จริง เพราะรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 ฉบับปัจจุบัน ได้เปิดโอกาสให้เยาวชนที่มีอายุตั้งแต่ 18 ปีขึ้นไปมีสิทธิออกเสียงเลือกตั้งได้รวมทั้งการปลูกฝังให้เยาวชนมีจิตสำนึก ค่านิยม อุดมการณ์ทางการเมืองและมีเจตคติที่ดีต่อการเมืองการปกครอง และที่สำคัญคือ ต้องการที่จะส่งเสริมให้เยาวชนมีจิตวิญญาณของความเป็นผู้นำและความเชื่อมั่นในตนเอง โดยให้ตระหนักถึงสิทธิและหน้าที่ของตนในการมีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมืองตามครรลองที่ถูกต้อง

มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิตเป็นสถาบันอุดมศึกษาของเอกชนที่จัดตั้งขึ้น เมื่อ พ.ศ.2530 เพื่อทำหน้าที่ในการให้ความรู้ อบรม และสั่งสอนให้นักศึกษาได้พัฒนาตนเอง เพื่อให้เป็นบุคคลที่มีคุณธรรม จริยธรรม มีความรู้ความเข้าใจ มีศีลธรรม มีวัฒนธรรม ตลอดจนเป็นบุคคลที่มีคุณภาพและสามารถออกไปประกอบอาชีพได้อย่างภาคภูมิใจ ตามวัตถุประสงค์ในการจัดตั้งมหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต ดังนี้ (มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต. 2545 : A - 20)

1. เพื่อให้เป็นสถาบันอุดมศึกษาที่มุ่งมั่นสร้างความเป็นเลิศในทางวิชาการ ผลิตบัณฑิตที่มีความรู้และความสามารถสูงในสาขาต่างๆ ให้ออกไปประกอบอาชีพได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีความเชื่อมั่นในตนเอง รู้จักคิดค้น นำความรู้ความสามารถและประสบการณ์มาใช้ในการวิเคราะห์และแก้ไขปัญหาต่างๆ ได้อย่างรอบคอบ มีความรับผิดชอบต่อสังคมในการเข้าร่วมแก้ไขและสร้างสรรค์สังคม อีกทั้งมีความกระตือรือร้นที่จะศึกษาค้นคว้าวิทยาการต่างๆ ที่เกี่ยวข้องกับอาชีพของตนเองและสามารถปรับตนเองให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยี

2. เพื่อให้การศึกษาและส่งเสริมวิชาการและวิชาชีพชั้นสูง มุ่งพัฒนาคุณภาพของประชาชนโดยทั่วไป ขยายโอกาสทางการศึกษาสำหรับผู้สำเร็จชั้นมัธยมศึกษาตอนปลายและให้ผู้ประกอบอาชีพได้มีโอกาสศึกษาเพิ่มพูนวิทยฐานะ

3. เพื่อแบ่งเบาภาระของรัฐในการจัดการศึกษา เป็นการตอบสนองนโยบายของรัฐที่ประสงค์ให้ภาคเอกชนเข้ามามีส่วนช่วยรัฐในการจัดการศึกษาและการพัฒนาประเทศ ดังระบุไว้ในแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติ และแผนพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

4. เพื่อให้เป็นสถาบันค้นคว้าและวิจัย มีความก้าวหน้าทางวิชาการ เป็นสื่อ นำความก้าวหน้าต่าง ๆ ไปสู่สังคม และให้บริการทางวิชาการแก่ชุมชน เพื่อเป็นการรับใช้และสร้างประโยชน์ต่อชุมชนโดยตรง

5. เพื่อปลูกฝังนักศึกษาให้มีความรับผิดชอบต่อชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์ ส่งเสริมการปกครองระบอบประชาธิปไตย ธำรงรักษาไว้ซึ่งเอกลักษณ์ของสังคมไทยและวัฒนธรรมอันดีของชาติ ให้รู้จักเคารพจรรยาบรรณแห่งวิชาชีพของตนเองต่อไป

สำหรับการส่งเสริมการปกครองในระบอบประชาธิปไตยของมหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิตนั้น ทางมหาวิทยาลัยได้มีการส่งเสริมและสนับสนุนกิจกรรมทางการเมืองของนักศึกษา โดยการให้นักศึกษามีความรู้ความเข้าใจในเรื่องการเมืองการปกครอง ตลอดจนให้นักศึกษาได้ตระหนักถึงสิทธิและหน้าที่ของตนซึ่งถือเป็นประชาชนคนหนึ่งตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 เพื่อให้นักศึกษาสามารถแสดงบทบาทและพฤติกรรมของตนเองในการปฏิรูปการเมืองได้อย่างเหมาะสม แต่ปัญหาที่พบในปัจจุบันคือ บทบาทในการเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมืองในระดับต่างๆ ตามความเหมาะสม ความสามารถ และโอกาสของนักศึกษาเริ่มลดลง ดังที่ นฤตย์ หม่อมพร้า อาจารย์คณะนิติศาสตร์ กล่าวว่า จากการประเมินผลการไปใช้สิทธิเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภา (ส.ว.) และการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร (ส.ส.) ใน พ.ศ. 2544 พบว่า มีนักศึกษาไปใช้สิทธิในการเลือกตั้งน้อยมาก ถึงแม้ว่าทั้งภาครัฐ ภาคเอกชน และทางมหาวิทยาลัยจะมีการประชาสัมพันธ์อย่างต่อเนื่อง ซึ่งเป็นปัญหาที่ทางมหาวิทยาลัยจะต้องหาทางแก้ไข (นฤตย์ หม่อมพร้า. 2544 : สัมภาษณ์) ส่วน สำเนา ขจรศิลป์ ที่ปรึกษาอธิการบดีฝ่ายกิจการนักศึกษา ได้แสดงความคิดเห็นเกี่ยวกับสาเหตุของการที่นักศึกษามีบทบาทในการเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมืองลดลงว่า นักศึกษาส่วนใหญ่ขาดทัศนคติ ความรู้ ความเข้าใจ และแรงจูงใจในการเข้าร่วมกิจกรรมทางการเมืองประกอบกับบทบาทของผู้นำนักศึกษาและสโมสรนักศึกษาที่ยังขาดการกระตุ้นเพื่อนนักศึกษาให้เข้ามามีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมืองอย่างแท้จริง (สำเนา ขจรศิลป์. 2544 : สัมภาษณ์) นอกจากนี้ สมเดช โอบอ้อม อาจารย์ฝ่ายกิจการนักศึกษา กล่าวว่า จากกิจกรรมการเลือกตั้งภายในมหาวิทยาลัย เช่น การเลือกตั้งนายกสโมสรนักศึกษาครั้งที่ผ่านมา ต้องพบกับปัญหาที่มีนักศึกษามาสมัครเป็นนายกสโมสรนักศึกษา และคณะกรรมการนักศึกษาน้อยมาก จนไม่สามารถหานักศึกษามาทำงานตามตำแหน่งต่างๆ ได้ครบและในบางครั้งก็มีนักศึกษามาสมัครเพียงชุดเดียว ซึ่งแสดงให้เห็นถึงการไม่ให้ความสนใจในการเข้าร่วมกิจกรรมของนักศึกษา (สมเดช โอบอ้อม. 2544 : สัมภาษณ์) ส่วน จวีวรรณ สุขพงษ์ไทย นายกสโมสรนักศึกษา ปีการศึกษา 2544 ซึ่งเป็นนักศึกษาคณะนิติศาสตร์ มีความเห็นว่า บทบาทในการเข้าร่วมกิจกรรมของนักศึกษาเริ่มลดลงสาเหตุเพราะนักศึกษาขาดแรงจูงใจในการเข้าร่วมในกิจกรรมดังกล่าว ประกอบกับนักศึกษาสนใจในเรื่องของตนเองมากขึ้น ส่วนใหญ่ต้องการเรียนให้จบโดยเร็วแล้วออกไปทำงาน (จวีวรรณ สุขพงษ์ไทย. 2544 :

สัมภาษณ์) นอกจากนี้ เฉลิมลาภ ดุจศรีแก้ว นายกสโมสรนักศึกษา ปีการศึกษา 2545 ซึ่งเป็นนักศึกษาคณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ มีความเห็นว่า โดยพื้นฐานของนักศึกษาไม่ค่อยสนใจกิจกรรมทางการเมืองอยู่แล้ว ซึ่งนักศึกษาส่วนใหญ่คิดว่าการเข้าร่วมในกิจกรรมทางการเมืองจะเป็นอุปสรรคต่อการเรียนและไม่เกิดผลดีต่อตนเอง โดยเฉพาะอย่างยิ่งสภาพทางเศรษฐกิจที่ยังไม่ดีขึ้น ทำให้นักศึกษาต้องแข่งขันกันเองมากขึ้นจนกระทั่งไม่มีเวลาให้ความสนใจในเรื่องปัญหาสังคมส่วนรวม (เฉลิมลาภ ดุจศรีแก้ว. 2545 : สัมภาษณ์) รวมทั้ง จูตินันท์ วรรณวัชร รองนายกสโมสรนักศึกษา ฝ่ายนักศึกษาสัมพันธ์ ปีการศึกษา 2545 ซึ่งเป็นนักศึกษาคณะนิเทศศาสตร์ มีความเห็นว่า การเข้ามามีส่วนร่วมกิจกรรมทางการเมืองของนักศึกษายังคงต้องได้รับการสนับสนุนจากทางมหาวิทยาลัย โดยเฉพาะผู้บริหารมหาวิทยาลัยควรที่จะต้องส่งเสริม สนับสนุน และกระตุ้นนักศึกษาให้มีส่วนร่วมในกิจกรรมทางการเมืองอย่างถูกต้องเหมาะสม และต่อเนื่อง เพราะการพัฒนานักศึกษาจะต้องมีแนวทางที่เหมาะสม (จูตินันท์ วรรณวัชร. 2545 : สัมภาษณ์) นอกจากนี้ สุริยา บุญโชติ (2545 : 19) เลขาธิการศูนย์ประสานงานเยาวชนเพื่อประชาธิปไตย ยังให้ความเห็นว่า นักศึกษาในปัจจุบันมองเรื่องการเมืองเป็นเรื่องไกลตัว เนื่องจากสังคมไทยขาดการปลูกฝังให้นักศึกษารู้จักสิทธิหน้าที่หรือการมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น ทำให้นักศึกษาไม่รู้จักบทบาทของตนเอง และขาดจิตสำนึกในการเข้ามามีส่วนร่วมต่อสังคมไทย ซึ่งหากต้องการให้นักศึกษามีส่วนร่วมทางการเมืองต้องมีการปลูกฝังกันตั้งแต่เยาว์วัย โดยให้นักศึกษารู้จักแสดงความคิดเห็นและผู้ใหญ่ต้องรับฟังความคิดเห็น โดยเฉพาะในระหว่างที่เป็นนักศึกษา ทางมหาวิทยาลัยควรเปิดโอกาสให้นักศึกษาเข้ามามีส่วนร่วมในการบริหาร หรือกำหนดนโยบายของสถาบัน ซึ่งเป็นการปลูกฝังพฤติกรรมให้นักศึกษาเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมือง เมื่อนักศึกษาสำเร็จการศึกษาแล้ว นักศึกษาเหล่านี้ก็อยากที่จะเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองในสังคมต่อไป

จากความสำคัญของการมีส่วนร่วมทางการเมืองและสภาพของปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างทัศนคติต่อสภาพแวดล้อมภายในมหาวิทยาลัยกับพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของนักศึกษามหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต เพื่อสามารถนำผลการวิจัยครั้งนี้ไปใช้เพื่อให้เกิดประโยชน์ต่อผู้บริหารสถาบันอุดมศึกษา โดยเฉพาะสถาบันอุดมศึกษาของเอกชนและบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมกิจกรรมทางการเมือง ทั้งนี้ทางสถาบันจะได้จัดสภาพแวดล้อมภายในมหาวิทยาลัยให้เอื้ออำนวยต่อนักศึกษา เพื่อให้นักศึกษาสามารถพัฒนาตามศักยภาพของตนได้อย่างเหมาะสมต่อไป

ความมุ่งหมายของการวิจัย

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยมีความมุ่งหมาย ดังนี้

1. เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบทักษะของนักศึกษาต่อสภาพแวดล้อมภายในมหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต ในแต่ละด้านและโดยรวม จำแนกตามเพศ คณะวิชา ลักษณะการอบรมเลี้ยงดูของครอบครัว และการได้รับการอบรมกล่อมเกลาทางการเมือง
2. เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของนักศึกษามหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต จำแนกตามเพศ คณะวิชา ลักษณะการอบรมเลี้ยงดูของครอบครัว และการได้รับการอบรมกล่อมเกลาทางการเมือง
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างทักษะต่อสภาพแวดล้อมภายในมหาวิทยาลัยกับพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของนักศึกษามหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต

ความสำคัญของการวิจัย

ผลการวิจัยครั้งนี้ สามารถใช้เป็นแนวทางในการกำหนดนโยบาย การกำหนดจุดมุ่งหมาย การวางแผน การบริหารงานต่างๆ เช่น การบริหารงานวิชาการ การบริหารงานกิจการนักศึกษา การจัดสภาพแวดล้อมภายในมหาวิทยาลัยด้านต่าง ๆ ตลอดจนการสนับสนุน และการส่งเสริมพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของนักศึกษามหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต ให้ดียิ่งขึ้น

ขอบเขตของการวิจัย

ประชากร

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยนี้ ได้แก่ นักศึกษามหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต ระดับปริญญาตรี ภาคปกติ ปีการศึกษา 2545 จากทุกคณะวิชา จำนวน 8,534 คน

ตัวแปรที่ศึกษา

1. ตัวแปรอิสระ ได้แก่

1.1 เพศ แบ่งเป็น

1.1.1 เพศชาย

1.1.2 เพศหญิง

1.2 คณะวิชา แบ่งเป็น

1.2.1 คณะบริหารธุรกิจ

1.2.2 คณะนิติศาสตร์

1.2.3 คณะนิเทศศาสตร์

1.2.4 คณะวิศวกรรมศาสตร์

- 1.2.5 คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์
- 1.2.6 คณะศิลปศาสตร์
- 1.2.7 คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี
- 1.3 ลักษณะการอบรมเลี้ยงดูของครอบครัว แบ่งเป็น
 - 1.3.1 การอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย
 - 1.3.2 การอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขัน
 - 1.3.3 การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย
- 1.4 การได้รับการอบรมกล่อมเกลาทางการเมือง แบ่งเป็น
 - 1.4.1 สถาบันครอบครัว
 - 1.4.2 สถาบันการศึกษา
 - 1.4.3 สถาบันการเมือง
 - 1.4.4 กลุ่มเพื่อน
 - 1.4.5 สื่อมวลชน

2. ตัวแปรตาม ได้แก่

- 2.1 ทักษะต่อสภาพแวดล้อมภายในมหาวิทยาลัย แบ่งเป็น 3 ด้าน ได้แก่
 - ด้านวิชาการ ด้านสังคม และด้านกายภาพ
- 2.2 พฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมือง

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. การปกครองในระบอบประชาธิปไตย

หมายถึง การปกครองในระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์ทรงเป็นประมุข ซึ่งเป็นการปกครองที่อำนาจอธิปไตยเป็นของปวงชนชาวไทย พระมหากษัตริย์ผู้ทรงเป็นประมุขทรงใช้อำนาจนั้นทางรัฐสภา คณะรัฐมนตรี และศาล ตามบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540

2. การมีส่วนร่วมทางการเมือง

หมายถึง การเข้าไปมีส่วนร่วมต่อกิจกรรมทางการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตยของนักศึกษา โดยมีจุดมุ่งหมายเพื่อก่อให้เกิดการเปลี่ยนแปลงไปในแนวทางที่ตนพึงปรารถนา ซึ่งปราศจากการชี้นำหรือการบีบบังคับ แต่เป็นความเต็มใจ หรือความสมัครใจของนักศึกษาเอง ทั้งนี้ต้องไม่ขัดต่อความสงบเรียบร้อยหรือศีลธรรมอันดีของประชาชนภายใต้กรอบแห่งรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 ซึ่งได้แก่ การใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้ง การแสดงความคิดเห็นหรือประชาพิจารณา การออกเสียงประชามติ การควบคุมตรวจสอบและวิพากษ์วิจารณ์การทำงานของรัฐบาล การสื่อสารทางการเมือง การมีส่วนร่วมในการปกครองท้องถิ่น การมีกิจกรรมร่วมกับพรรคการเมือง และการเป็นผู้มีบทบาทในชุมชน เป็นต้น

3. พฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมือง

หมายถึง ระดับการประพฤติปฏิบัติของนักศึกษามหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิตที่เกี่ยวข้องกับการเข้าไปมีส่วนร่วมต่อกิจกรรมทางการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตย

4. คณะวิชา

หมายถึง คณะบริหารธุรกิจ คณะนิติศาสตร์ คณะนิเทศศาสตร์ คณะวิศวกรรมศาสตร์ คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ คณะศิลปศาสตร์ และคณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

5. ลักษณะการอบรมเลี้ยงดูของครอบครัว

หมายถึง แบบการอบรมเลี้ยงดูของครอบครัว ได้แก่

5.1 การอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย

หมายถึง วิธีการอบรมเลี้ยงดูของบิดามารดาที่ปฏิบัติต่อบุตร ทำให้บุตรมีความรู้สึกว่าเขาเองไม่ได้รับการเอาใจใส่ การสนับสนุน หรือคำแนะนำจากบิดามารดา มักถูกปล่อยให้อะไรตามใจ บิดามารดาไม่ให้ความอบอุ่นเท่าที่ควร

5.2 การอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขัน

หมายถึง วิธีการอบรมเลี้ยงดูของบิดามารดาที่ปฏิบัติต่อบุตร ทำให้บุตรมีความรู้สึกว่าเขาเองไม่ได้อิสระเท่าที่ควร ต้องอยู่ในระเบียบวินัยที่บิดามารดากำหนดไว้ หรือถูกควบคุมไม่ให้ได้รับความสะดวกในการทำที่ตนเองต้องการ

5.3 การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย

หมายถึง วิธีการอบรมเลี้ยงดูของบิดามารดาที่ปฏิบัติต่อบุตร ทำให้บุตรมีความรู้สึกว่าเขาเองได้รับการปฏิบัติด้วยความยุติธรรม บิดามารดาให้ความรัก ความอบอุ่น มีเหตุผล รู้จักยอมรับนับถือความสามารถ ความคิดเห็น และให้ความร่วมมือตามโอกาสอันควร

6. การได้รับการอบรมกล่อมเกลาทางการเมือง

หมายถึง การได้รับกระบวนการถ่ายทอดความรู้ ความเข้าใจ และการเรียนรู้เกี่ยวกับการเมืองการปกครองในระบอบประชาธิปไตยทั้งทางตรงและทางอ้อม โดยผ่านองค์กรหรือตัวกลางต่างๆ อันได้แก่ สถาบันครอบครัว สถาบันการศึกษา สถาบันการเมือง กลุ่มเพื่อน และสื่อมวลชน

7. ทักษะต่อสภาพแวดล้อมภายในมหาวิทยาลัย

หมายถึง ระดับความคิดเห็น ความรู้สึกของนักศึกษาต่อคุณลักษณะภายในของมหาวิทยาลัยที่ประกอบกันขึ้นเป็นสภาพแวดล้อมของมหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต ซึ่งประกอบด้วย

7.1 สภาพแวดล้อมด้านวิชาการ

หมายถึง คุณลักษณะด้านวิชาการต่างๆ ของมหาวิทยาลัยที่นักศึกษาประสบระหว่างการศึกษาในมหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต ได้แก่ การจัดการเรียนการสอน หลักสูตร บรรยายทางวิชาการ และการสนับสนุนทางวิชาการ

7.2 สภาพแวดล้อมด้านสังคม

หมายถึง คุณลักษณะด้านสังคมต่างๆ ของมหาวิทยาลัยที่มีผลต่อการพัฒนาการด้านต่างๆ ของนักศึกษามหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต ได้แก่ สโมสรนักศึกษา กิจกรรมนักศึกษา ความสัมพันธ์กับเพื่อน ความสัมพันธ์ระหว่างรุ่นพี่ – รุ่นน้อง ความสัมพันธ์ระหว่างนักศึกษากับอาจารย์ และความหลากหลายทางวัฒนธรรม

7.3 สภาพแวดล้อมด้านกายภาพ

หมายถึง คุณลักษณะด้านกายภาพต่างๆ ของมหาวิทยาลัยที่มีผลต่อการสร้างบรรยากาศให้เอื้อต่อการศึกษา และการเรียนรู้ของนักศึกษามหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต ได้แก่ การให้บริการด้านต่าง ๆ ของมหาวิทยาลัย การส่งเสริมการมีส่วนร่วมระหว่างอาจารย์ บุคลากร และนักศึกษา การสนับสนุนกิจกรรมประชาธิปไตย และการจัดสภาพแวดล้อมภายในมหาวิทยาลัย

8. นักศึกษา

หมายถึง ผู้ที่กำลังศึกษาที่มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิตในระดับปริญญาตรี ภาคปกติ ปีการศึกษา 2545 จากทุกคณะวิชา ได้แก่ คณะบริหารธุรกิจ คณะนิติศาสตร์ คณะนิเทศศาสตร์ คณะวิศวกรรมศาสตร์ คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ คณะศิลปศาสตร์ และคณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

สมมติฐานในการวิจัย

1. นักศึกษาชายและนักศึกษาหญิง มีทัศนคติต่อสภาพแวดล้อมภายในมหาวิทยาลัยแตกต่างกัน
2. นักศึกษาที่ศึกษาในคณะวิชาต่างกัน มีทัศนคติต่อสภาพแวดล้อมภายในมหาวิทยาลัยแตกต่างกัน
3. นักศึกษาที่มีลักษณะการอบรมเลี้ยงดูของครอบครัวต่างกัน มีทัศนคติต่อสภาพแวดล้อมภายในมหาวิทยาลัยแตกต่างกัน
4. นักศึกษาที่ได้รับการอบรมกล่อมเกลาก่อนเข้ามหาวิทยาลัยต่างกัน มีทัศนคติต่อสภาพแวดล้อมภายในมหาวิทยาลัยแตกต่างกัน
5. นักศึกษาชายและนักศึกษาหญิง มีพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองแตกต่างกัน
6. นักศึกษาที่ศึกษาในคณะวิชาต่างกัน มีพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองแตกต่างกัน
7. นักศึกษาที่มีลักษณะการอบรมเลี้ยงดูของครอบครัวต่างกัน มีพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองแตกต่างกัน

8. นักศึกษาที่ได้รับการอบรมกล่อมเกลາทางการเมืองต่างกัน มีพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองแตกต่างกัน

9. ทักษะของนักศึกษาต่อสภาพแวดล้อมภายในมหาวิทยาลัยมีความสัมพันธ์กับพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของนักศึกษา

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

การวิจัยครั้งนี้เป็นการวิจัยเพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างทัศนคติต่อสภาพแวดล้อมภายในมหาวิทยาลัยกับพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของนักศึกษามหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาค้นคว้าเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง โดยจัดตามลำดับสาระดังนี้ การปกครองในระบอบประชาธิปไตย การเมืองและการมีส่วนร่วมทางการเมือง ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง ความสำคัญของสภาพแวดล้อมภายในมหาวิทยาลัย และการจัดการศึกษาและการบริหารมหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต

การปกครองในระบอบประชาธิปไตย

ความหมายและแนวคิดเกี่ยวกับประชาธิปไตย

ราชบัณฑิตยสถาน (2531 : 501) ได้ให้ความหมายของคำว่า “ประชาธิปไตย” หมายถึง ระบอบการปกครองที่ถือมติปวงชนเป็นใหญ่ การถือเสียงข้างมากเป็นใหญ่ เช่นเดียวกับ สมยศ เชื้อไทย (2536 : 142) ได้ให้ความหมายว่า ประชาธิปไตยเป็นคำที่ใช้บ่งบอกถึงรูปแบบการปกครองที่มีลักษณะเฉพาะประเภทหนึ่งที่ยอมให้ประชาชนส่วนใหญ่เข้ามามีส่วนร่วมในการปกครองประเทศ โดยการกำหนดตัวบุคคลเป็นผู้บริหารประเทศที่เรียกว่า “รัฐบาล” รวมทั้งการกำหนดนโยบายและการควบคุมนโยบายของรัฐบาล รวมทั้งการมีหลักประกันต่อสิทธิเสรีภาพของประชาชนโดยการควบคุมการใช้อำนาจของผู้ปกครองมิให้ใช้อำนาจตามอำเภอใจ

นอกจากนี้ ประหยัด หงษ์ทองคำ (2541 : 11 – 13) กล่าวว่า ประชาธิปไตยมีความหมายที่แตกต่างกันหลายความหมายด้วยกัน ความหมายดั้งเดิมที่สุดซึ่งมีต้นกำเนิดจากภาษากรีก ซึ่งหมายถึง รูปการปกครองที่ประชาชนทั้งหมดมีสิทธิที่จะตัดสินชี้ขาดปัญหาการเมือง โดยอาศัยการฟังเสียงข้างมาก ส่วนความหมายของประชาธิปไตยที่เกิดขึ้นภายหลังนั้น หมายถึง การปกครองแบบหนึ่งที่มีลักษณะพิเศษคือ ประชาชนของแต่ละประเทศมีสิทธิ อำนาจ และโอกาสที่จะเข้าควบคุมกิจการทางการเมืองของชาติ หรือประชาชนมีอำนาจปกครองตนเอง

นอกจากนี้ยังหมายถึง ปรัชญาของสังคมมนุษย์หรือวิถีชีวิตที่ยึดถืออุดมคติและหลักการบางประการ ซึ่งกำหนดแบบแผนและพฤติกรรมระหว่างมนุษย์ในสังคมในกิจการทางการเมือง เศรษฐกิจ สังคม และ วัฒนธรรม ส่วนลิขิต วีรเวทิน (2543 : 442) กล่าวว่า ประชาธิปไตย คือ ระบอบการปกครองที่ขึ้นอยู่กับรัฐธรรมนูญ โครงสร้าง กระบวนการ สภาพแวดล้อมทางการเมือง ซึ่งได้แก่ระบบและสภาวะทางเศรษฐกิจ รวมตลอดทั้งประชาชนผู้มีสิทธิลงคะแนนเสียงเลือกตั้งว่ามีความตื่นตัวและการมีส่วนร่วมทางการเมืองมากน้อยเพียงใด

ดังนั้น ประชาธิปไตย จึงหมายถึง รูปแบบการปกครองแบบหนึ่งที่ประชาชนสามารถเข้ามามีส่วนร่วมในการปกครองประเทศได้ โดยการที่มีรัฐบาลเป็นผู้บริหารประเทศในการกำหนดนโยบาย และการควบคุมนโยบาย ทั้งนี้เพื่อให้เป็นไปตามเจตจำนงของประชาชน โดยประชาชน และเพื่อประชาชน

หลักการของระบอบประชาธิปไตย

สมยศ เชื้อไทย (2536 : 140 – 142) กล่าวว่า ประเทศที่เป็นประชาธิปไตย อย่างน้อยจะต้องมีหลักการดังต่อไปนี้

1. เจตจำนงของประชาชนเป็นมูลฐานแห่งอำนาจรัฐบาล ดังนั้นผู้บริหารประเทศจึงต้องมาจากการเลือกตั้งของประชาชน ซึ่งอาจเป็นการเลือกตั้งโดยตรงหรือโดยอ้อมก็ได้
2. ประชาชนสามารถที่จะเปลี่ยนแปลงรัฐบาลได้เป็นระยะโดยสันติวิธีหากต้องการ ดังนั้นจึงต้องมีหลักการเลือกตั้งตามระยะเวลา

3. ต้องอนุญาตให้มีพรรคการเมืองได้หลายพรรค พรรคการเมืองที่ได้รับเสียงข้างมากจะเป็นผู้บริหารประเทศ ส่วนพรรคการเมืองที่ได้รับเสียงข้างน้อยจะเป็นฝ่ายค้าน ซึ่งจะต้องมีหลักประกันเรื่องของเสรีภาพ และมีความเสมอภาคในโอกาสที่จะเปลี่ยนเป็นฝ่ายข้างมาก

อย่างไรก็ตามสิ่งที่สำคัญในระบอบประชาธิปไตยโดยแท้จริงนั้นจะต้องมีหลักการควบคุมการใช้อำนาจเพื่อป้องกันภัยของอำนาจ การควบคุมอำนาจจึงเป็นส่วนประกอบสำคัญของระบอบประชาธิปไตยที่จะขาดเสียไม่ได้ ดังนั้นเมื่อพิจารณาถึงลักษณะของการใช้อำนาจของประเทศที่เป็นประชาธิปไตย จึงต้องมีหลักการดังต่อไปนี้

1. หลักการแบ่งแยกอำนาจ ตามหลักการนี้ จะต้องแบ่งแยกอำนาจการปกครองบ้านเมืองออกเป็น 3 ฝ่าย คือ ฝ่ายนิติบัญญัติ ฝ่ายบริหาร และฝ่ายตุลาการ โดยต่างฝ่ายต่างก็ไม่ขึ้นกับผู้ใด หรืออยู่ใต้อาณัติของฝ่ายใด และให้อำนาจทั้ง 3 ฝ่ายต่างคานอำนาจซึ่งกันและกัน

2. หลักสิทธิมนุษยชน ซึ่งสิทธิมนุษยชน ได้แก่ สิทธิในชีวิต ร่างกาย ทรัพย์สิน อนามัย เสรีภาพ สิทธิต่างๆ เหล่านี้เป็นสิทธิที่จะพรากไปไม่ได้ (Unalienable right) สิทธินี้จะต้องรับรองไว้ในรัฐธรรมนูญในฐานะเป็นสิทธิขั้นพื้นฐาน หรือสิทธิขั้นมูลฐาน ซึ่งอยู่เหนือกฎหมายธรรมดาทั้งหลาย หลักสิทธิมนุษยชนนี้เป็นข้อผูกมัดไม่ให้ผู้มีอำนาจทำตามอำเภอใจ หรือใช้อำนาจเกินขอบเขต

3. หลักการปกครองที่ถือกฎหมายเป็นใหญ่ (The Rule of Law) เป็นหลักที่จะต้องยึดถือเจ้าหน้าที่ของรัฐจะมีอำนาจต่อเมื่อกฎหมายกำหนดให้อำนาจไว้ และการกระทำของเจ้าหน้าที่จะต้องไม่กระทบกระเทือนต่อสิทธิโดยชอบด้วยกฎหมายของประชาชน ถ้าเจ้าหน้าที่ของรัฐไม่มีกฎหมายให้อำนาจก็จะไปจำกัดหรือรุกรานสิทธิเสรีภาพของประชาชนไม่ได้

ประยัต หงษ์ทองคำ (2541 : 18 – 23) กล่าวถึงหลักการของการปกครองในระบบประชาธิปไตยในหลักการที่สำคัญๆ ดังนี้

1. หลักเหตุผล

การปกครองในระบบประชาธิปไตยเป็นการปกครองที่ส่งเสริมให้มนุษย์เอาชนะกันด้วยเหตุผล เป็นระบบการปกครองที่เปิดโอกาสให้มนุษย์ใช้เหตุผลอย่างกว้างขวางที่เพื่อจะแสวงหาข้อตกลงที่ดีที่สุดอันจะเป็นประโยชน์มากที่สุดแก่ประชาชน

2. หลักความยินยอม

การปกครองในระบบประชาธิปไตยไม่นิยมการบีบบังคับขึ้นใจให้ประชาชนจะต้องยอมรับอำนาจการปกครองของผู้ปกครอง ระบบประชาธิปไตยถือหลักว่าใครจะเป็นผู้ปกครองจะต้องได้รับความยินยอมพร้อมใจจากผู้ถูกปกครอง

3. หลักความเสมอภาค

ความเสมอภาคหรือความเท่าเทียมกันนั้น ประชาชนจะมีได้ก็แค่เฉพาะการปกครองในระบบประชาธิปไตยเท่านั้น ส่วนการปกครองในระบบอื่นๆ เป็นการยากอย่างยิ่งที่ประชาชนจะมีโอกาสเท่าเทียมกัน เช่น ความเสมอภาคทางการเมือง ความเสมอภาคทางเศรษฐกิจ และความเสมอภาคทางสังคม

4. หลักเสรีภาพ

เสรีภาพเป็นเงื่อนไขที่สำคัญประการหนึ่งของระบบประชาธิปไตย เพราะเสรีภาพนั้น นอกจากจะเป็นอำนาจของประชาชนที่จะป้องกันมิให้ผู้ปกครองใช้อำนาจเกินขอบเขตแล้วเสรีภาพยังเป็นปัจจัยที่สำคัญในการที่จะทำให้มนุษย์มีอิสระในการเรียนรู้และใช้สติปัญญา เหตุผลอย่างแท้จริงต่อการตัดสินใจปัญหาต่างๆ

5. หลักการปกครองตนเอง

การปกครองในระบบประชาธิปไตยเป็นการปกครองที่ประชาชนปกครองตนเอง ซึ่งมีหลักการที่สำคัญดังนี้

5.1 ยอมรับว่าประชาชนมีอำนาจและใช้อำนาจปกครองตนเอง

5.2 ให้ประชาชนเลือกตัวแทนเข้ามาทำหน้าที่แทนประชาชนในการดำเนินการทางการเมือง

5.3 การเลือกตั้งผู้แทนนั้นจะต้องกำหนดให้ประชาชนโดยทั่วไปมีสิทธิ

5.4 วิธีการเลือกตั้งต้องเป็นไปตามหลักการเลือกตั้งที่แท้จริง

5.5 ผู้แทนของประชาชนจะต้องตัดสินใจแทนประชาชนเพื่อประโยชน์ของประชาชนและใช้หลักเสียงข้างมากในการทำงาน

5.6 ในการตัดสินใจปัญหาและการตกลงใจแทนประชาชนนั้น ผู้แทนไม่จำเป็นต้องปรึกษากับผู้ออกเสียงเลือกตั้งทุกกรณีไป เพราะถือว่าได้รับมอบความไว้วางใจจากประชาชนแล้วโดยการเลือกตั้ง

นอกจากนี้จุดเด่นของประชาธิปไตยก็คือ เป็นระบบที่ให้อิสระในการดำรงชีวิตของมนุษย์ให้เป็นไปตามธรรมชาติมากที่สุดเท่าที่จะทำได้ โดยมีหลักการดังนี้ (กระทรวงศึกษาธิการ. 2542 : 19 – 25)

1. ประชาชนเป็นเจ้าของอำนาจสูงสุดในการปกครองประเทศ

การปกครองในระบอบประชาธิปไตยเป็นการปกครองของประชาชน ดังนั้น อำนาจอสูงสุดในการปกครองประเทศนี้จึงเป็นของประชาชนโดยสมบูรณ์ อำนาจอสูงสุดในการปกครองประเทศนี้ก็คือ ประชาชนเป็นผู้มีอำนาจในการปกครองตนเอง โดยมีผู้แทนที่ตนเลือกเข้าไปทำหน้าที่แทนตนในการบริหารหรือควบคุมการบริหารงานของผู้บริหารประเทศ ซึ่ง อำนาจอสูงสุดในการปกครองประเทศนี้เรียกว่า “อำนาจอธิปไตย”

การที่ประชาชนเป็นผู้มีอำนาจอสูงสุดในการปกครองประเทศย่อมเป็นผลดีแก่ประชาชนโดยส่วนรวม นั่นคือ ประชาชนสามารถตัดสินใจเลือกผู้นำประเทศได้โดยผ่านการเลือกตั้งด้วยการใช้เสียงข้างมากเป็นเกณฑ์ตัดสิน ผลการตัดสินใจของประชาชนในแต่ละครั้งที่มีการเลือกผู้นำในการปกครองประเทศนั้น คือ การลงประชามติของมหาชนว่าต้องการให้ผู้ใดเป็นผู้นำประเทศของตน

2. การมีส่วนร่วมของประชาชน

การปกครองในระบบการเมืองแบบประชาธิปไตย ประชาชนมีส่วนร่วมในการปกครองในทุกขั้นตอนของการปกครอง ประชาชนจะมีส่วนร่วมในการตัดสินใจเสมอ เช่น การจัดตั้งพรรคการเมือง การมีสิทธิในการเลือกตั้งระดับต่างๆ รวมไปถึงการมีสิทธิลงสมัครรับเลือกตั้งเพื่อเข้าทำหน้าที่บริหารประเทศ หรือเข้าไปตรวจสอบการบริหารงานของผู้บริหารประเทศ เป็นต้น

3. การมีสิทธิเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น

ประชาชนในระบบการเมืองแบบประชาธิปไตย จะมีสิทธิในเรื่องต่างๆ อย่างกว้าง เช่น สิทธิในการสมัครเข้ารับการเลือกตั้ง สิทธิในการใช้สิทธิเลือกตั้ง สิทธิในการดำรงชีวิตอื่นๆ ภายใต้กฎหมายที่ประชาชนร่วมกันกำหนดขึ้น เป็นต้น นอกจากนี้ประชาชนยังมีเสรีภาพในการแสดงความคิดเห็นที่เป็นประโยชน์ต่อการปกครองในระบบการเมืองแบบประชาธิปไตยทั้งนี้ เพราะการปกครองในระบบดังกล่าวนี้ประชาชนสามารถจะตรวจสอบการบริหารงานของผู้ปกครองประเทศได้โดยเสรี ในระบบการเมืองแบบประชาธิปไตยการที่ประชาชนจะแสดงความคิดเห็นวิพากษ์วิจารณ์การทำงานของรัฐบาล หรือรวมตัวกันเพื่อกลุ่มผลประโยชน์ไม่ถือว่าเป็นสิ่งผิดกฎหมาย แต่ถือเป็นการใช้อำนาจในการปกครองของประชาชนที่สามารถจะกระทำได้

4. เป็นการปกครองเพื่อประโยชน์ของประชาชน

การปกครองในระบอบประชาธิปไตย เป็นการปกครองของประชาชน โดยประชาชน และเพื่อประชาชน เช่นนี้แล้วการดำเนินการทั้งหลายของรัฐจะต้องมุ่งไปที่ผลประโยชน์ของประชาชนเป็นหลัก นั่นคือ รัฐต้องจัดการบริหารงานตามที่ประชาชนส่วนใหญ่ต้องการ เช่น

การจัดการให้ประชาชนมีความเป็นอยู่ที่ดี ซึ่งการจะบริหารงานให้ประชาชนมีความเป็นอยู่ที่ดีนั้นหมายถึง ต้องมีการจัดระบบการศึกษาเพื่อพัฒนาความรู้ความสามารถของประชาชนในด้านต่าง ๆ ให้สูงที่สุดเท่าที่จะสามารถกระทำได้ตามความพร้อมที่มีอยู่ การจัดการด้านสาธารณสุขให้ประชาชนมีสุขภาพอนามัยที่สมบูรณ์แข็งแรง การดำเนินการด้านเศรษฐกิจอย่างมีประสิทธิภาพ การจัดให้มีบริการด้านสาธารณสุขที่แก่ประชาชน และการดำเนินกิจกรรมทางการเมืองด้วยความเป็นธรรม สำหรับประโยชน์ที่ประชาชนในการปกครองตามระบอบประชาธิปไตยต้องการมากที่สุด ก็คือ การมีสิทธิและเสรีภาพในการดำรงชีวิตและดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ได้อย่างกว้างขวาง การต้องการโอกาสที่จะเข้าไปมีส่วนร่วมในการพัฒนาประเทศในรูปแบบต่าง ๆ เป็นต้น

5. ความมีเหตุผล

การปกครองในระบอบประชาธิปไตย ใช้หลักการของความมีเหตุผลเป็นแนวทางในการปกครอง ซึ่งบางครั้งรัฐบาลดำเนินการบางอย่างไม่สอดคล้องกับความต้องการของประชาชนส่วนใหญ่ ประชาชนก็มีสิทธิที่จะสอบถามและแสดงความคิดเห็นให้รัฐบาลรับรู้อความต้องการของตนเองได้ เมื่อต่างฝ่ายต่างแสดงเหตุผลของกันและกันแล้ว ถ้าหากเหตุผลของฝ่ายไหนเป็นเหตุที่ประชาชนส่วนใหญ่เห็นด้วย ฝ่ายที่มีเสียงข้างน้อยก็ต้องยอมรับฟังความคิดเห็นดังกล่าวด้วยความเคารพ นั่นคือหลักการสำคัญอีกข้อหนึ่งของความเป็นประชาธิปไตย

6. ความเสมอภาค

การปกครองในระบอบประชาธิปไตยนั้น เห็นว่าแม้ธรรมชาติจะไม่ได้ให้มนุษย์ทุกคนเกิดมาด้วยความเท่าเทียมกัน แต่การปกครองตามระบอบรัฐธรรมนูญก็สร้างความเท่าเทียมกันของมนุษย์ภายใต้การปกครองได้ด้วยกฎหมาย นั่นคือ ประชาชนทุกคนที่อยู่ภายใต้การปกครองระบอบดังกล่าวนี้จะเสมอกันด้วยกฎหมาย โดยรัฐจะปฏิบัติกับทุกคนอย่างเท่าเทียมกัน ไม่ว่าจะเป็นเรื่องของสิทธิ เสรีภาพ หรือเรื่องอื่นใดโดยไม่มีการเลือกปฏิบัติ นี่คือการของความเสมอภาคในระบอบประชาธิปไตย

7. ยึดหลักนิติธรรม

เมื่อมีปัญหาเกิดขึ้น มนุษย์ก็ต้องดำเนินการแก้ไข และเพื่อให้การดำเนินการแก้ไขข้อขัดแย้งเป็นไปในแนวทางเดียวกัน มนุษย์จึงต้องมีกฎหมายไว้เป็นเครื่องมือสำหรับการจัดข้อขัดแย้งดังกล่าวให้หมดสิ้นไป ด้วยเหตุนี้กฎหมายจึงเป็นเครื่องมือสำคัญสำหรับการปกครองในระบอบประชาธิปไตยเพราะแม้แต่หลักในการปกครองของระบอบประชาธิปไตยก็ต้องตราเป็นกฎหมาย ที่เรียกว่า กฎหมายรัฐธรรมนูญ ซึ่งเป็นกฎหมายต้นแบบที่ระบุความต้องการของประชาชนไว้ในกฎหมายนั้นว่าประชาชนต้องการอะไร

ดังนั้น จากหลักการของระบอบประชาธิปไตยดังกล่าว จะเห็นได้ว่าระบอบประชาธิปไตยได้ยกย่องและให้ความสำคัญกับประชาชนที่อยู่ภายใต้การปกครองอย่างยิ่ง

ซึ่งความสำเร็จหรือความล้มเหลวของระบอบประชาธิปไตยนั้นจึงขึ้นอยู่กับความสามารถและคุณสมบัติของประชาชนในการปกครองตนเองเป็นสำคัญ

การเมืองและการมีส่วนร่วมทางการเมือง

ความหมายและแนวคิดเกี่ยวกับการเมือง

ราชบัณฑิตยสถาน (2531 : 90) ให้ความหมายของคำว่า “การเมือง” หมายถึง งานที่เกี่ยวกับรัฐหรือแผ่นดิน เช่น วิชาการเมือง ได้แก่ วิชาว่าด้วยรัฐ การจัดส่วนแห่งรัฐ และการดำเนินการแห่งรัฐ การบริหารประเทศเฉพาะที่เกี่ยวกับนโยบายในการบริหารประเทศ เช่น การเมืองระหว่างประเทศ ได้แก่ การดำเนินนโยบายระหว่างประเทศ และกิจการอำนาจ หรือควบคุมการบริหารราชการแผ่นดิน เช่น ตำแหน่งทางการเมือง ได้แก่ ตำแหน่งที่มีหน้าที่ อำนาจ (คณะรัฐมนตรี) หรือควบคุม (สภาผู้แทนราษฎร) การบริหารแผ่นดิน นอกจากนี้ สุขุม นวลสกุล (2535 : 13 – 14) กล่าวว่า การเมืองเป็นเรื่องของการแข่งขันเพื่อแสวงหาอำนาจ ดังกล่าว แต่จุดมุ่งหมายของการเมืองที่แท้จริงก็เพื่อใช้อำนาจนั้นสร้างสรรค์ เพื่อให้เกิดการ บำบัดทุกข์และบำรุงสุขในสังคม และทำให้สังคมแห่งนั้นพัฒนาไปในทางที่ดีขึ้น เช่นเดียวกับ ณรงค์ สินสวัสดิ์ (2539 : 3) กล่าวว่า การเมืองคือการต่อสู้ช่วงชิงการรักษาไว้ และการใช้อำนาจทางการเมือง ซึ่งอำนาจทางการเมืองก็คือ อำนาจที่จะวางนโยบายในการบริหารประเทศ หรือสังคม อำนาจที่จะแต่งตั้งบุคคลเพื่อช่วยในการนำนโยบายไปปฏิบัติ และอำนาจที่จะใช้ ข้าราชการ งบประมาณ หรือเครื่องมือเครื่องใช้อื่นในการนำนโยบายที่วางไว้ไปปฏิบัติ ทำนองเดียวกันกับ เอนก เหล่าธรรมทัศน์ (2543 : 9) มีความเห็นว่า “การเมืองเป็นเรื่องของเรา” ก็เพราะเห็นว่าในปัจจุบัน สื่อมวลชน นักวิชาการ นักการเมือง และสาธารณชนจำนวนมาก เห็นว่า การเมืองคือเรื่องของรัฐบาล การเมืองคือเรื่องของนักการเมือง หรือการเมืองคือเรื่องของการเลือกตั้ง คือสรุปแล้วต่างเห็นว่า การเมืองไม่ใช่เรื่องของเรานั้นเอง ส่วนบรรคักดิ์ อูวรรณโณ (2544 : 1) กล่าวว่า การเมืองคือกระบวนการตัดสินใจแทนคนในสังคมที่เรียกว่า “รัฐ” และ เมื่อการเมืองได้ตัดสินใจสิ่งใดในนามสังคมรัฐนั้นไปแล้ว การตัดสินใจนั้นก็จะมีผลให้ทุกคนในสังคม รัฐต้องยอมรับและปฏิบัติตามนั้น

ดังนั้น การเมืองจึงเป็นเรื่องของอำนาจซึ่งเมื่อผู้ใดหรือกลุ่มบุคคลใดก็ตามได้อำนาจ นั้นมาแล้ว ผู้นั้นหรือกลุ่มบุคคลนั้นก็ต้องมีหน้าที่ในการบริหารประเทศ และที่สำคัญการเมืองก็เป็นเรื่องของประชาชนด้วย เพื่อทำให้สังคมและประเทศชาติได้พัฒนาไปในแนวทางที่ดีขึ้น

ความหมายและแนวคิดเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมือง

การมีส่วนร่วมทางการเมือง หรือ Political Participation ได้มีผู้ให้ความหมายไว้หลายประการ เช่น

ไวเนอร์ (วิสุทธิ โปธิแทน. 2542 : 391 – 393; อ้างอิงจาก Weiner. 1971 : 161 – 163) ได้สำรวจและรวบรวมความหมายที่นักรัฐศาสตร์ต่าง ๆ ได้ให้ไว้แยกเป็น 10 ความหมาย ดังนี้

1. การกระทำที่สนับสนุน หรือเรียกร้องต่อคณะผู้ปกครองประเทศ
2. ความพยายามที่สำเร็จผลในการใช้อิทธิพลต่อการปฏิบัติการของรัฐบาล หรือในการเลือกผู้นำในวงการบริหาร
3. การกระทำที่ถูกต้องตามกฎหมาย และได้รับการรับรองว่าถูกต้อง
4. การกระทำที่มีตัวตน
5. ความละวางจากการเข้าไปยุ่งเกี่ยว เพราะเกิดความรู้สึกว่า แม้จะเข้าไปยุ่งเกี่ยวก็ไม่ทำให้เกิดผลอะไรขึ้น
6. ความกระตือรือร้นที่จะเข้าไปเกี่ยวข้องหรือเป็นพวกที่กระตือรือร้นที่จะทำ
7. การกระทำที่ “ต่อเนื่องผลึกตัน” ที่อาจเป็นการจัดการอย่างเป็นสถาบันหรือเป็นการกระทำที่ปะทุขึ้นทันทีทันใด
8. การกระทำที่มุ่งต่อการเลือกผู้นำทางการเมือง มุ่งที่จะมีอิทธิพลต่อนโยบายสาธารณะหรือเป็นความพยายามที่จะมีอิทธิพลต่อการปฏิบัติการทางราชการ
9. การกระทำที่เป็นกิจกรรมอันมีผลกระทบต่อการเมืองระดับชาติเท่านั้น
10. การกระทำที่เป็น “การกระทำทางการเมือง”

นอกจากนี้ การมีส่วนร่วมทางการเมือง ยังหมายถึง การปฏิบัติการโดยสมัครใจใด ๆ ที่ไม่ว่าจะเป็นผลสำเร็จหรือไม่ มีการจัดองค์การหรือไม่ เกิดขึ้นเป็นครั้งคราวหรือต่อเนื่อง และจะใช้วิธีการที่ถูกต้องยอมรับ (ตามกฎหมาย) หรือไม่ก็ตาม โดยมุ่งประสงค์ที่จะไปมีอิทธิพลต่อการเลือกนโยบายสาธารณะ การบริหารนโยบายสาธารณะ และการเลือกผู้นำทางการเมือง ไม่ว่าจะเป็นระดับไหนของรัฐบาล (คือไม่ว่าจะเป็น) ระดับท้องถิ่นหรือระดับชาติ ซึ่งการกระทำที่จะเรียกว่าเป็นการมีส่วนร่วมทางการเมืองนั้น จะต้องประกอบด้วยองค์ประกอบ 3 ประการ กล่าวคือ ต้องเป็นการกระทำหรือการปฏิบัติการ การเป็นไปอย่างสมัครใจ และมีการเลือก

ชลัซ จงสิบพันธ์ (2527 : 12) ได้ให้ความหมายของการมีส่วนร่วมทางการเมืองว่า หมายถึง ลักษณะการเข้าร่วมในกิจกรรมต่าง ๆ ตามความสมัครใจของสมาชิกในระบบการเมือง ซึ่งมีจุดมุ่งหมายทั้งทางตรงและทางอ้อมที่จะมีอิทธิพลต่อกระบวนการเลือกผู้บริหารประเทศ การกำหนดนโยบาย และการดำเนินงานต่าง ๆ ของรัฐบาล ไม่ว่าจะเป็นระดับท้องถิ่นหรือระดับชาติ รวมทั้งการกระทำต่าง ๆ เพื่อแก้ปัญหาของชุมชน นอกจากนี้ สมบัติ ขำรังษัญวงศ์ (2538 : 32) ได้กล่าวถึงการมีส่วนร่วมทางการเมืองว่าเป็นทั้งเป้าหมายและกระบวนการทาง

การเมือง คือ เป็นเป้าหมายสำคัญของการพัฒนาระบบการเมืองให้เป็นประชาธิปไตย การมีส่วนร่วมทางการเมืองเป็นตัวชี้วัดระดับความเป็นประชาธิปไตย และมีเป้าหมายสำคัญในการกำหนดตัวผู้ปกครอง การผลักดันการตัดสินใจของรัฐบาล การวิพากษ์วิจารณ์รัฐบาล และการชุมนุมเคลื่อนไหวกว้างทางการเมือง เช่นเดียวกับ ณรงค์ สิ้นสวัสดิ์ (2539 : 123) ได้กล่าวถึงความหมายของการมีส่วนร่วมทางการเมืองว่า หมายถึง บุคคลที่สนใจการเมืองมีความเข้าใจการเมือง มีความเชื่อว่าตนเองมีประสิทธิภาพทางการเมือง มีความศรัทธาในกระบวนการทางการเมืองและตัวนักการเมือง และคิดว่าการเข้าไปมีส่วนร่วมทางการเมืองเป็นหน้าที่ของตนเป็นคนที่มีความสามารถในการเข้าสังคม และเป็นคนที่มีความหวังในชีวิต ส่วนธีรภัทร์ เสรีรังสรรค์ (2544 : 17) ได้ให้ความหมายว่า การมีส่วนร่วมทางการเมืองในระบอบประชาธิปไตย (Democratic Participation) คือ การที่รัฐธรรมนูญ กฎหมายต่าง ๆ หรือสถาบันทางการเมืองที่สำคัญ เช่น รัฐบาล ได้เปิดโอกาสให้ประชาชนสามารถเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมือง เพื่อผลในการที่จะมีอิทธิพลต่อการเลือกนโยบายของรัฐ หรือต่อการบริหารของรัฐ หรือการเลือกผู้นำทางการเมืองโดยปราศจากการชี้นำหรือการบีบบังคับ แต่เป็นความเต็มใจหรือความสมัครใจของประชาชนเอง

ดังนั้น การมีส่วนร่วมทางการเมืองจึงหมายถึงการมีส่วนร่วมในทางการเมืองการปกครองของประชาชนตามสิทธิที่ระบบการเมืองและกฎหมายกำหนดไว้ให้กระทำได้ ทั้งนี้การกระทำนั้นต้องเกิดขึ้นด้วยความสมัครใจของประชาชนเพื่อให้มีอิทธิพลต่อการกำหนดนโยบายของรัฐทั้งในการเมืองการปกครองระดับท้องถิ่นและระดับชาติ เพื่อการแก้ไขปัญหาของสังคมและประเทศชาติ

ความสำคัญของการมีส่วนร่วมทางการเมือง

ความสำคัญของการมีส่วนร่วมทางการเมืองนั้น เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ (2539 : 43) กล่าวว่า การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนเปรียบเสมือนเป็นหลักประกันของระบบการปกครองในระบอบประชาธิปไตย เช่นเดียวกับ จันทนา สุทธิจารีย์ (2544 : 411 – 412) กล่าวว่า พฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนจะมีความสำคัญและมีความจำเป็นมาก ถ้าประชาชนได้แสดงออกถึงบทบาทของตนตั้งแต่การคัดเลือกผู้แทนเข้ามาทำหน้าที่ในการบริหารประเทศ การบริหารกิจการสาธารณะของท้องถิ่น การแสดงความคิดเห็นทางการเมืองในลักษณะต่างๆ เช่น การพูดคุยทางการเมือง การเขียนบทความหรือการเขียนจดหมายแสดงความคิดเห็นทางหนังสือพิมพ์ การร่วมแสดงความคิดเห็นในรายการสนทนาเรื่องการเมืองทางโทรทัศน์ การรวมตัวกันประท้วงในรูปของผลประโยชน์ และการแสดงทัศนคติทางการเมืองของประชาชนโดยการออกแบบสอบถามความคิดเห็น (Poll) ต่อการดำเนินนโยบายสาธารณะของรัฐ ส่วนบวรศักดิ์ อุวรรณโณ (2544 : 9) ได้กล่าวว่า การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนมีความสำคัญต่อการพัฒนาและการปฏิรูปการเมือง เพราะในสภาพปัจจุบันที่ประชาชนสามารถรับรู้ข้อมูลข่าวสารมากขึ้น รวมทั้งการรับรู้กิจกรรมการเคลื่อนไหวของสังคมโลกอันมีผลมาจาก

กระแสโลกาภิวัตน์ ทำให้ประชาชนมีความตื่นตัวในทางการเมืองมากขึ้นและมีความต้องการที่จะเข้ามามีส่วนร่วมในกระบวนการตัดสินใจต่างๆ ที่คาดว่าจะมีผลกระทบต่อนั่นทั้งทางตรงและทางอ้อม ประกอบกับการที่ประเทศไทยมีการปกครองในระบอบประชาธิปไตย การตื่นตัวในทางการเมืองจึงเป็นสิ่งที่ดีที่จะนำไปสู่การมีประชาธิปไตยอย่างแท้จริง และที่สำคัญรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 ได้มุ่งส่งเสริมการมีส่วนร่วมทางการเมืองมากขึ้น

ดังนั้น การมีส่วนร่วมทางการเมืองจึงเป็นกลไกสำคัญในระบอบประชาธิปไตย โดยเป็นการกระทำที่มีผลต่อการพัฒนาและการปฏิรูปการเมืองของประเทศ

ลักษณะและรูปแบบของการมีส่วนร่วมทางการเมือง

พรอัมรินทร์ พรหมเกิด (2543 : 13 – 15) กล่าวถึง ลักษณะต่างๆ ของการมีส่วนร่วมทางการเมือง ดังนี้

1. การใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้ง เป็นกระบวนการทางการเมืองที่สำคัญในระบอบประชาธิปไตย เพราะการเลือกตั้งเป็นวิธีการใช้อำนาจอธิปไตยของประชาชนในการกำหนดตัวผู้ปกครองประเทศในระดับต่างๆ
2. การออกเสียงประชามติ เป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจเรื่องสำคัญๆ เช่น การแสดงความคิดเห็นผ่านสื่อมวลชนสาขาต่างๆ หรือการแสดงความคิดเห็นผ่านองค์กรหรือหน่วยงานที่ทำหน้าที่สำรวจความคิดเห็นของประชาชน (Poll) เป็นต้น
3. การควบคุมตรวจสอบและวิพากษ์วิจารณ์การทำงานของรัฐบาล การปกครองในระบอบประชาธิปไตยจะต้องมีกำหนดให้ประชาชนสามารถตรวจสอบการทำงานของรัฐบาลได้อย่างชัดเจนและกว้างขวาง นอกจากนี้แล้วประชาชนยังสามารถเสนอความคิดเห็น วิพากษ์วิจารณ์ผ่านสื่อมวลชนในประเด็นที่เกี่ยวข้องกับปัญหาสาธารณะ
4. การมีส่วนร่วมในการปกครองส่วนท้องถิ่น เป็นการที่รัฐบาลกลางได้กระจายอำนาจให้ประชาชนตามหลักการปกครองตนเองในแต่ละพื้นที่ โดยถือคิดว่าประชาชนในแต่ละพื้นที่เป็นผู้เข้าใจปัญหาที่มีลักษณะเฉพาะพื้นที่ได้ดีที่สุด
5. การมีกิจกรรมร่วมกับพรรคการเมือง เนื่องจากพรรคการเมืองเป็นสถาบันทางการเมืองที่สำคัญในระบอบประชาธิปไตย ประชาชนจึงอาจใช้ช่องทางนี้ในการเข้าไปมีบทบาททางการเมือง ตลอดจนการควบคุมให้พรรคการเมืองดำเนินนโยบาย และกิจกรรมในทางที่เป็นประโยชน์แก่ประชาชนมากขึ้น
6. การรวมตัวกันเป็นกลุ่มอาชีพ กลุ่มบำเพ็ญประโยชน์ กลุ่มตามความสนใจ เพื่อช่วยเหลือซึ่งกันและกัน และสร้างพลังในการต่อรองด้วยเหตุผลอย่างสันติกับกลุ่มอื่นๆ เพื่อไม่ให้เกิดการเอาเปรียบซึ่งกันและกัน แต่เพื่อสร้างสังคมที่ทุกกลุ่มทุกฝ่ายอยู่ร่วมกันได้อย่างสงบสุข

7. การเป็นผู้มีบทบาทในชุมชน เป็นการตั้งกลุ่มเพื่อแก้ไขปัญหาสังคม หรือการร่วมมือกับกลุ่มต่างๆ ที่มีอยู่แล้ว เพื่อเข้าไปมีบทบาทในการปรับปรุงความเป็นอยู่ของชุมชนและกิจกรรมสาธารณะ หรือติดต่อกับทางราชการในการแก้ไขปัญหาสังคม

จันทนา สุทธิจารี (2544 : 414 - 415) มีความเห็นว่า ประชาชนอาจมีส่วนร่วมทางการเมืองในรูปแบบต่างๆ ทั้งรูปแบบ วิธีการที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการได้ใน 2 ลักษณะด้วยกัน คือ

1. การมีส่วนร่วมลักษณะปัจเจกบุคคล การมีส่วนร่วมในลักษณะนี้ เช่น การไปใช้สิทธิออกเสียงเลือกตั้ง หรือการสมัครเป็นสมาชิกพรรคการเมือง ซึ่งประชาชนแต่ละบุคคลจะสามารถกระทำได้โดยอิสระตามลำพังตนเอง

2. การมีส่วนร่วมในลักษณะกลุ่ม การมีส่วนร่วมในลักษณะนี้จะมีพลังในการต่อรอง การเรียกร้อง และมีอิทธิพลต่อการตัดสินใจในนโยบายของรัฐ หรือการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองได้มากกว่าการมีส่วนร่วมในลักษณะปัจเจกบุคคล ปัจจัยสำคัญที่กำหนดอิทธิพลและพลังของกลุ่ม ได้แก่ จำนวนสมาชิกของกลุ่ม ความสามัคคีของกลุ่ม และบทบาทของผู้นำกลุ่ม เป็นต้น นอกจากนี้ การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนยังกระทำได้ใน 2 ระดับของการปกครอง คือ

2.1 การมีส่วนร่วมในการเมืองการปกครองระดับชาติ ซึ่งเป็นการกระทำโดยผ่านการใช้สิทธิเลือกตั้งผู้แทนราษฎร สมาชิกวุฒิสภา การสมัครเป็นสมาชิกพรรคการเมือง การช่วยพรรคการเมืองรณรงค์หาเสียงในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร การสมัครรับการเลือกตั้งเป็นสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรหรือสมาชิกวุฒิสภา การแสดงความคิดเห็น การตรวจสอบและการติดตามการทำงานของรัฐบาลโดยการพูด การเขียน การพิมพ์โฆษณา การชุมนุม การเดินประท้วงคัดค้าน และการเรียกร้องหรือสนับสนุนต่อนโยบายของรัฐบาล

2.2 การมีส่วนร่วมในการเมืองการปกครองระดับท้องถิ่น ซึ่งเป็นการกระทำโดยผ่านการใช้สิทธิเลือกตั้งสมาชิกสภาหรือลงสมัครรับเลือกตั้งเป็นผู้บริหารระดับท้องถิ่น เช่น องค์การบริหารส่วนจังหวัด (อบจ.) เทศบาล องค์การบริหารส่วนตำบล (อบต.) การช่วยรณรงค์หาเสียงในการเลือกตั้งระดับท้องถิ่น การแสดงความคิดเห็น การตรวจสอบ การติดตามการทำงานของผู้บริหารในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น การชุมนุม การเดินประท้วงคัดค้าน และการเรียกร้องหรือการสนับสนุนต่อนโยบายการทำงานขององค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

วัชร ไซยสาร (2544 : 22 - 24) ได้กล่าวว่า ประเทศที่ปกครองในระบอบประชาธิปไตยที่เข้มแข็งแล้ว มักขยายรูปแบบ วิธีการ และขอบเขต หรือจำนวนและกลุ่มของประชาชนผู้มีสิทธิในการมีส่วนร่วมทางการเมืองทั้งในระดับชาติและในระดับท้องถิ่นให้กว้างขึ้น เช่น

1. การให้ประชาชนที่มีอายุครบ 18 ปีบริบูรณ์ได้มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้ง

2. การให้ประชาชนมีส่วนร่วมทางการเมืองโดยการรับฟังความคิดเห็นของสาธารณะด้วยวิธีประชาพิจารณ์ (Public Hearing) หรือการไต่สวนสาธารณะ

3. การให้ผู้มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้ง มีสิทธิออกเสียงประชามติ (Referendum)

4. การให้ผู้มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้งจำนวนไม่น้อยกว่า 50,000 คน มีสิทธิเข้าชื่อเสนอร่างพระราชบัญญัติ (Initiative Process) และการให้ผู้มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้งมีสิทธิเข้าชื่อเสนอข้อบัญญัติท้องถิ่น

5. การให้ผู้มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้งเข้าชื่อร้องขอให้ถอดถอน (Impeachment) นายกรัฐมนตรี รัฐมนตรี สมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และสมาชิกวุฒิสภา รวมทั้งข้าราชการระดับสูงให้ออกจากตำแหน่งได้ และการให้ผู้มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้งลงคะแนนเสียง เพื่อถอดถอนสมาชิกสภาท้องถิ่น หรือผู้บริหารท้องถิ่นออกจากตำแหน่ง

นอกจากนั้น ยังมีการรับรองสิทธิเสรีภาพขั้นพื้นฐานอื่น ๆ ที่ส่งเสริมให้ประชาชนได้มีโอกาสเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองมากขึ้นตามระดับการพัฒนาทางการเมือง เศรษฐกิจ และสังคม เช่น เสรีภาพในการรวมกันเป็นสมาคม สมาพันธ์ สหกรณ์ กลุ่มสหกรณ์ องค์กรเอกชน หรือหมู่คณะ เสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น สิทธิในการรับรู้ข้อมูลข่าวสาร สิทธิการมีส่วนร่วมในการรักษาทรัพยากรธรรมชาติ และสิ่งแวดล้อมของท้องถิ่น และเสรีภาพในการชุมนุม เป็นต้น ซึ่งสิทธิเสรีภาพดังกล่าวเป็นสิทธิเสรีภาพที่เอื้อต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง หรือเป็นการเปิดโอกาสให้ประชาชนได้มีส่วนร่วมทางการเมืองมากขึ้น และจะเป็นตัวชี้วัด (Indicator) ระดับการพัฒนาทางการเมืองที่มีประสิทธิภาพ หากประชาชนใช้สิทธิเสรีภาพขั้นพื้นฐานดังกล่าวในการดำเนินกิจกรรมทางการเมืองในทุกกระบวนการได้อย่างเป็นรูปธรรม

ธีรภัทร์ เสรีรังสรรค์ (2544 : 17 – 21) ได้กล่าวถึง การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนตามรัฐธรรมนูญไว้อย่างชัดเจนว่า การมีส่วนร่วมทางการเมืองตามเจตนารมณ์ของรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ.2540 นั้น อาจกล่าวได้ว่ามีลักษณะของการมีส่วนร่วมทางการเมืองใน 2 รูปแบบใหญ่ๆ ได้แก่ การมีส่วนร่วมทางการเมืองในรูปแบบของระบอบประชาธิปไตยแบบผู้แทน และรูปแบบของระบอบประชาธิปไตยแบบกึ่งทางตรง

1. ระบอบประชาธิปไตยแบบผู้แทน (Representative Democracy) คือ การที่รัฐธรรมนูญ เปิดโอกาสให้ประชาชนได้เลือกตั้งผู้แทนของตนเข้ามาทำหน้าที่ในทางการเมืองแทนประชาชนทั้งในระดับชาติและในระดับท้องถิ่น

ในระดับชาติ อาจกล่าวได้ว่ามีผู้แทนราษฎร 3 ประเภทด้วยกัน คือ ผู้แทนราษฎรประเภทแบ่งเขตเลือกตั้ง (ส.ส.นิติบัญญัติ) ผู้แทนราษฎรประเภทบัญชีรายชื่อพรรค (ส.ส.บริหาร) และผู้แทนราษฎรผู้ทรงคุณวุฒิประเภทตัวแทนจังหวัด (ส.ว.)

ในระดับท้องถิ่น รัฐธรรมนูญมีเจตนารมณ์ให้ท้องถิ่นมีความอิสระตามหลักการปกครองตนเองตามเจตนารมณ์ของประชาชนในท้องถิ่นเป็นสำคัญ โดยท้องถิ่นใดมีลักษณะที่จะปกครองตนเองได้ ย่อมมีสิทธิได้รับการจัดตั้งเป็นองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และการกำกับ

ดูแลองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นก็ต้องทำเท่าที่จำเป็นตามที่กฎหมายบัญญัติและต้องเป็นไปเพื่อการคุ้มครองประโยชน์ของประเทศเป็นส่วนรวม โดยจะกระทบถึงสาระสำคัญแห่งหลักการปกครองตนเองตามเจตนารมณ์ของประชาชนในท้องถิ่นหรือนอกเหนือจากที่กฎหมายบัญญัติไว้มิได้ นอกจากนั้น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นยังมีความอิสระในการกำหนดนโยบาย การปกครอง การบริหาร การบริหารงานบุคคล การเงินและการคลัง และมีอำนาจหน้าที่ของตนเองโดยเฉพาะ ประการสำคัญคือ รัฐธรรมนูญ ได้กำหนดให้องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นต้องมีสภาท้องถิ่นและคณะผู้บริหารท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่น โดยสมาชิกสภาท้องถิ่นต้องมาจากการเลือกตั้งและคณะผู้บริหารท้องถิ่นหรือผู้บริหารท้องถิ่นให้มาจากการเลือกตั้งโดยตรงของประชาชนหรือมาจากความเห็นชอบของสภาท้องถิ่น การเปิดโอกาสให้ประชาชนในท้องถิ่นมีสิทธิเลือกตั้งผู้แทนของตนเข้าไปทำหน้าที่ในองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่นอย่างเต็มที่ จึงเป็นลักษณะของประชาธิปไตยแบบผู้แทนที่สอดคล้องกับระดับชาติ

2. ระบอบประชาธิปไตยแบบกึ่งทางตรง (Semi-Direct Democracy) หมายถึง การที่รัฐธรรมนูญเปิดโอกาสให้ประชาชนได้ริเริ่มใช้อำนาจอธิปไตยบางส่วนได้โดยตรง แต่อำนาจดังกล่าวนี้ไม่ได้ผลสมบูรณ์เต็มที่ ประชาชนสามารถเป็นผู้ริเริ่มในการใช้อำนาจแต่ต้องผ่านกระบวนการพิจารณาของสถาบันการเมืองต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง ซึ่งรูปแบบของการมีส่วนร่วมทางการเมืองในลักษณะกึ่งทางตรงที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญที่สำคัญมีอยู่ 5 รูปแบบ ได้แก่

2.1 การริเริ่มเสนอร่างกฎหมาย (Initiative) หมายถึง การที่ผู้เสนอ ได้แก่ ผู้มีสิทธิออกเสียงเลือกตั้งทำข้อเสนอหรือร่างกฎหมาย (รวมถึงการแก้ไขรัฐธรรมนูญ) โดยมีการส่งชื่อและมีจำนวนผู้สนับสนุน (หรือเสนอครบถ้วนตามที่กฎหมายบัญญัติ) โดยข้อเสนอดังกล่าวนี้อาจเสนอต่อรัฐสภาเพื่อให้ออกมาเป็นกฎหมายต่อไป

2.2 สิทธิแสดงความคิดเห็นของประชาชนหรือประชาพิจารณ์ (Public Hearing) ซึ่งผลที่ได้จากประชาพิจารณ์ก็เป็นเพียงแนวทางหรือข้อมูลประกอบการตัดสินใจของรัฐในการดำเนินงานตามโครงการของรัฐ มิใช่การตัดสินใจเด็ดขาดที่จะต้องดำเนินการตามนั้น ในปัญหาที่มีข้อโต้แย้งหลายฝ่าย รัฐและหน่วยงานเพียงแต่รับข้อสรุปและข้อเสนอแนะจากประชาพิจารณ์ไปพิจารณาหรือไม่ก็ได้ ซึ่งเป็นลักษณะของประชาธิปไตยแบบกึ่งทางตรงในรูปแบบหนึ่ง

2.3 การออกเสียงประชามติ (Referendum) เป็นสิ่งซึ่งแสดงให้เห็นถึงอำนาจอธิปไตยเป็นของปวงชน โดยเปิดโอกาสให้ประชาชนมีส่วนร่วมในการตัดสินใจในเรื่องที่มีความสำคัญอย่างยิ่ง ซึ่งมีผลกระทบถึงประโยชน์ของประเทศชาติและประชาชน อาทิ การบัญญัติรัฐธรรมนูญ การออกกฎหมายที่สำคัญ ๆ การแบ่งแยกประเทศหรือการเลือกรูปแบบการปกครอง ซึ่งจะมีผลถูกต้องใช้ได้ทั่วไปก็ต่อเมื่อประชาชนได้ทำการออกเสียงรับรองแล้ว

2.4 การถอดถอน (Recall) เป็นอีกวิธีการหนึ่งในระบอบประชาธิปไตยโดยตรง ซึ่งแสดงให้เห็นถึงอำนาจอธิปไตยของปวงชน ทั้งนี้โดยกำหนดให้ผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองและข้าราชการตำแหน่งสูง ๆ ของรัฐทุกตำแหน่งหรือส่วนใหญ่ต้องรับผิดชอบในงานของตนอย่าง

เต็มที และประชาชนอาจออกเสียงให้ออกจากตำแหน่งได้ ถ้าปฏิบัติงานบกพร่องหรือขัดต่อเจตนารมณ์ของราษฎรหรือมีความประพฤติเสื่อมเสียอย่างร้ายแรง

2.5 การฟ้องขับ (Impeachment) การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนในลักษณะของการควบคุมตรวจสอบการใช้อำนาจผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองระดับสูงหรือผู้ดำรงตำแหน่งระดับสูงในองค์กรของรัฐอิสระตามรัฐธรรมนูญ หรือข้าราชการประจำระดับสูงบางตำแหน่ง เป็นกระบวนการถอดถอนเจ้าหน้าที่ของรัฐระดับสูง ซึ่งกระทำความผิดร้ายแรง อาทิ การทรยศต่อประเทศชาติ รับสินบน ทุจริต คอรัปชัน หรือกระทำความผิดร้ายแรงอื่นๆ โดยในกระบวนการถอดถอนนั้น จะต้องใช้เสียงข้างมากเป็นพิเศษแตกต่างจากลักษณะปกติทั่วไป

ดังนั้น การมีส่วนร่วมทางการเมืองจึงมีลักษณะและรูปแบบที่กว้างมาก เนื่องจาก การมีส่วนร่วมทางการเมืองได้ครอบคลุมถึงกิจกรรมต่างๆ ทุกประเภทที่เกิดขึ้นจากการมีปฏิสัมพันธ์กันระหว่างพลเมือง ราษฎร หรือประชาชน กับสถาบันทางการเมืองภายในรัฐ เพื่อมุ่งให้เกิดผลดีต่อการพัฒนาและการปฏิรูปการเมืองตามครรลองการปกครองในระบอบประชาธิปไตย

ปัจจัยที่มีอิทธิพลต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง

ผู้วิจัยขอเสนอตัวแปรที่ผู้วิจัยสนใจศึกษาดังนี้
เพศ

การศึกษาอิทธิพลของเพศต่อพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของนักศึกษานั้นย่อมมีความแตกต่างกันออกไป เช่น งานวิจัยของ ชลัช จงสืบพันธ์ (2527 : บทคัดย่อ) ที่ศึกษาลักษณะทางชีวสังคม ลักษณะทางปริบท และลักษณะทางจิตวิสัยของนักศึกษาระดับปริญญาบัณฑิตที่มีความสำคัญต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง พบว่า นักศึกษาชายมีส่วนร่วมทางการเมืองสูงทุกองค์ประกอบของโครงสร้างของการมีส่วนร่วมทางการเมือง ซึ่งได้แก่ องค์ประกอบด้านการลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง ด้านการเกี่ยวข้องกับกลุ่มการเมือง ด้านการมีบทบาทในชุมชน ด้านการประท้วง ด้านการเป็นฝ่ายรับการสื่อสารทางการเมืองและด้านการเป็นฝ่ายส่งสารสื่อสารทางการเมือง ดังที่ จิรชาติ นาคสวัสดิ์ (2540 : 69) ได้ศึกษาการมีส่วนร่วมทางการเมืองของนักศึกษาคณะรัฐศาสตร์มหาวิทยาลัยรามคำแหง พบว่า นักศึกษาชายจะมีส่วนร่วมทางการเมืองมากกว่านักศึกษาหญิง ส่วนจารุวรรณ สกุลกู (2543 : 73 – 75) ได้ทำการศึกษาความรู้ความเข้าใจการปกครองระบอบประชาธิปไตยในระบบรัฐสภาและค่านิยมทางการเมืองของนิสิตนักศึกษามหาวิทยาลัย เขตกรุงเทพมหานคร พบว่า นิสิตนักศึกษาชายจะมีความรู้ความเข้าใจการปกครองระบอบประชาธิปไตยในระบบรัฐสภามากกว่านิสิตนักศึกษาหญิง และส่งผลให้นิสิตนักศึกษาชายกับนิสิตนักศึกษาหญิงมีค่านิยมทางการเมืองที่แตกต่างกัน

อย่างไรก็ตามผลการวิจัยของ เนตรนภา นามผล (2538 : 58) ที่ได้ศึกษา ทัศนคติทางการเมืองแบบประชาธิปไตยของนิสิตปริญญาตรีมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ พบว่า ตัวแปรเพศไม่ก่อให้เกิดความแตกต่างกันของทัศนคติทางการเมืองแบบประชาธิปไตย ทำนองเดียวกับ จักรกริช ใจดี (2542 : 68) ที่ศึกษาความเข้าใจเกี่ยวกับประชาธิปไตยของนักศึกษา มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ พบว่า นิสิตชายและนิสิตหญิงมีความเข้าใจเกี่ยวกับประชาธิปไตยไม่แตกต่างกัน เช่นเดียวกับ นิสากกร แสนเสน่ห์ (2543 : 71 – 74) ที่ได้ศึกษาทัศนคติและพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของนักศึกษาสถาบันราชภัฏสุราษฎร์ธานี พบว่า นักศึกษาชายและนักศึกษานิสิตหญิงมีทัศนคติและพฤติกรรมเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองไม่แตกต่างกัน และ มยุรา โลหะพิริยะกุล (2546 : 83) ที่ศึกษาพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของนิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ พบว่า นิสิตชายและนิสิตหญิงมีพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองไม่แตกต่างกัน

ดังนั้น เพศจึงเป็นปัจจัยที่สำคัญประการหนึ่งในการที่จะศึกษาถึงการให้ความสนใจและความสำคัญกับเรื่องทางการเมือง ตลอดจนหลักการประชาธิปไตยในระดับที่เสมอภาคเท่าเทียมกัน เนื่องจากเรื่องของการมีส่วนร่วมทางการเมืองนั้นไม่ได้เป็นเรื่องของเพศใดเพศหนึ่งโดยเฉพาะ หากแต่เป็นเรื่องของประชาชนทุกกลุ่ม ทุกเพศ ทุกวัย และทุกระดับที่ควรให้ความสำคัญและเข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองร่วมกัน

คณะวิชา

การศึกษาอิทธิพลของคณะวิชาต่อพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของนักศึกษานั้นย่อมมีความแตกต่างกัน เช่น งานวิจัยของ เนตรนภา นามผล (2538 : 76 – 77) ที่ศึกษาทัศนคติทางการเมืองแบบประชาธิปไตยของนิสิตปริญญาตรี มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ พบว่า นิสิตที่ศึกษาในสาขาวิทยาศาสตร์ มีทัศนคติสูงกว่านิสิตที่ศึกษาในสาขาสังคมศาสตร์และ ประสิทธิ์ ดุลยาทร (2539 : 373) ที่ศึกษาความรู้ ความเข้าใจทางการเมืองการปกครองของ นักศึกษาในสถาบันราชภัฏ พบว่า นักศึกษาคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์เป็นกลุ่มที่มี ความรู้ ความเข้าใจทางการเมืองสูงกว่านักศึกษาคณะอื่น ๆ โดยเฉพาะนักศึกษาสาขาวิทยาการ จัดการเป็นนักศึกษาที่มีความคิดและการแสดงออกของพฤติกรรมทางการเมืองสูงกว่านักศึกษา ในสาขาอื่น ๆ ทำนองเดียวกับที่นิสากกร แสนเสน่ห์ (2543 : 76) ได้ศึกษาทัศนคติและ พฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของนักศึกษาสถาบันราชภัฏสุราษฎร์ธานี พบว่า นักศึกษาที่ศึกษาอยู่ในคณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ และนักศึกษาคณะครุศาสตร์มีทัศนคติ ต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองสูงกว่านักศึกษาคณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี และนักศึกษา คณะวิทยาการจัดการ นอกจากนี้ทัศนคติของนักศึกษายังมีผลต่อพฤติกรรมการมีส่วนร่วม ทางการเมืองด้วย ส่วนจารุวรรณ สกุลคุ (2543 : 73 – 75) ที่ศึกษาความรู้ความเข้าใจการ ปกครองระบอบประชาธิปไตยในระบบรัฐสภา และค่านิยมทางการเมืองของนิสิตนักศึกษา มหาวิทยาลัยเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า นิสิตนักศึกษากลุ่มวิชาชีพวิทยาศาสตร์มีความรู้

ความเข้าใจสูงกว่านิสิตนักศึกษาในกลุ่มวิชาชีพสังคมศาสตร์ และนิสิตนักศึกษาในกลุ่มวิชาชีพมนุษยศาสตร์ ตามลำดับ แต่เมื่อพิจารณาค่านิยมทางการเมือง พบว่า ทั้งนิสิตนักศึกษาในกลุ่มวิชาชีพวิทยาศาสตร์ สังคมศาสตร์ และมนุษยศาสตร์ต่างมีค่านิยมทางการเมืองในระดับมากทุกกลุ่ม

อย่างไรก็ตามงานวิจัยของ สุภชัย ทาคำ (2545 : บทคัดย่อ) ที่ศึกษาปัจจัยที่มีผลต่อความคิดเห็นในการไม่ไปใช้สิทธิเลือกตั้งของนิสิตนักศึกษาไทย กรณีนิสิตมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ พบว่า คณะที่ศึกษาเป็นปัจจัยที่มีผลต่อการไม่ไปใช้สิทธิเลือกตั้ง เบญจวรรณ ทรัพย์ธำรงค์ (2545 : บทคัดย่อ) ที่ศึกษาความคิดเห็นเรื่องความสำนึกต่อชาติของนิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร พบว่า สาขาที่ศึกษาไม่มีผลต่อความสำนึกต่อชาติที่มีต่อการมีส่วนร่วมทางการเมือง ดังที่จรัส ตั้งวงศ์ชูเกตุ (2545 : บทคัดย่อ) ที่ศึกษาความคิดเห็นทางการเมืองของนิสิตปริญญาตรี คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ พบว่า ภาควิชาที่สังกัดไม่มีผลต่อความเห็นทางการเมืองของนักศึกษา ส่วนมยุรา โลหะพิริยะกุล (2546 : 83) ที่ศึกษาพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของนิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ พบว่า นิสิตที่ศึกษาในสาขาวิชาวิทยาศาสตร์สุขภาพ สาขาวิชาวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี สาขาวิชามนุษยศาสตร์ และสาขาวิชาสังคมศาสตร์ มีพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองไม่แตกต่างกัน

ดังนั้น คณะวิชาจึงเป็นปัจจัยหนึ่งที่แสดงให้เห็นว่าสภาพการเรียนรู้การสอนในระดับอุดมศึกษาในปัจจุบัน ทำให้นิสิตนักศึกษาได้มีโอกาสแลกเปลี่ยนและรับรู้ข่าวสารทางด้านสังคม เศรษฐกิจ การเมือง การปกครอง ทำให้นิสิตนักศึกษามีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับระบบการเมืองการปกครอง รวมทั้งแนวทางของระบอบประชาธิปไตย ตลอดจนสามารถแสดงออกถึงพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองได้อย่างเหมาะสม

ลักษณะการอบรมเลี้ยงดูของครอบครัว

รัญจวน คำวชิรพิทักษ์ (2524 : 20 – 22) ได้สรุปประเภทของลักษณะการอบรมเลี้ยงดูของครอบครัว ไว้ดังนี้

1. การอบรมเลี้ยงดูของครอบครัวแบบปล่อยปละละเลย กล่าวคือ

1.1 สัมพันธภาพระหว่างบุคคล (พ่อแม่และเด็ก) เป็นแบบไม่ค่อยมีเหตุผล ใช้อารมณ์เป็นใหญ่

1.2 ไม่ฝึกความเป็นระเบียบวินัย เด็กไม่ได้รับความดูแลเอาใจใส่เท่าที่ควร

1.3 เด็กไม่เข้าใจในเรื่องระเบียบวินัยหรือกฎเกณฑ์ใด ๆ

1.4 เอาแต่ใจตัว

1.5 ไม่สนใจว่าเด็กจะเสาะแสวงหาความรู้หรือไม่

1.6 เด็กไม่มีการควบคุมตนเอง

1.7 เด็กขาดแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์ ไม่มีความขยันขันแข็งและไม่สามารถในการทำงานร่วมกับผู้อื่น

1.8 เด็กไม่ได้ถูกฝึกให้ยากคิดอยากทำในสิ่งที่แปลกใหม่ซึ่งทำให้เด็กไม่มีความรับผิดชอบ และหน้าที่ที่จะต้องปฏิบัติในบ้านก็ไม่ได้รับมอบหมายให้ทำ

1.9 เด็กมองโลกในแง่ร้าย ไม่ไว้วางใจผู้อื่น ไม่เชื่อในความยุติธรรมเก็บตัว

1.10 ไม่ส่งเสริมให้เด็กรู้จักคิด หรือรู้ถึงคุณค่าของการกระทำในสิ่งต่าง ๆ ทำให้เด็กไม่มีแนวชีวิตที่จะยึดปฏิบัติ

2. การอบรมเลี้ยงดูของครอบครัวแบบเข้มงวดกวดขัน กล่าวคือ

2.1 สัมพันธภาพระหว่างบุคคล (พ่อแม่และเด็ก) เป็นแบบห่างเหิน

2.2 การฝึกความมีวินัยใช้วิธีบังคับเด็กให้ทำตามความต้องการของพ่อแม่ ใช้คำพูดที่ทำให้เด็กเกิดความละอาย

2.3 เด็กไม่เข้าใจเหตุผลหรือกฎเกณฑ์ต่าง ๆ ยึดหลักเกณฑ์ต่าง ๆ ไม่ได้ ทำให้ขาดวินัยในตนเอง ขลาดกลัว วิตกกังวล

2.4 คล้อยตามผู้อื่น

2.5 ไม่ชอบให้เด็กแสวงหาความรู้จากสิ่งแวดล้อม เพราะไม่ชอบเด็กชน

2.6 เด็กมีโลกทรรศน์แบบการควบคุมตนเองโดยอาศัยโลกภายนอก

2.7 เด็กมีแรงจูงใจใฝ่สัมพันธสูงและมีบุคลิกภาพแบบไมตรีสัมพันธ์

2.8 ผู้ใหญ่ชอบทำอะไร ๆ ให้เด็กและไม่ส่งเสริมให้เด็กช่วยตนเอง

2.9 เด็กมองโลกในแง่ร้าย ไม่เชื่อในความยุติธรรม เก็บตัว

2.10 ไม่ส่งเสริมให้เด็กตัดสินใจด้วยตนเอง ยึดถือระบบอาวุโส ทำให้เด็กขาดความเชื่อมั่น และความคิดสร้างสรรค์ต่าง ๆ

3. การอบรมเลี้ยงดูของครอบครัวแบบประชาธิปไตย กล่าวคือ

3.1 สัมพันธภาพระหว่างบุคคล (พ่อแม่และเด็ก) เป็นแบบมีเหตุผล ใช้หลักเกณฑ์และหลักการเป็นใหญ่

3.2 การฝึกความมีวินัยให้ความเข้าใจและให้เหตุผลแก่เด็ก

3.3 เด็กสามารถสรุปกฎเกณฑ์เพื่อยึดเป็นค่านิยมของตนเองได้ จึงเกิดความมีวินัยในตนเองและมีความรับผิดชอบ

3.4 รับฟังความคิดเห็นผู้อื่น

3.5 ส่งเสริมให้เด็กแสวงหาความรู้จากสิ่งแวดล้อม ถือว่าเด็กที่ชอบเสาะแสวงหาความรู้เป็นเด็กฉลาด

3.6 เด็กมีโลกทรรศน์แบบการควบคุมตนเองโดยอาศัยโลกภายใน

3.7 เด็กมีแรงจูงใจใฝ่สัมฤทธิ์สูงและบุคลิกภาพแบบสัมฤทธิ์สัมพันธ์

3.8 เด็กมีโอกาใช้ความสามารถอย่างเต็มที่และรับผิดชอบในกิจการต่าง ๆ ของครอบครัว

3.9 เด็กชอบเข้าสังคม มองโลกในแง่ดี ให้ความร่วมมือกับผู้อื่น

3.10 ส่งเสริมให้เด็กตัดสินใจด้วยตนเองมีความเชื่อมั่นและมีความคิดสร้างสรรค์

สถาบันครอบครัวจึงมีความสำคัญยิ่งต่อชีวิตของเด็ก เป็นสถาบันที่สร้างบุคลิกภาพ พฤติกรรม และสติปัญญาในอนาคตของเด็ก ครอบครัวจึงมีบทบาทอย่างสำคัญต่อพัฒนาการ ด้านต่าง ๆ ของเด็ก ซึ่งครอบครัวแต่ละครอบครัวย่อมมีความแตกต่างกัน บิดามารดามาจาก ครอบครัวแบบใด ได้รับการอบรมเลี้ยงดูมาอย่างไร ก็มักจะให้การอบรมเลี้ยงดูบุตรหลานอย่าง นั้น ทั้งการสร้างบรรยากาศ และความสัมพันธ์กันภายในครอบครัวตามลักษณะที่ตนได้รับการ อบรมเลี้ยงดูมา ด้วยเหตุนี้จึงเป็นผลให้การอบรมเลี้ยงดูเด็กของแต่ละครอบครัวมีความแตกต่าง กัน ซึ่งจะส่งผลต่อการพัฒนาการด้านต่าง ๆ ของเด็กเป็นอันมาก (ป. มหาจันทร์. 2544 : 56) จักรกริช ใจดี (2542 : 79) ได้ศึกษาความเข้าใจเกี่ยวกับประชาธิปไตยของนิสิตมหาวิทยาลัย เกษตรศาสตร์ พบว่า การอบรมเลี้ยงดูของครอบครัวมีผลให้นิสิตมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์มี ความเข้าใจเกี่ยวกับประชาธิปไตยแตกต่างกัน ซึ่งนิสิตที่มาจากครอบครัวที่มีการอบรมเลี้ยงดู แบบเสรีจะมีความเข้าใจในเรื่องประชาธิปไตยดีกว่านิสิตที่ได้รับการอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวด ส่วนลีสกร พวงศรี (2546 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาปัจจัยบางประการที่สัมพันธ์กับคุณภาพชีวิต ของนักศึกษาระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยมหิดล พบว่า การอบรมเลี้ยงดูเป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อ คุณภาพชีวิตของนักศึกษา

* ดังนั้น ลักษณะการอบรมเลี้ยงดูของครอบครัวนั้นจะส่งผลต่อความรู้สึก จิตสำนึกทาง การเมือง การสร้างความมีทักษะเกี่ยวกับการมีปฏิสัมพันธ์ทางการเมือง ซึ่งทำให้เกิดรูปแบบ การเรียนรู้ทางการเมือง และนำไปสู่การมีส่วนร่วมทางการเมืองในอนาคตต่อไป

การได้รับการอบรมกล่อมเกลາทางการเมือง

การอบรมกล่อมเกลາทางการเมือง (Political Socialization) เป็นส่วนหนึ่งของ กระบวนการอบรมกล่อมเกลาทางสังคมที่เป็นการอบรม การสั่งสอน การถ่ายทอด การศึกษา การเรียนรู้ และพฤติกรรมต่าง ๆ ของสมาชิกในสังคม ซึ่งได้แก่ การสั่งสอนสมาชิกในด้านต่าง ๆ ทั้งทางด้านครอบครัว เศรษฐกิจ อนามัย ศาสนา นันทนาการ ภาษาและการสื่อสาร การศึกษา วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี ภูมิปัญญา รวมถึงเรื่องการเมือง ดังที่ แอสตัน และ เดนนิส (Easton and Dennis. 1969 : 7 – 8) มีความเห็นว่า กระบวนการกล่อมเกลาและการเรียนรู้ทาง การเมืองเป็นวิธีที่สังคมส่งผ่านความโน้มเอียงทางการเมืองต่าง ๆ ได้แก่ ความรู้ ทศนคติ และ ค่านิยมจากคนรุ่นหนึ่งไปยังคนอีกรุ่นหนึ่ง ซึ่งถ้าไม่มีกระบวนการถ่ายทอดสิ่งเหล่านี้ สมาชิก ของระบบการเมืองก็ต้องแสวงหาแบบแผนของความโน้มเอียงทางการเมืองใหม่ตลอดเวลา ซึ่ง จะมีผลต่อความคงอยู่ของระบบการเมืองนั้นๆ ดังนั้นกระบวนการอบรมกล่อมเกลาและการเรียน รู้ทางการเมืองจึงเป็นกระบวนการเชิงพัฒนา ซึ่งทำให้บุคคลได้รับความรู้เบื้องต้นทางการเมือง และทราบถึงแบบแผนพฤติกรรมทางการเมืองของตน

สัญญา สัญญาวิวัฒน์ (2532 : 205 – 207) ได้กล่าวถึงองค์ประกอบของการอบรม กล่อมเกลาทางการเมืองไว้ดังนี้

1. ความรู้และประสบการณ์ทางการเมือง เช่น ความรู้เกี่ยวกับระบบการเมือง ค่านิยม อุดมการณ์ ความเชื่อ บรรทัดฐานทางการเมือง องค์การทางการเมือง เป็นต้น เพื่อนำไปถ่ายทอด ฝึกฝนให้กับผู้รับการขัดเกลา

2. การกระทำระหว่างกันทางสังคม หมายถึง บุคคลผู้ให้การขัดเกลากับผู้รับการขัดเกลาจะต้องมีการติดต่อสัมพันธ์กันก่อน เพื่อเป็นการถ่ายทอดความรู้ สั่งสอนอบรมทางด้านการเมือง การกระทำระหว่างกันนี้จะทำให้เกิดพัฒนาการในพุทธิปัญญาซึ่งเป็นรากฐานต่อไป

3. ภาษา เป็นเครื่องมือสำหรับการถ่ายทอดความรู้ทางการเมืองที่สำคัญ ภาษานี้หมายถึงภาษาของสังคมหรือภาษาเฉพาะ หรือศัพท์เทคนิคทางการเมืองด้วย การถ่ายทอดจะได้ผลก็ต่อเมื่อรู้ภาษากัน เมื่อรู้ภาษากันแล้วก็จะช่วยทำให้ผู้รับการขัดเกลาสามารถรู้และเข้าใจความจริงอย่างเป็นระบบได้ รู้และเข้าใจแนวคิดที่สลับซับซ้อน เช่น อุดมการณ์ทางการเมืองได้ และสามารถแลกเปลี่ยนความรู้สึกนึกคิดและค่านิยมของตนกับผู้อื่นได้

4. ความรักความชอบพอ หมายถึง ความรู้สึกหรืออารมณ์ของผู้ให้การขัดเกลาโดยเฉพาะ ผู้ให้การขัดเกลาจะต้องรักและชอบผู้รับการขัดเกลาอย่างแท้จริง ความเจริญเติบโตทางร่างกายและจิตใจจึงจะเกิดขึ้นในผู้รับซึ่งจะเป็นรากฐานสำคัญให้ผู้รับยินดีประสานงานร่วมมือกับผู้อื่น พยายามเข้าใจผู้อื่น ช่วยเหลือผู้อื่น เป็นต้น

5. สภาพแวดล้อม การขัดเกลาทางการเมืองจะเกิดขึ้นในสภาพแวดล้อมต่าง ๆ กัน สภาพแวดล้อมนี้ประกอบด้วยสิ่งมีชีวิต เช่น บุคคลแวดล้อม พ่อแม่ ญาติ เพื่อน หรือสิ่งไม่มีชีวิต เช่น ดิน น้ำ อากาศ บรรยากาศ ช่วงเวลาที่เหมาะสมหรือไม่เหมาะสม เป็นต้น

* วรรณธรรม กาญจนสุวรรณ (2544. 162 – 163) กล่าวว่า โลกทัศน์ทางการเมืองของบุคคลแต่ละคนเป็นผลมาจากกระบวนการอบรมกล่อมเกลาทางการเมือง ซึ่งบุคคลได้รับการถ่ายทอดมาโดยผ่านองค์กรหรือตัวกลางซึ่งทำหน้าที่เป็นสื่อกลางถ่ายทอด ตลอดจนพัฒนาความเปลี่ยนแปลงความโน้มเอียงทางการเมืองของสมาชิก ซึ่งองค์กรหรือตัวกลางนี้ ได้แก่

1. สถาบันครอบครัว

สถาบันครอบครัวเป็นกระบวนการอบรมกล่อมเกลาการเรียนรู้ชั้นปฐมภูมิของบุคคลโดยในวัยเด็กบุคคลจะเริ่มเรียนรู้มาในเบื้องต้น ซึ่งจะส่งผลต่อบทบาทและความคิดทางการเมืองของบุคคลต่อไป อิทธิพลที่สำคัญของครอบครัวก็คือ การสร้างทัศนคติต่ออำนาจ กล่าวคือ ถ้าภายในครอบครัวมีลักษณะของการตัดสินใจร่วมกันก็จะส่งผลต่อความรู้สึก มีความสามารถทางการเมือง และนำไปสู่การมีส่วนร่วมทางการเมืองในอนาคต แต่ถ้าภายในครอบครัวเด็กถูกอบรมสั่งสอนให้มีพฤติกรรมแบบยอมรับเชื่อฟังก็อาจทำให้เด็กมีบุคลิกภาพแบบเผด็จการ ไม่กล้าแสดงออก และนิยมในอำนาจ ซึ่งครอบครัวที่มีการถกเถียงพูดคุยปัญหาทางการเมืองจะทำให้เกิดรูปแบบการเรียนรู้ทางการเมืองที่จะพัฒนาให้เด็กมีความผูกพันกับหน้าที่ทางการเมือง

2. สถาบันการศึกษา

สถาบันการศึกษาจะมีบทบาทสำคัญในการให้ความรู้แก่เด็กและเยาวชนในลักษณะที่เป็นรูปธรรม โดยผู้เรียนจะได้รับการถ่ายทอดทางความเชื่อและทัศนคติทางการเมืองจากสถาบันการศึกษานั้น อาจจะเป็นไปในลักษณะ ดังนี้

2.1 ลักษณะและวิธีในการให้ความรู้ กล่าวคือ สถาบันการศึกษาที่ผู้สอนเปิดโอกาสให้ผู้เรียนได้แสดงความคิดเห็นมาก ๆ แล้วผู้เรียนจะไม่มี ความกลัวที่จะแสดงความคิดเห็น

2.2 ลักษณะที่เกิดจากการสอนเนื้อหาโดยตรง กล่าวคือ วิชาที่สอนเกี่ยวกับการเมืองก็จะช่วยสร้างความเชื่อและค่านิยมบางอย่างให้แก่ผู้เรียน

3. สถาบันการเมือง

สถาบันการเมือง เป็นตัวการที่ทำให้ประชาชนได้มีความรอบรู้เกี่ยวกับการเมืองมีความสนใจทางการเมือง และที่สำคัญคือ บทบาทในการสร้างความโน้มเอียงที่จะเป็นผู้เข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองในสถาบันการเมืองต่าง ๆ เช่น พรรคการเมือง กลุ่มผลประโยชน์ เป็นต้น

4. กลุ่มเพื่อน

กลุ่มเพื่อนจะอบรมกล่อมเกลาก่อนทางการเมืองแก่สมาชิก โดยอาศัยแรงจูงใจและแรงกดดัน เพื่อให้บุคคลเกิดทัศนคติและพฤติกรรมตามที่กลุ่มยอมรับ

5. สื่อมวลชน

สื่อมวลชน เช่น วิทยุ หนังสือพิมพ์ โทรทัศน์ จะทำให้การติดต่อข่าวสารและการรับข่าวสารเป็นไปได้อย่างรวดเร็ว สื่อต่าง ๆ มีบทบาทสำคัญในการแลกเปลี่ยนทัศนคติ ค่านิยมต่าง ๆ ระหว่างคนในชาติและคนต่างชาติ โดยทำหน้าที่ผ่านความเชื่อ ค่านิยมที่สำคัญในสังคมทั้งโดยตรงและโดยอ้อม นอกจากนี้ยังมีส่วนในการสร้างสัญลักษณ์ต่าง ๆ เพื่อให้เกิดอารมณ์และความรู้สึกร่วมกัน และเป็นเครื่องมือที่สำคัญที่ผู้มีอำนาจทางการเมืองสามารถใช้ความชอบธรรมในการดำรงอยู่ของตน

นอกจากนี้ ดุષณี สุทธิปริยาศรี และ วรณา ปุณฺณโชติ. (2540 : 125) ที่ได้ศึกษากระบวนการปลูกฝังค่านิยมและวิถีประชาธิปไตยในสถาบันอุดมศึกษา พบว่า แหล่งของการปลูกฝังค่านิยมและวิถีประชาธิปไตย นิสิตนักศึกษาจะได้รับจากทั้งทางบ้าน ทางโรงเรียน จากสถาบันอุดมศึกษา และจากสื่อมวลชน ซึ่งทุกแหล่งจะมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของนิสิตนักศึกษาและต่อการมีค่านิยมและวิถีประชาธิปไตยของนิสิตนักศึกษา

✳ ดังนั้น การได้รับการอบรมกล่อมเกลาก่อนทางการเมือง จึงเป็นอีกปัจจัยหนึ่งที่มีความสำคัญต่อการให้ความรู้เกี่ยวกับการปฏิบัติการต่าง ๆ ทางด้านการเมือง การให้ข่าวสารทางด้านการเมือง ตลอดจนการปลูกฝังค่านิยมทางด้านการเมืองแก่สมาชิกในสังคมโดยผ่านองค์กรหรือตัวกลางต่าง ๆ

ความสำคัญของสภาพแวดล้อมภายในมหาวิทยาลัย

การศึกษาอิทธิพลของสภาพแวดล้อมภายในมหาวิทยาลัยที่มีต่อพฤติกรรมการณ์มีส่วนร่วมทางการเมืองของนักศึกษานั้น จากรายงานผลการวิจัย เรื่องแนวโน้มการพัฒนาทางการเมืองของไทย ซึ่งทบวงมหาวิทยาลัยได้ใช้เป็นส่วนหนึ่งของโครงการจัดทำแผนอุดมศึกษาระยะยาว (พ.ศ. 2533 – 2547) ได้มีข้อเสนอแนะประเด็นเชิงนโยบายต่อการอุดมศึกษาที่จะสนองตอบต่อแนวโน้มดังกล่าว ดังนี้ (ทบวงมหาวิทยาลัย. 2533 : 35)

1. สนับสนุนให้สถาบันอุดมศึกษามีบทบาทในการปลูกฝังความเข้าใจและสำนึกต่อการเคารพกติกาประชาธิปไตยให้แก่นิสิตนักศึกษาและประชาชนทั่วไป ซึ่งจะช่วยกระตุ้นให้เกิดความต่อเนื่องของระบอบประชาธิปไตย

2. สถาบันอุดมศึกษาควรเป็นแหล่งข้อมูล ความรู้ทางการเมืองให้แก่ประชาชนอย่างแท้จริง เนื่องจากความรู้ทางการเมือง เป็นปัจจัยนำไปสู่การมีส่วนร่วมทางการเมือง และนำไปสู่ประสิทธิภาพของประชาธิปไตย ดังนั้นประชาชนควรจะได้รับข้อมูลข่าวสารทางการเมืองที่ถูกต้องต่อเนื่องและสม่ำเสมอ ซึ่งสถาบันอุดมศึกษาจะต้องเป็นแหล่งบริการข้อมูลดังกล่าว

3. สนับสนุนให้สถาบันอุดมศึกษา มีการเรียนการสอน และการวิจัยในเรื่องสถาบันทางการเมืองต่างๆ ที่สามารถให้ความเข้าใจในแนวทางการพัฒนาสถาบันเหล่านั้นได้อย่างเป็นความจริงเพื่อสนับสนุนและส่งเสริมให้สถาบันทางการเมืองดังกล่าว สามารถพัฒนาให้มีความมั่นคงและมีเสถียรภาพได้ ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาประชาธิปไตยของไทยโดยปริยาย

4. สนับสนุนให้เสรีภาพแก่นิสิตนักศึกษาในการมีส่วนร่วมทางการเมืองอย่างมีหลักวิชาและสำนึกในความรับผิดชอบ ซึ่งจะนำไปสู่การสร้างความรู้ความเข้าใจทางการเมืองของนิสิตนักศึกษา นับเป็นการสร้างทรัพยากรบุคคลที่สำคัญทางการเมืองต่อไปในอนาคต

5. สถาบันอุดมศึกษาควรสร้างการยอมรับและเชื่อถือจากประชาชนในความเป็นอิสระและการมีจริยธรรมในการแสดงความคิดเห็นทางการเมือง และการให้บริการทางวิชาการที่เกี่ยวข้องกับการเมือง ซึ่งจะเป็นประโยชน์ต่อการเมืองและประชาธิปไตยของไทยต่อไป

6. สถาบันอุดมศึกษาจะต้องผลิตบัณฑิตให้มีความใฝ่รู้ มีวิจาร์ณญาณและความสำนึกในความรับผิดชอบต่อสังคม มิใช่มุ่งผลิตบัณฑิตที่มีแต่ความสามารถทางวิชาชีพ เพื่อพัฒนาตลาดแรงงานและสนองต่อการเปลี่ยนแปลงทางเศรษฐกิจสู่ความเป็นอุตสาหกรรมเท่านั้น นั่นคือ สถาบันอุดมศึกษาจะต้องผลิตบัณฑิตที่มีทั้งคุณภาพและคุณธรรมที่พร้อมจะรับใช้สังคมเสรีประชาธิปไตยนั่นเอง

วิชญ์ เกรื่องาม (2534 : 8 – 12) และ สมศักดิ์ ชูโต (2534 : 30 – 38) ได้กล่าวถึงบทบาทของสถาบันอุดมศึกษาในการที่จะมีส่วนช่วยพัฒนาระบอบประชาธิปไตยได้ โดยวิธีการต่าง ๆ ดังนี้

1. โดยการเรียนการสอน กล่าวคือ การเรียนการสอนนั้นถือเป็นภารกิจหลักของสถาบันศึกษา เพราะการเรียนการสอน ทำให้คนมีความรู้ มีความคิด การที่จะให้คนมีความรู้ ความคิดไปในแนวทางใด ก็ต้องจัดการเรียนการสอนไปในแนวทางนั้น เช่นเดียวกัน ถ้าพัฒนาการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับประชาธิปไตย ก็เป็นโอกาสหนึ่งที่สถาบันอุดมศึกษา จะมีส่วนช่วยในการพัฒนาประชาธิปไตย ซึ่งอาจจัดการจัดการเรียนการสอนเป็นหลักสูตรที่ เกี่ยวกับการพัฒนาประชาธิปไตยโดยตรง หรืออาจจะสอดแทรกเข้าไปในเนื้อหาวิชาอื่นก็ได้ ใน ปัจจุบันมีสถาบันอุดมศึกษาหลายแห่งได้นำหลักสูตรที่เกี่ยวกับการพัฒนาประชาธิปไตยนี้ไป ใส่ไว้ในวิชาพื้นฐาน หรือวิชาการศึกษาทั่วไปให้กับนิสิตปีที่ 1 ปีที่ 2 ได้เรียนในหมวดวิชา สังคมศึกษาหรือสังคมศาสตร์

นอกจากนี้วิธีการศึกษา ก็มีส่วนสำคัญในการช่วยพัฒนาประชาธิปไตย วิธีการ ศึกษา หมายถึง วิธีการสอน การตรวจข้อสอบ และการวัดผลต่างๆ ซึ่งจะต้องพัฒนาวิธีการ ศึกษาให้ไปกันได้กับประชาธิปไตย ก็จะต้องยอมรับฟังความคิดเห็นที่แตกต่าง มีเหตุมีผล เป็นต้น จะเห็นได้ว่าการเรียนการสอนในสถาบันอุดมศึกษา มีส่วนช่วยในการพัฒนา ประชาธิปไตยอย่างมาก ในการฝึกฝนให้นักศึกษา ได้มีความรู้ ความสามารถ ใช้เหตุผล สติปัญญา รวมถึงการยอมรับฟังความคิดเห็นที่แตกต่างไปจากตน อันถือเป็นพื้นฐานของ ประชาธิปไตย

2. โดยวิธีทางกระบวนการกิจกรรมด้านบริหาร กล่าวคือ การแต่งตั้ง การปกครอง การบังคับบัญชา การหาคนมาดำรงตำแหน่งต่างๆ รวมทั้งการเลือกอธิการบดี ซึ่งสถาบัน อุดมศึกษาสามารถทำได้ดูเป็นตัวอย่างได้ว่าเป็นคือ ประชาธิปไตย

3. โดยผ่านทางกระบวนการกิจกรรมนักศึกษา และกิจกรรมอาจารย์ กล่าวคือ การจัดตั้งกลุ่มชมรมและการร่วมกิจกรรมของนิสิตนักศึกษา เพื่อประกอบกิจกรรมต่างๆ ถือเป็น การช่วยให้บุคคลมีการทำงานร่วมกันเป็นกลุ่มเป็นคณะ แบ่งอำนาจหน้าที่กันทำตามความถนัด ทำให้มีการแสดงความคิดเห็น รับฟังความคิดเห็นของบุคคลอื่น มีความคิดริเริ่มและเสนอแนะแนวทางต่างๆ เป็นต้น ซึ่งสิ่งเหล่านี้ถือเป็นการฝึกความเป็นประชาธิปไตยโดยตรง

สำหรับกิจกรรมอาจารย์ ก็ถือว่าช่วยในการพัฒนาประชาธิปไตยได้มาก นอก จากจะเป็นการสอนในชั้นเรียน กิจกรรมสถานศึกษา เช่น การให้บริการสังคม ในลักษณะที่ ปรีกษา ให้คำแนะนำ เสนอนแนะและเรียกร้องสิ่งต่างๆ ที่เป็นการส่งเสริมการพัฒนา ประชาธิปไตย เป็นต้น

4. โดยการวิจัย กล่าวคือ ผลการวิจัยที่ดี มีคุณภาพ สามารถที่จะนำเอาไปใช้ในการ ทำประโยชน์ในการสร้างสรรค์ เป็นแนวทางในการปฏิบัติได้ โดยเฉพาะการวิจัยในการสำรวจ ประชาคมติของประชาชนเกี่ยวกับการเมืองการปกครอง อันถือเป็นบทบาทของมหาวิทยาลัยใน การช่วยพัฒนาประชาธิปไตยโดยตรง

เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ (2541 : 108) กล่าวว่า นักศึกษาในระดับอุดมศึกษาควรเป็นผู้ที่มีทัศนคติของความเป็นประชาธิปไตย เนื่องจากนักศึกษาจัดเป็นประชาชนระดับแนวหน้าทางความคิดของสังคมและเป็นวัยที่ประกอบด้วยวัยวุฒิ คุณวุฒิ ที่จะสามารถมีส่วนร่วมในระบบประชาธิปไตยได้โดยตรง หากนักศึกษายังคงถูกปิดกั้นทางความคิดจากการเรียนการสอนโดยเพียงแต่ส่วนในลักษณะบอกจุดและท่องจำ จะทำให้การพัฒนาประเทศสู่ความเป็นประชาธิปไตยก็คงเป็นเรื่องยาก ดังนั้นนโยบายในระดับอุดมศึกษาจึงมีความจำเป็นในการวางรากฐานที่หนักแน่นในจิตสำนึกแห่งความเป็นประชาธิปไตยให้กับนักศึกษา ทั้งในรูปแบบการเรียนการสอนที่เปิดโอกาสให้นักศึกษาแสดงความคิดเห็น ได้ถกเถียงและอภิปราย และสร้างบรรยากาศแห่งความเป็นประชาธิปไตยในมหาวิทยาลัย โดยการสนับสนุนและส่งเสริมทำกิจกรรมต่าง ๆ ในหนทางประชาธิปไตย เช่น การบริหารองค์กรนักศึกษา การจัดกิจกรรมชมรมต่าง ๆ เป็นต้น รวมทั้งเปิดโอกาสให้นักศึกษาได้มีส่วนร่วมในระบบการจัดการและระบบบริหารด้านต่าง ๆ ในมหาวิทยาลัยเท่าที่จะสามารถทำได้ นอกจากนี้ควรสนับสนุนให้นักศึกษาที่มีความสนใจได้เข้ามามีส่วนร่วมในทางการเมืองปัจจุบันเท่าที่จะสามารถทำได้

จึงอาจกล่าวได้ว่า สภาพแวดล้อมภายในมหาวิทยาลัยมีความสำคัญในส่วนที่เกี่ยวข้องกับนักศึกษาเป็นสำคัญในการที่จะเอื้ออำนวยต่อการเรียนรู้ ความสะดวกในการศึกษา ตลอดจนพัฒนาการด้านต่าง ๆ ของนักศึกษา ซึ่งจะทำให้นักศึกษาสามารถแสดงออกถึงพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมือง ตลอดจนสำเร็จการศึกษาตามวัตถุประสงค์และมีความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ดังที่ สุพร ตั้งสมวรพงษ์ (2545 : 2 – 4) ได้กล่าวถึง องค์ประกอบด้านการจัดสภาพแวดล้อมของสถาบัน ว่าเป็นปัจจัยที่สำคัญอีกประการหนึ่งในการพัฒนานักศึกษาด้วย การที่จะทำให้ นักศึกษาพัฒนาได้ดีนั้นจะต้องจัดบรรยากาศ และสภาพแวดล้อมในด้านต่าง ๆ อันได้แก่ สภาพแวดล้อมด้านกายภาพ สภาพแวดล้อมด้านวิชาการ สภาพแวดล้อมด้านการบริหาร และสภาพแวดล้อมด้านสังคมกลุ่มเพื่อน ให้เอื้อต่อการเรียนรู้ ให้เสรีภาพแก่นักศึกษาในการที่จะเลือกทิศทางการเรียนรู้ของตนเอง และเกิดพัฒนาการในด้านต่าง ๆ ตามมาด้วย กล่าวคือ

1. สภาพแวดล้อมด้านกายภาพ

สภาพแวดล้อมด้านกายภาพ ต้องมีการจัดสภาพแวดล้อมให้มุ่งส่งเสริม ทำให้เกิดความเป็นเลิศทางวิชาการ เช่น มีการตกแต่งอาคารสถานที่และบริเวณให้ดูดี ไม่ว่าจะเป็นอาคารเรียน ห้องปฏิบัติการ ห้องสมุดที่ทันสมัยในด้านสื่อต่าง ๆ มีศักยภาพในการให้บริการมีความพร้อมในการที่จะให้นักศึกษาเข้าไปใช้ การสร้างบรรยากาศให้เอื้อในการกระตุ้น ส่งเสริม สนับสนุนให้มีการหาความรู้เพิ่มเติม สร้างนิสัยรักการอ่าน การค้นคว้าจากห้องสมุด นอกจากนี้ต้องคำนึงถึงการจัดโรงอาหารและสถานที่พักผ่อนหย่อนใจ และเครื่องอำนวยความสะดวกต่าง ๆ เพราะสิ่งเหล่านี้มีส่วนเสริมสร้างความเจริญของงาม และเกื้อกูลการเรียนรู้ของนักศึกษา บรรยากาศที่ร่มรื่นจะทำให้ นักศึกษาสดชื่น เกิดความกระตือรือร้นที่จะเรียน เป็นแรงจูงใจให้อยากมาสถาบัน สิ่งก็ตามมาก็คือ นักศึกษาจะเกิดความรัก ความหวงแหน ความภูมิใจใน

สถาบัน นอกจากนี้อาจจัดระเบียบอาคารสถานที่ที่ถูกหลักสอดคล้องกับประโยชน์ใช้สอยย่อมแสดงถึงความสามารถทางการบริหารสถาบันอย่างหนึ่ง เพราะนอกจากจะพัฒนานักศึกษาแล้วยังส่งเสริมประสิทธิภาพการทำงานของบุคลากรในสถาบันการศึกษานั้นๆ ด้วย

2. สภาพแวดล้อมด้านวิชาการ

สภาพแวดล้อมด้านวิชาการ (การเรียนการสอน) ได้แก่ การจัดหลักสูตรการเรียนการสอน พฤติกรรมการสอนของอาจารย์ รวมทั้งการใช้สื่อต่างๆ ในการสอน และการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนกับผู้เรียน และการสร้างบรรยากาศทางวิชาการ หากทุกอย่างที่กล่าวมาเป็นไปในทางที่เหมาะสม ก็จะส่งผลให้ผู้เรียนได้รับความรู้ และสามารถนำความรู้ไปปฏิบัติได้ ส่งผลให้นักเรียนมีความสำเร็จในการเรียน และจะพัฒนาทักษะ แนวคิดและอุดมการณ์ต่างๆ ให้เกิดขึ้นในตนเองได้

3. สภาพแวดล้อมด้านการบริหาร

สภาพแวดล้อมด้านการบริหาร นับเป็นสิ่งเร้าที่สำคัญประการหนึ่งที่จะส่งผลให้ระบบการบริหารมีประสิทธิภาพ เกิดความคล่องตัวในการดำเนินภารกิจต่าง ๆ นโยบายการบริหารงานโดยเฉพาะอย่างยิ่งกฎระเบียบข้อบังคับต่าง ๆ ของสถาบัน ควรมีการสื่อสารให้นักศึกษาทั่วไปในสถาบันได้รับทราบ เพราะเป็นสิ่งที่สำคัญและจำเป็นสำหรับนักศึกษามาก นอกจากนี้ควรให้นักศึกษาได้มีส่วนร่วมในการกำหนดทิศทางการพัฒนาตัวเองด้วยการบริหารที่ดีต้องมีความยืดหยุ่นไม่ยึดติดในรูปแบบมากเกินไป รูปแบบการจัดองค์กรควรจะมีมีความยืดหยุ่นพอที่จะปรับเปลี่ยนได้เสมอ

4. สภาพแวดล้อมด้านสังคมกลุ่มเพื่อน

สภาพแวดล้อมด้านสังคมกลุ่มเพื่อนมีอิทธิพลต่อความเป็นอยู่และพัฒนาการทางสังคม การเลือกคบเพื่อน เทคนิคการปรับตัว ความสัมพันธ์ระหว่างรุ่นพี่ – รุ่นน้อง การเข้าร่วมกิจกรรมนักศึกษา และความหลากหลายทางวัฒนธรรม เพราะนักศึกษาในวัยนี้เป็นวัยที่ต้องการสังคม ต้องการมีเพื่อน และต้องการมีความสัมพันธ์กับเพื่อนมากกว่าครอบครัว ดังนั้นสภาพแวดล้อมด้านสังคมจะมีบทบาทต่อทัศนคติ สติปัญญา ความรู้ความสามารถ และบุคลิกภาพของนักศึกษา ซึ่งมีความสำคัญต่อการพัฒนานักศึกษามาก

นอกจากสภาวะแวดล้อมทั้ง 4 ด้านดังกล่าวแล้ว สถาบันอุดมศึกษาควรจะต้องจัดบรรยากาศในลักษณะประชาธิปไตย กล่าวคือ การเน้นสิทธิของนักศึกษา (Student Rights) เพื่อส่งเสริมให้นักศึกษาสามารถกำหนดวิถีชีวิตของตนเองได้ ไม่ใช่เผด็จการ ให้เสรีภาพแก่นักศึกษาในการที่จะเลือกทิศทางในการเรียนรู้ของตนเองและรับผิดชอบที่จะแสวงหาทางเลือกต่าง ๆ ได้ ดังที่ บรู๊นซ์ จงกลณี (2531 : 26) ที่กล่าวถึงความสำคัญของสิ่งแวดล้อมที่มีผลต่อการศึกษานิสิตนักศึกษาว่าประสบการณ์ในมหาวิทยาลัยที่เกื้อกูล สนับสนุน สร้างสรรค์ และถ่ายทอดทางวิชาการ ได้แก่ สภาพตามธรรมชาติ รวมทั้งถาวรวัตถุ สภาพทางสังคม จิตใจ และสติปัญญาของบุคลากรทุกฝ่ายที่ประกอบกิจการงานและดำเนินชีวิตร่วมกันในมหาวิทยาลัยเป็น

การจัดการศึกษาและการบริหารมหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต

มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต สถาปนาขึ้นโดยคณะผู้บริหารการศึกษาที่มีเจตนาอันแน่วแน่ในการร่วมกันพัฒนาประเทศด้วยการแบ่งเบาภาระของรัฐด้านการจัดการศึกษา เพื่อพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ โดยมีวัตถุประสงค์ในการจัดตั้งมหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต ดังนี้ (มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต. 2545 : A – 20)

1. เพื่อให้เป็นสถาบันอุดมศึกษาที่มุ่งมั่นสร้างความเป็นเลิศในทางวิชาการ ผลิตบัณฑิตที่มีความรู้และความสามารถสูงในสาขาอาชีพต่าง ๆ ให้ออกไปประกอบอาชีพอย่างมีประสิทธิภาพ มีความเชื่อมั่นในตนเอง รู้จักกันคิด นำความรู้ ความสามารถและประสบการณ์มาใช้ในการวิเคราะห์ และแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ได้อย่างรอบคอบ มีความรับผิดชอบต่อสังคมในการเข้าร่วมแก้ไขและสร้างสรรค์สังคม อีกทั้งมีความกระตือรือร้นที่จะศึกษาค้นคว้าวิทยาการต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับอาชีพของตน สามารถปรับตนเองให้ทันต่อการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยี
2. เพื่อให้การศึกษาและส่งเสริมวิชาการและวิชาชีพชั้นสูง มุ่งพัฒนาคุณภาพของประชาชนโดยทั่วไป ขยายโอกาสทางการศึกษาสำหรับผู้สำเร็จชั้นมัธยมศึกษาตอนปลาย และให้ผู้ประกอบอาชีพได้มีโอกาสศึกษาเพิ่มพูนวิทยฐานะ
3. เพื่อแบ่งเบาภาระของรัฐในการจัดการศึกษาเป็นการตอบสนองนโยบายของรัฐที่ประสงค์ให้ภาคเอกชนเข้ามามีส่วนช่วยรัฐจัดการศึกษาและพัฒนาประเทศ ดังระบุไว้ในแผนพัฒนาการศึกษาแห่งชาติและแผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ
4. เพื่อให้เป็นสถาบันค้นคว้า และวิจัยมีความก้าวหน้าทางวิชาการ เป็นสื่อ นำความก้าวหน้าต่าง ๆ ไปสู่สังคมและให้บริการทางวิชาการแก่ชุมชน เพื่อเป็นการรับใช้และสร้างประโยชน์ต่อชุมชนโดยตรง
5. เพื่อปลูกฝังนักศึกษาให้มีความรับผิดชอบต่อชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์ ส่งเสริมการปกครองระบอบประชาธิปไตย ธำรงรักษาไว้ซึ่งเอกลักษณ์ของสังคมไทย และวัฒนธรรมอันดีของชาติให้รู้จักเคารพต่อจรรยาบรรณแห่งวิชาชีพของตนต่อไป

นอกจากนี้มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต ยังได้กำหนดปรัชญาของมหาวิทยาลัยด้วย ปณิธานของมหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต ที่ว่าจุดแสงสว่างแห่งปัญญาในระดับอุดมศึกษา เพื่ออนาคตที่สดใสของนักศึกษา และด้วยความปรารถนาอันมุ่งมั่นมหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต จะปฏิบัติหน้าที่ของสถาบันอุดมศึกษาอย่างครบถ้วน สมบูรณ์ คือ ประสาทศิลปวิทยาการ การวิจัยค้นคว้า การให้บริการทางวิชาการแก่สังคมและการทะนุบำรุงศิลปวัฒนธรรมของชาติ เพื่อให้บัณฑิตของมหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิตเป็นบัณฑิตที่มีคุณภาพเพียบพร้อมด้วย

1. คุณค่า ประกอบด้วยศิลปวิทยา สามารถคิด วิเคราะห์และตัดสินใจ
2. คุณธรรม ประกอบด้วยจริยธรรม มโนธรรม เคารพต่อจรรยาบรรณแห่งวิชาชีพ
3. คุณประโยชน์ ประกอบด้วยความเสียสละ พร้อมอุทิศตน เพื่อสร้างและพัฒนา

สังคม

ในปัจจุบันมหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิตเปิดสอนหลักสูตรและสาขาวิชาต่าง ๆ ดังนี้
(มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต. 2545 : A – 17 – A – 19)

1. คณะบริหารธุรกิจ เปิดสอน หลักสูตรบริหารธุรกิจบัณฑิต สาขาวิชาการบัญชี การตลาด คอมพิวเตอร์ธุรกิจ วิชาการเงินและการธนาคาร การจัดการ และพาณิชย์นาวี และ หลักสูตรบริหารธุรกิจบัณฑิต (ภาคภาษาอังกฤษ) สาขาวิชาการจัดการ การตลาด และ คอมพิวเตอร์ธุรกิจ

2. คณะนิติศาสตร์ เปิดสอน หลักสูตรนิติศาสตรบัณฑิต

3. คณะนิเทศศาสตร์ เปิดสอน หลักสูตรนิเทศศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาการสื่อสารมวลชนและสื่อสารการแสดง และการประชาสัมพันธ์และการโฆษณา

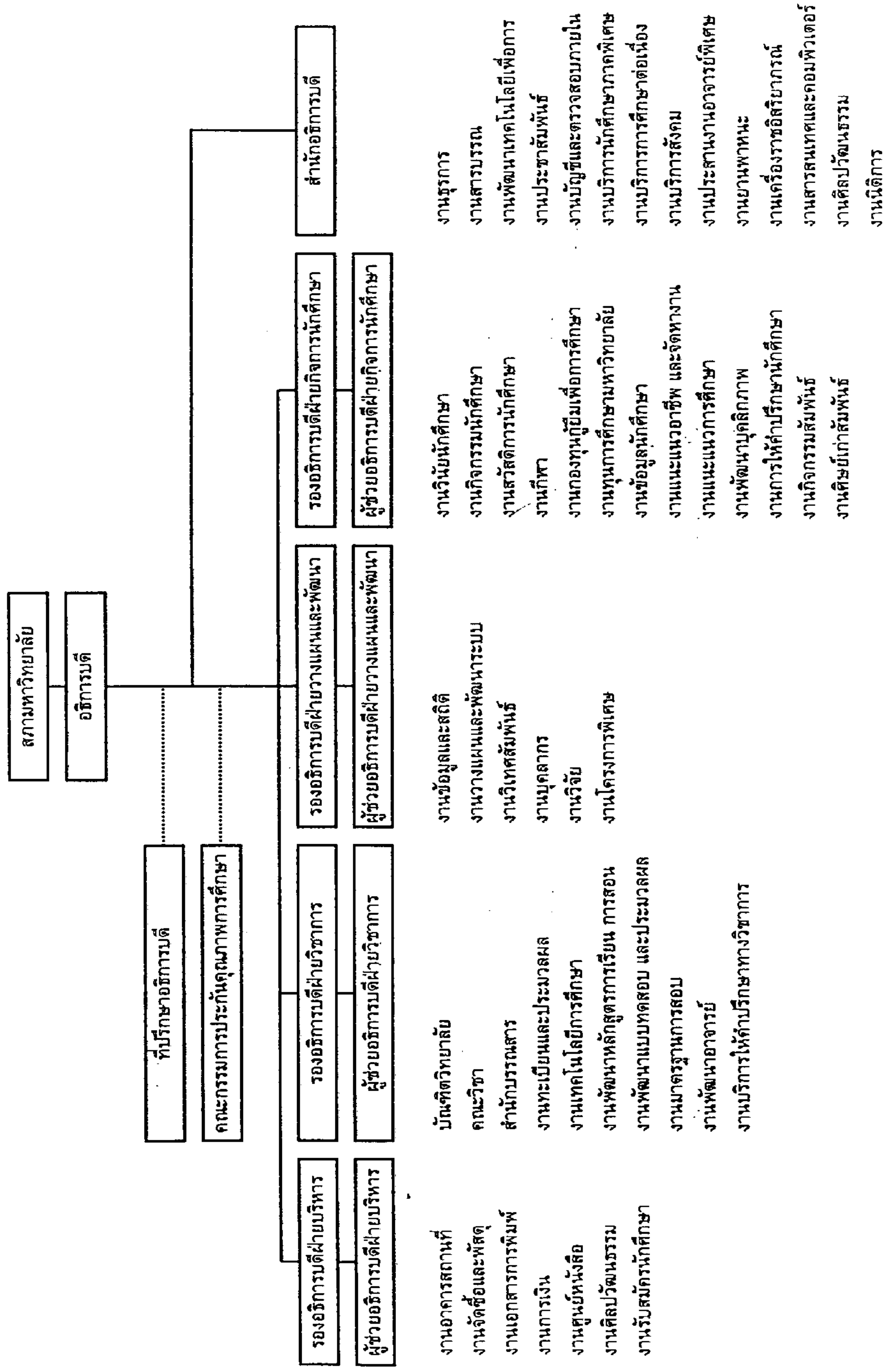
4. คณะวิศวกรรมศาสตร์ เปิดสอน หลักสูตรวิศวกรรมศาสตรบัณฑิต สาขาวิชา วิศวกรรมอุตสาหการ วิศวกรรมเครื่องกล วิศวกรรมอิเล็กทรอนิกส์ วิศวกรรมไฟฟ้า และ วิศวกรรมโยธา และหลักสูตรอุตสาหกรรมศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาวิศวกรรมอุตสาหการ วิศวกรรมเครื่องกล วิศวกรรมอิเล็กทรอนิกส์ วิศวกรรมไฟฟ้า และวิศวกรรมก่อสร้าง

5. คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ เปิดสอน หลักสูตรสถาปัตยกรรมศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาสถาปัตยกรรมศาสตร์ และหลักสูตรศิลปบัณฑิต สาขาวิชาการออกแบบตกแต่งภายใน และการออกแบบนิเทศศิลป์

6. คณะศิลปศาสตร์ เปิดสอน หลักสูตรศิลปศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาธุรกิจ การโรงแรมและการท่องเที่ยว และภาษาอังกฤษธุรกิจ

7. คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี เปิดสอน หลักสูตรวิทยาศาสตรบัณฑิต สาขาวิชาวิทยาการสารสนเทศคอมพิวเตอร์

8. บัณฑิตวิทยาลัย เปิดสอน หลักสูตรบริหารธุรกิจมหาบัณฑิต หลักสูตร วิศวกรรมศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการจัดการงานวิศวกรรม หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต สำหรับนักบริหาร หลักสูตรนิเทศศาสตรมหาบัณฑิต และหลักสูตรศิลปมหาบัณฑิต สาขาการออกแบบตกแต่งภายใน

ภาพประกอบ 1 แผนภูมิโครงสร้างการบริหารมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์
 ที่มา : มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ 2545 : ไม่ปรากฏเลขหน้า

บทที่ 3 วิธีดำเนินการวิจัย

การวิจัยเรื่อง ความสัมพันธ์ระหว่างทัศนคติต่อสภาพแวดล้อมภายในมหาวิทยาลัยกับพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของนักศึกษามหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต ผู้วิจัยได้จัดลำดับตามสาระดังนี้ การกำหนดประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย การเก็บรวบรวมข้อมูล และการจัดกระทำข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล

การกำหนดประชากรและการเลือกกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักศึกษามหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต ระดับปริญญาตรี ภาคปกติ ปีการศึกษา 2545 จากทุกคณะวิชา จำนวน 8,534 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักศึกษามหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต ระดับปริญญาตรี ภาคปกติ ปีการศึกษา 2545 จากทุกคณะวิชา โดยการกำหนดขนาดกลุ่มตัวอย่างของยามานะ (Yamane. 1973 : 725) ได้กลุ่มตัวอย่างจำนวน 398 คน จากนั้นใช้วิธีการสุ่มแบบแบ่งชั้น (Stratified Random Sampling) ตามสัดส่วนของแต่ละคณะวิชา ดังแสดงในตาราง 1 และตาราง 2

ตาราง 1 จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่างของนักศึกษามหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต

คณะวิชา	ประชากร	กลุ่มตัวอย่าง
คณะบริหารธุรกิจ	3,815	169
คณะนิติศาสตร์	346	20
คณะนิเทศศาสตร์	978	44
คณะวิศวกรรมศาสตร์	1,973	88
คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์	507	30
คณะศิลปศาสตร์	687	31
คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี	228	16
รวม	8,534	398

ตาราง 2 จำนวนและร้อยละของกลุ่มตัวอย่าง จำแนกตามตัวแปรที่ศึกษา

สถานภาพ	จำนวน (คน) n = 398	ร้อยละ
1. เพศ		
ชาย	205	51.51
หญิง	193	48.49
2. คณะวิชา		
คณะบริหารธุรกิจ	169	42.46
คณะนิติศาสตร์	20	5.03
คณะนิเทศศาสตร์	44	11.05
คณะวิศวกรรมศาสตร์	88	22.11
คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์	30	7.54
คณะศิลปศาสตร์	31	7.79
คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี	16	4.02
3. ลักษณะการอบรมเลี้ยงดูของครอบครัว		
การอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย	36	9.05
การอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขัน	48	12.06
การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย	314	78.89
4. การได้รับการอบรมกล่อมเกลาทางการเมือง		
สถาบันครอบครัว	82	20.60
สถาบันการศึกษา	143	35.93
สถาบันการเมือง	36	9.05
กลุ่มเพื่อน	22	5.53
สื่อมวลชน	115	28.89

การสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

เครื่องมือที่ใช้การเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถาม ซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้นโดยมีขั้นตอนดังต่อไปนี้

1. ศึกษาค้นคว้าตำรา เอกสาร วารสาร และงานวิจัยที่เกี่ยวข้องกับสภาพแวดล้อมภายในมหาวิทยาลัยและพฤติกรรมการณ์มีส่วนร่วมทางการเมือง
2. ศึกษาแบบสอบถามเกี่ยวกับทัศนคติต่อสภาพแวดล้อมภายในมหาวิทยาลัย ของ ชูชาติ ไชยเขตต์ (2538 : 96 – 103) กนกรัตน์ นาควัตถ์ (2540 : 132 – 139) และ อำพัน อ่องเอี่ยม (2541 : 175 – 183)
3. ศึกษาแบบสอบถามเกี่ยวกับพฤติกรรมการณ์มีส่วนร่วมทางการเมืองของนักศึกษาของ ชลัช จงสีปพันธ์ (2527 : 160 – 170) สมาน พูแสง (2540 : 125 – 143) ดุชนี สุทธิปริยาศรี และ วรรณ ปุณโชนิต (2540 : 41 – 116) และจารุวรรณ สกุลกู (2543 : 109 – 133)
4. นำข้อมูลจากข้อ 1 และ ข้อ 2 มาสร้างแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ โดยให้ครอบคลุมเนื้อหา
5. นำแบบสอบถามที่สร้างเสร็จเรียบร้อยแล้วเสนอประธานและกรรมการควบคุมปริญญาบัตรเพื่อให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติม
6. นำแบบสอบถามที่แก้ไขแล้ว เสนอต่อผู้ทรงคุณวุฒิ 3 ท่าน เพื่อให้ข้อเสนอแนะเพิ่มเติมและตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา
7. แก้ไขและปรับปรุงแบบสอบถามตามที่คุณผู้ทรงคุณวุฒิแนะนำ แล้วนำเสนอเพื่อขอความเห็นชอบจากประธานและกรรมการควบคุมปริญญาบัตรอีกครั้งหนึ่ง
8. นำแบบสอบถามไปทดลองใช้กับนักศึกษาของมหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต จำนวน 50 คน
9. ตรวจสอบค่าจำแนกของแบบสอบถามเป็นรายข้อ โดยใช้ร้อยละ 25 ของกลุ่มสูง และร้อยละ 25 ของกลุ่มต่ำ โดยใช้การทดสอบที (t-test) แล้วเลือกข้อคำถามที่มีค่าตั้งแต่ 1.71 ขึ้นไปไว้ใช้เป็นเครื่องมือในการวิจัย (Ferguson. 1981 : 180)
10. หาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับ โดยใช้สัมประสิทธิ์อัลฟา (Alpha Coefficient) ของครอนบาค (Cronbach. 1970 : 161) โดยแบบสอบถามเกี่ยวกับทัศนคติต่อสภาพแวดล้อมภายในมหาวิทยาลัย จำนวน 30 ข้อ มีค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับเท่ากับ 0.86 ส่วนแบบสอบถามเกี่ยวกับพฤติกรรมการณ์มีส่วนร่วมทางการเมือง จำนวน 25 ข้อ มีค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถามทั้งฉบับเท่ากับ 0.97
11. นำแบบสอบถามฉบับที่ตรวจแก้ไขแล้วเสนอกรรมการที่ปรึกษาปริญญาบัตร เพื่อให้ความเห็นชอบก่อนนำไปใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลกับกลุ่มตัวอย่างต่อไป

ลักษณะของเครื่องมือเป็นแบบสอบถามในการวิจัย ซึ่งเป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างทัศนคติต่อสภาพแวดล้อมภายในมหาวิทยาลัยกับพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของนักศึกษามหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต แบ่งออกเป็น 3 ตอน ได้แก่

- ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม
- ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ มว ๐๓ ๒๒ เกี่ยวกับทัศนคติต่อสภาพแวดล้อมภายในมหาวิทยาลัย โดยผู้วิจัยได้กำหนดค่าน้ำหนักคะแนนสำหรับคำตอบไว้ดังนี้

- คะแนน 5 หมายถึง ผู้ตอบเห็นว่ามีเหมาะสมมากที่สุด
 - คะแนน 4 หมายถึง ผู้ตอบเห็นว่ามีเหมาะสมมาก
 - คะแนน 3 หมายถึง ผู้ตอบเห็นว่ามีเหมาะสมปานกลาง
 - คะแนน 2 หมายถึง ผู้ตอบเห็นว่ามีเหมาะสมน้อย
 - คะแนน 1 หมายถึง ผู้ตอบเห็นว่ามีเหมาะสมน้อยที่สุด
- เกณฑ์ในการแปลความหมายมีดังนี้

- คะแนนเฉลี่ยตั้งแต่ 4.50 – 5.00 หมายถึง ผู้ตอบเห็นว่าสภาพแวดล้อมภายในมหาวิทยาลัยมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากที่สุด
- คะแนนเฉลี่ยตั้งแต่ 3.50 – 4.49 หมายถึง ผู้ตอบเห็นว่าสภาพแวดล้อมภายในมหาวิทยาลัยมีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก
- คะแนนเฉลี่ยตั้งแต่ 2.50 – 3.49 หมายถึง ผู้ตอบเห็นว่าสภาพแวดล้อมภายในมหาวิทยาลัยมีความเหมาะสมอยู่ในระดับปานกลาง
- คะแนนเฉลี่ยตั้งแต่ 1.50 – 2.49 หมายถึง ผู้ตอบเห็นว่าสภาพแวดล้อมภายในมหาวิทยาลัยมีความเหมาะสมอยู่ในระดับน้อย
- คะแนนเฉลี่ยตั้งแต่ 1.00 – 1.49 หมายถึง ผู้ตอบเห็นว่าสภาพแวดล้อมภายในมหาวิทยาลัยมีความเหมาะสมอยู่ในระดับน้อยที่สุด

ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale) 5 ระดับ เกี่ยวกับพฤติกรรมการณ์มีส่วนร่วมทางการเมือง โดยผู้วิจัยได้กำหนดค่าน้ำหนักคะแนนสำหรับคำตอบไว้ดังนี้

คะแนน 5 หมายถึง ผู้ตอบมีส่วนร่วมมากที่สุด

คะแนน 4 หมายถึง ผู้ตอบมีส่วนร่วมมาก

คะแนน 3 หมายถึง ผู้ตอบมีส่วนร่วมปานกลาง

คะแนน 2 หมายถึง ผู้ตอบมีส่วนร่วมน้อย

คะแนน 1 หมายถึง ผู้ตอบมีส่วนร่วมน้อยที่สุด

เกณฑ์ในการแปลความหมายมีดังนี้

คะแนนเฉลี่ยตั้งแต่ 4.50 – 5.00 หมายถึง ผู้ตอบมีพฤติกรรมการณ์มีส่วนร่วมทางการเมืองอยู่ในระดับมากที่สุด

คะแนนเฉลี่ยตั้งแต่ 3.50 – 4.49 หมายถึง ผู้ตอบมีพฤติกรรมการณ์มีส่วนร่วมทางการเมืองอยู่ในระดับมาก

คะแนนเฉลี่ยตั้งแต่ 2.50 – 3.49 หมายถึง ผู้ตอบมีพฤติกรรมการณ์มีส่วนร่วมทางการเมืองอยู่ในระดับปานกลาง

คะแนนเฉลี่ยตั้งแต่ 1.50 – 2.49 หมายถึง ผู้ตอบมีพฤติกรรมการณ์มีส่วนร่วมทางการเมืองอยู่ในระดับน้อย

คะแนนเฉลี่ยตั้งแต่ 1.00 – 1.49 หมายถึง ผู้ตอบมีพฤติกรรมการณ์มีส่วนร่วมทางการเมืองอยู่ในระดับน้อยที่สุด

การเก็บรวบรวมข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการเพื่อการเก็บรวบรวมข้อมูล ดังนี้

1. ขอนหนังสือแนะนำตัวจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ถึงนายกสมาคมสถาบันอุดมศึกษาเอกชนแห่งประเทศไทย เพื่อขออนุมัติในการเก็บข้อมูลภายในมหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต และขออนุญาตมหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต ซึ่งเป็นสถาบันอุดมศึกษาในสังกัด

2. นำหนังสือแนะนำตัวจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ พร้อมหนังสืออนุมัติจากนายกสมาคมสถาบันอุดมศึกษาเอกชนแห่งประเทศไทยถึงอธิการบดีมหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต เพื่อขอความร่วมมือจากนักศึกษาในการตอบแบบสอบถาม และเก็บรวบรวมข้อมูลจากกลุ่มตัวอย่างด้วยตนเอง

3. เมื่อได้รับแบบสอบถามคืนแล้วตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถาม โดยเลือกเฉพาะแบบสอบถามที่มีความสมบูรณ์ แล้วนำข้อมูลไปวิเคราะห์หาค่าทางสถิติด้วยเครื่องคอมพิวเตอร์

การจัดกระทำข้อมูลและการวิเคราะห์ข้อมูล

1. ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่ และการหาค่าร้อยละ

2. ตามความมุ่งหมายของการวิจัยข้อ 1 เพื่อศึกษาทักษะของนักศึกษาต่อสภาพแวดล้อมภายในมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิเคราะห์โดยการหาค่าคะแนนเฉลี่ย (Mean) และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) การเปรียบเทียบทักษะของนักศึกษาต่อสภาพแวดล้อมภายในมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิเคราะห์โดยจำแนกตามเพศ ใช้การทดสอบที (t - test) ส่วนคณะวิชา ลักษณะการอบรมเลี้ยงดูของครอบครัว และการได้รับการอบรมกล่อมเกลาทางการเมือง ใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (One -Way Analysis of Variance) ในกรณีที่พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติจึงทำการทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ โดยใช้วิธีของเชฟเฟ (Scheffé)

3. ตามความมุ่งหมายของการวิจัยข้อ 2. เพื่อศึกษาพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของนักศึกษามหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิเคราะห์โดยการหาค่าคะแนนเฉลี่ย (Mean) และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) การเปรียบเทียบพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของนักศึกษามหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิเคราะห์โดยจำแนกตามเพศ ใช้การทดสอบที (t - test) ส่วนคณะวิชา ลักษณะการอบรมเลี้ยงดูของครอบครัว และการได้รับการอบรมกล่อมเกลาทางการเมือง ใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (One -Way Analysis of Variance) ในกรณีที่พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติจึงทำการทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ โดยใช้วิธีของเชฟเฟ (Scheffé)

4. ตามความมุ่งหมายของการวิจัยข้อ 3 เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างทักษะต่อสภาพแวดล้อมภายในมหาวิทยาลัยกับพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของนักศึกษามหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิเคราะห์โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson Product Moment Correlation Coefficient)

5. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

5.1 สถิติพื้นฐาน

5.1.1 ค่าร้อยละ (Percentage)

5.1.2 ค่าคะแนนเฉลี่ย (Mean) (Ferguson. 1981 : 46)

5.1.3 ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)

(Ferguson. 1981 : 68)

5.2 สถิติที่ใช้ในการตรวจสอบคุณภาพของเครื่องมือ

5.2.1 การหาค่าอำนาจจำแนกของแบบสอบถาม (Discrimination Power)

โดยใช้การทดสอบที (t-test) (Ferguson. 1981 : 180)

5.2.2 การหาค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม (Reliability) โดยใช้วิธีหาค่าสัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha – Coefficient) (Cronbach. 1970 : 161)

5.3 สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน

5.3.1 การทดสอบความแตกต่างของค่าคะแนนเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่าง 2 กลุ่ม โดยใช้การทดสอบที (t-test) ส่วนการทดสอบความแตกต่างของค่าคะแนนเฉลี่ยของกลุ่มตัวอย่างมากกว่า 2 กลุ่ม ใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (One – Way Analysis of Variance) ในกรณีที่พบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จึงทำการทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ โดยใช้วิธีของเซฟเฟ้ (Scheffé) (Ferguson. 1981 : 190)

~~5.3.2 การหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างทัศนต่อสภาพแวดล้อม~~
~~บัณฑิตภายในมหาวิทยาลัยกับพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของนักศึกษามหาวิทยาลัย~~
~~เกษมบัณฑิต วิเคราะห์โดยหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson Product –~~
~~Moment Correlation Coefficient) (Ferguson. 1981 : 113)~~

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาและเปรียบเทียบทักษะของนักศึกษาต่อสภาพแวดล้อมภายในมหาวิทยาลัยและพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของนักศึกษา รวมทั้งเพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างทักษะต่อสภาพแวดล้อมภายในมหาวิทยาลัยกับพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของนักศึกษามหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต เพื่อให้การแปลความหมายข้อมูลเป็นที่เข้าใจตรงกัน ผู้วิจัยจึงได้กำหนดสัญลักษณ์ต่าง ๆ ดังนี้

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

n	แทน จำนวนคนในกลุ่มตัวอย่าง
$\bar{x}$	แทน ค่าคะแนนเฉลี่ย (Mean)
SD	แทน ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation)
t	แทน ค่าสถิติที่ใช้ในการพิจารณาใน t – distribution
F	แทน ค่าสถิติที่ใช้ในการพิจารณาใน F – distribution
df	แทน ระดับชั้นแห่งความเป็นอิสระ (Degrees of Freedom)
SS	แทน ผลบวกกำลังสองของคะแนน (Sum of Squares)
MS	แทน ค่าเฉลี่ยของผลบวกกำลังสองของคะแนน (Mean Squares)
p	แทน ค่าความน่าจะเป็นที่ค่าสถิติที่ใช้ทดสอบจะตกอยู่ในช่วงปฏิเสธสมมติฐาน
*	แทน มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05
**	แทน มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. ศึกษาทักษะของนักศึกษาต่อสภาพแวดล้อมภายในมหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต วิเคราะห์โดยการคำนวณหาค่าคะแนนเฉลี่ย (Mean) และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) การเปรียบเทียบทักษะของนักศึกษาต่อสภาพแวดล้อมภายในมหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต วิเคราะห์โดยจำแนกตามเพศ ใช้การทดสอบที (t-test) ส่วนคณะวิชา ลักษณะการอบรมเลี้ยงดูของครอบครัว และได้รับการอบรมกล่อมเกลามาทางการเมือง ใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (One-way Analysis of Variance) ในกรณีที่พบความแตกต่างจึงทำการทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ โดยวิธีของเชฟเฟ้ (Scheffé)

2. ศึกษาพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของนักศึกษามหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต วิเคราะห์โดยการคำนวณหาค่าคะแนนเฉลี่ย (Mean) และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) การเปรียบเทียบพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของนักศึกษามหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต วิเคราะห์โดยจำแนกตามเพศ ใช้การทดสอบที (t-test) ส่วนคณะวิชา ลักษณะการอบรมเลี้ยงดูของครอบครัว และได้รับการอบรมกล่อมเกลากิจการการเมือง ใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (One-way Analysis of Variance) ในกรณีที่พบความแตกต่างจึงทำการทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ โดยวิธีของเชฟเฟ (Scheffe)

3. ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างทัศนคติต่อสภาพแวดล้อมภายในมหาวิทยาลัยกับพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของนักศึกษามหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต วิเคราะห์โดยการหาสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson Product Moment Correlation Coefficient)

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 ศึกษาทัศนคติของนักศึกษาต่อสภาพแวดล้อมภายในมหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต ในแต่ละด้านและโดยรวม วิเคราะห์โดยการหาค่าคะแนนเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ดังแสดงในตาราง 3 – 10

ตาราง 3 ค่าคะแนนเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของทัศนคติของนักศึกษาต่อสภาพแวดล้อมภายในมหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต ในแต่ละด้านและโดยรวม

สภาพแวดล้อมภายในมหาวิทยาลัย	n = 398		ระดับความเหมาะสม
	$\bar{X}$	SD	
ด้านวิชาการ	3.52	0.56	มาก
ด้านสังคม	3.31	0.70	ปานกลาง
ด้านกายภาพ	3.03	0.84	ปานกลาง
รวม	3.29	0.62	ปานกลาง

จากตาราง 3 แสดงว่า นักศึกษามีทัศนคติต่อสภาพแวดล้อมภายในมหาวิทยาลัยโดยรวมว่ามีความเหมาะสมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า นักศึกษามีทัศนคติต่อสภาพแวดล้อมภายในมหาวิทยาลัยด้านวิชาการว่ามีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ส่วนด้านอื่น ๆ นักศึกษามีทัศนคติว่ามีความเหมาะสมอยู่ในระดับปานกลาง

ตาราง 4 ค่าคะแนนเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของทัศนะของนักศึกษาต่อสภาพแวดล้อมภายในมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ด้านวิชาการ เป็นรายข้อ

ข้อ	สภาพแวดล้อมภายในมหาวิทยาลัย	n = 398		ระดับความเหมาะสม
		$\bar{X}$	SD	
1	การเรียนการสอนมีคุณภาพและมีมาตรฐาน.....	3.46	0.80	ปานกลาง
2	การเรียนการสอนเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง.....	3.37	0.80	ปานกลาง
3	หลักสูตรสนองต่อความต้องการของนักศึกษา.....	3.33	0.87	ปานกลาง
4	หลักสูตรมีความสอดคล้องกับปรัชญาและวัตถุประสงค์ของมหาวิทยาลัย.....	3.45	0.79	ปานกลาง
5	อาจารย์มีการเตรียมการสอนมาเป็นอย่างดี.....	3.73	0.77	มาก
6	อาจารย์เปิดโอกาสให้นักศึกษาได้ซักถามในชั้นเรียนเกี่ยวกับเนื้อหาการเรียนการสอน.....	3.91	0.80	มาก
7	อาจารย์เปิดโอกาสให้นักศึกษาประเมินผลการสอนของอาจารย์เมื่อเสร็จสิ้นการสอนในแต่ละรายวิชา....	3.28	1.07	ปานกลาง
8	การเรียนการสอนช่วยให้นักศึกษาได้ตระหนักถึงสิทธิและหน้าที่ของตนเอง.....	3.76	0.79	มาก
9	นักศึกษามีเสรีภาพทางวิชาการในการคิด การพูด และการแสดงความคิดเห็น.....	3.73	0.88	มาก
10	บุคลากรของมหาวิทยาลัยสนับสนุนและให้บริการทางการศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ.....	3.22	0.97	ปานกลาง
รวม		3.52	0.56	มาก

จากตาราง 4 แสดงว่า นักศึกษามีทัศนะต่อสภาพแวดล้อมภายในมหาวิทยาลัยด้านวิชาการว่ามีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า นักศึกษามีทัศนะต่อสภาพแวดล้อมภายในมหาวิทยาลัยด้านวิชาการว่ามีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก 4 ข้อ ได้แก่ ข้อ 5 , 6 ,8 และข้อ 9 ส่วนข้ออื่น ๆ นักศึกษามีทัศนะว่ามีความเหมาะสมอยู่ในระดับปานกลาง

ตาราง 5 ค่าคะแนนเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของทัศนะของนักศึกษาต่อสภาพแวดล้อมภายในมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ด้านสังคม เป็นรายข้อ

ข้อ	สภาพแวดล้อมภายในมหาวิทยาลัย	n = 398		ระดับความเหมาะสม
		$\bar{X}$	SD	
11	กิจกรรมที่ทางมหาวิทยาลัยจัดขึ้นมีประโยชน์กับนักศึกษา.....	3.21	0.98	ปานกลาง
12	กิจกรรมนักศึกษามีส่วนช่วยในการสร้างเสริมสติปัญญา.....	3.24	0.94	ปานกลาง
13	กิจกรรมนักศึกษามีส่วนช่วยในการพัฒนาบุคลิกภาพ.....	3.33	0.99	ปานกลาง
14	การเลือกตั้งนายกสโมสรนักศึกษาและคณะกรรมการนักศึกษาเป็นกิจกรรมการส่งเสริมประชาธิปไตย.....	3.30	1.07	ปานกลาง
15	นักศึกษาสามารถเลือกเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ของมหาวิทยาลัยได้ตามความสมัครใจ.....	3.74	1.00	มาก
16	อาจารย์ที่ปรึกษาให้ความช่วยเหลือด้านการเรียนด้านกิจกรรม และปัญหาด้านต่าง ๆ.....	3.58	0.97	มาก
17	เพื่อน ๆ ทั้งภายในคณะและนอกคณะมีความสัมพันธ์อันดีระหว่างกัน.....	3.40	1.03	ปานกลาง
18	รุ่นพี่ให้คำแนะนำเรื่องการเรียนและการปรับตัวภายในมหาวิทยาลัยแก่รุ่นน้อง.....	3.06	1.12	ปานกลาง
19	รุ่นน้องรับฟังคำแนะนำเกี่ยวกับเรื่องการเรียนและการปรับตัวภายในมหาวิทยาลัยจากรุ่นพี่.....	3.08	1.10	ปานกลาง
20	นักศึกษามีความรักและความผูกพันต่อสถาบันการศึกษาแห่งนี้.....	3.21	1.04	ปานกลาง
รวม		3.31	0.70	ปานกลาง

จากตาราง 5 แสดงว่า นักศึกษามีทัศนะต่อสภาพแวดล้อมภายในมหาวิทยาลัยด้านสังคมว่ามีความเหมาะสมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า นักศึกษามีทัศนะต่อสภาพแวดล้อมภายในมหาวิทยาลัยด้านสังคมว่ามีความเหมาะสมอยู่ในระดับปานกลางเกือบทุกข้อ ยกเว้นข้อ 15 และข้อ 16 ที่นักศึกษามีทัศนะว่ามีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก

ตาราง 6 ค่าคะแนนเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของทัศนะของนักศึกษาต่อสภาพแวดล้อมภายในมหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต ด้านกายภาพ เป็นรายข้อ

ข้อ	สภาพแวดล้อมภายในมหาวิทยาลัย	n = 398		ระดับความเหมาะสม
		$\bar{X}$	SD	
21	นักศึกษาได้รับความสะดวกในการให้บริการด้านต่าง ๆ ของมหาวิทยาลัย.....	2.85	1.08	ปานกลาง
22	มหาวิทยาลัยจัดให้มีห้องเรียนเพียงพอกับจำนวนนักศึกษา.....	3.18	1.07	ปานกลาง
23	ห้องสมุดมีบรรยากาศเหมาะสมกับการศึกษาค้นคว้า	3.56	1.07	มาก
24	มหาวิทยาลัยจัดให้มีระบบเครือข่ายทางคอมพิวเตอร์เพียงพอกับความต้องการของนักศึกษา	2.92	1.13	ปานกลาง
25	มหาวิทยาลัยจัดทำวารสาร จุลสาร หรือแผ่นพับเพื่อประชาสัมพันธ์ข่าวสารต่าง ๆ แก่นักศึกษา.....	3.24	1.06	ปานกลาง
26	มหาวิทยาลัยเปิดโอกาสให้นักศึกษาได้แสดงความคิดเห็นผ่านสื่อต่าง ๆ ภายในมหาวิทยาลัย เช่น ตู้รับฟังความคิดเห็น บอร์ดแสดงความคิดเห็นหรือเว็บไซต์ของมหาวิทยาลัย.....	2.96	1.11	ปานกลาง
27	มหาวิทยาลัยจัดสถานที่สำหรับการทำกิจกรรมนักศึกษาได้อย่างเหมาะสม.....	2.74	1.07	ปานกลาง
28	การจัดสภาพแวดล้อมภายในมหาวิทยาลัยมุ่งส่งเสริมทำให้เกิดความเป็นเลิศทางวิชาการ.....	2.89	1.00	ปานกลาง
29	มหาวิทยาลัยจัดกิจกรรมส่งเสริมประชาธิปไตยได้อย่างเหมาะสม.....	2.93	0.98	ปานกลาง
30	การให้บริการสังคมเป็นกิจกรรมส่งเสริมการมีส่วนร่วมระหว่างอาจารย์ บุคลากร และนักศึกษา.....	3.00	1.04	ปานกลาง
	รวม	3.03	0.84	ปานกลาง

จากตาราง 6 แสดงว่า นักศึกษามีทัศนะต่อสภาพแวดล้อมภายในมหาวิทยาลัยด้านกายภาพว่ามีความเหมาะสมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า นักศึกษามีทัศนะต่อสภาพแวดล้อมภายในมหาวิทยาลัยด้านกายภาพว่ามีความเหมาะสมอยู่ในระดับปานกลางเกือบทุกข้อ ยกเว้น ข้อ 23 ที่นักศึกษามีทัศนะว่ามีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก

ตาราง 7 ค่าคะแนนเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของทัศนะของนักศึกษาต่อสภาพแวดล้อมภายในมหาวิทยาลัยเกษตรบัณฑิต ในแต่ละด้านและโดยรวม จำแนกตามเพศ

สภาพแวดล้อมภายในมหาวิทยาลัย	ชาย n = 205		หญิง n = 193	
	$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD
ด้านวิชาการ	3.51	0.54	3.54	0.59
ด้านสังคม	3.28	0.69	3.35	0.71
ด้านกายภาพ	2.97	0.82	3.08	0.86
รวม	3.25	0.60	3.32	0.65

จากตาราง 7 แสดงว่า นักศึกษาชายและนักศึกษาหญิงต่างมีทัศนะต่อสภาพแวดล้อมภายในมหาวิทยาลัยโดยรวมว่ามีความเหมาะสมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทั้งนักศึกษาชายและนักศึกษาหญิงต่างก็มีทัศนะต่อสภาพแวดล้อมภายในมหาวิทยาลัยด้านวิชาการว่ามีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ส่วนด้านอื่น ๆ นักศึกษาชายและนักศึกษาหญิงต่างก็มีทัศนะว่ามีความเหมาะสมอยู่ในระดับปานกลาง

ตาราง 8 ค่าคะแนนเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของทักษะของนักศึกษาต่อสภาพแวดล้อมภายในมหาวิทยาลัยในแต่ละด้านและโดยรวม จำแนกตามคณะวิชา

สภาพแวดล้อมภายในมหาวิทยาลัย	บริหารธุรกิจ n = 169		นิติศาสตร์ n = 20		นิเทศศาสตร์ n = 44		วิศวกรรมศาสตร์ n = 88		สถาปัตยกรรมศาสตร์ n = 30		ศิลปศาสตร์ n = 31		วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี n = 16	
	$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD
ด้านวิชาการ	3.61	0.56	3.70	0.43	3.40	0.49	3.39	0.61	3.42	0.51	3.44	0.53	3.84	0.48
ด้านสังคม	3.37	0.68	3.53	0.54	3.13	0.73	3.20	0.74	3.16	0.60	3.34	0.71	3.88	0.58
ด้านกายภาพ	3.18	0.80	3.32	0.75	2.50	0.88	3.04	0.79	2.41	0.76	2.95	0.70	3.68	0.63
รวม	3.39	0.61	3.51	0.51	3.01	0.63	3.21	0.65	3.00	0.50	3.25	0.59	3.80	0.50

จากตาราง 8 แสดงว่า นักศึกษาคณะบริหารธุรกิจ คณะนิเทศศาสตร์ คณะวิศวกรรมศาสตร์ คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ และคณะศิลปศาสตร์ มีทักษะต่อสภาพแวดล้อมภายในมหาวิทยาลัยโดยรวมว่ามีความเหมาะสมอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนนักศึกษาคณะนิติศาสตร์ และคณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีมีทักษะต่อสภาพแวดล้อมภายในมหาวิทยาลัยโดยรวมว่ามีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า

นักศึกษาคณะบริหารธุรกิจ คณะนิติศาสตร์ และคณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีมีทักษะต่อสภาพแวดล้อมภายในมหาวิทยาลัยด้านวิชาการว่ามีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ส่วนนักศึกษาคณะนิเทศศาสตร์ คณะวิศวกรรมศาสตร์ คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ และคณะศิลปศาสตร์ มีทักษะต่อสภาพแวดล้อมภายในมหาวิทยาลัยด้านวิชาการว่ามีความเหมาะสมอยู่ในระดับปานกลาง

นักศึกษาคณะนิติศาสตร์ และคณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มีทักษะต่อสภาพแวดล้อมภายในมหาวิทยาลัยด้านสังคม ว่ามีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ส่วนนักศึกษาคณะบริหารธุรกิจ คณะนิเทศศาสตร์ คณะวิศวกรรมศาสตร์ คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ และคณะศิลปศาสตร์ มีทักษะต่อสภาพแวดล้อมภายในมหาวิทยาลัยด้านสังคม ว่ามีความเหมาะสมอยู่ในระดับปานกลาง

นักศึกษาคณะบริหารธุรกิจ คณะนิติศาสตร์ คณะนิเทศศาสตร์ คณะวิศวกรรมศาสตร์ และคณะศิลปศาสตร์ มีทักษะต่อสภาพแวดล้อมภายในมหาวิทยาลัยด้านกายภาพว่ามีความเหมาะสมอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนนักศึกษาคณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีมีทักษะต่อสภาพแวดล้อมภายในมหาวิทยาลัยด้านกายภาพว่ามีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก และนักศึกษาคณะสถาปัตยกรรมศาสตร์มีทักษะต่อสภาพแวดล้อมภายในมหาวิทยาลัยด้านกายภาพว่ามีความเหมาะสมอยู่ในระดับน้อย

ตาราง 9 ค่าคะแนนเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของทักษะของนักศึกษาต่อสภาพแวดล้อมภายในมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ในแต่ละด้านและโดยรวม จำแนกตามลักษณะการอบรมเลี้ยงดูของครอบครัว

สภาพแวดล้อมภายในมหาวิทยาลัย	แบบปล่อยปละละเลย n = 36		แบบเข้มงวดกวดขัน n = 48		แบบประชาธิปไตย n = 314	
	$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD
ด้านวิชาการ	3.48	0.50	3.51	0.61	3.53	0.56
ด้านสังคม	3.18	0.68	3.25	0.72	3.34	0.70
ด้านกายภาพ	2.83	0.79	2.92	0.89	3.07	0.83
รวม	3.16	0.56	3.23	0.69	3.31	0.62

จากตาราง 9 แสดงว่า นักศึกษาที่มีลักษณะการอบรมเลี้ยงดูของครอบครัวแบบปล่อยปละละเลย แบบเข้มงวดกวดขัน และแบบประชาธิปไตย มีทักษะต่อสภาพแวดล้อมภายในมหาวิทยาลัยโดยรวมว่ามีความเหมาะสมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า

นักศึกษามีลักษณะการอบรมเลี้ยงดูของครอบครัวแบบปล่อยปละละเลยมีทักษะต่อสภาพแวดล้อมภายในมหาวิทยาลัยด้านวิชาการว่ามีความเหมาะสมอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนนักศึกษามีลักษณะการอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขัน และแบบประชาธิปไตย มีทักษะต่อสภาพแวดล้อมภายในมหาวิทยาลัยด้านวิชาการว่ามีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก

นักศึกษามีลักษณะการอบรมเลี้ยงดูของครอบครัวแบบปล่อยปละละเลย แบบเข้มงวดกวดขัน และแบบประชาธิปไตย มีทักษะต่อสภาพแวดล้อมภายในมหาวิทยาลัยด้านสังคมว่ามีความเหมาะสมอยู่ในระดับปานกลาง

นักศึกษามีลักษณะการอบรมเลี้ยงดูของครอบครัวแบบปล่อยปละละเลย แบบเข้มงวดกวดขัน และแบบประชาธิปไตย มีทักษะต่อสภาพแวดล้อมภายในมหาวิทยาลัยด้านกายภาพ ว่ามีความเหมาะสมอยู่ในระดับปานกลาง

ตาราง 10 ค่าคะแนนเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของทัศนคติของนักศึกษาต่อสภาพแวดล้อมภายในมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ในแต่ละด้านและโดยรวม จำแนกตามการได้รับการอบรมกลุ่มอาสาทางการเมือง

สภาพแวดล้อมภายในมหาวิทยาลัย	สถาบันครอบครัว n = 82		สถาบันการศึกษา n = 143		สถาบันการเมือง n = 36		กลุ่มเพื่อน n = 22		สื่อมวลชน n = 115	
	$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD
ด้านวิชาการ	3.51	0.67	3.64	0.51	3.41	0.54	3.54	0.43	3.42	0.55
ด้านสังคม	3.32	0.80	3.39	0.68	3.30	0.56	3.33	0.59	3.22	0.70
ด้านกายภาพ	3.06	0.90	3.14	0.83	3.00	0.81	3.07	0.79	2.86	0.80
รวม	3.30	0.71	3.39	0.60	3.24	0.53	3.31	0.52	3.17	0.62

จากตาราง 10 แสดงว่า นักศึกษาที่ได้รับการอบรมกลุ่มอาสาทางการเมืองจากสถาบันครอบครัว สถาบันการศึกษา สถาบันการเมือง กลุ่มเพื่อน และสื่อมวลชน มีทัศนคติต่อสภาพแวดล้อมภายในมหาวิทยาลัยโดยรวมว่ามีความเหมาะสมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า

นักศึกษาที่ได้รับการอบรมกลุ่มอาสาทางการเมืองจากสถาบันการเมืองและสื่อมวลชน มีทัศนคติต่อสภาพแวดล้อมภายในมหาวิทยาลัยด้านวิชาการว่ามีความเหมาะสมอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนนักศึกษาที่ได้รับการอบรมกลุ่มอาสาทางการเมืองจากสถาบันครอบครัว สถาบันการศึกษา และกลุ่มเพื่อน มีทัศนคติต่อสภาพแวดล้อมภายในมหาวิทยาลัยด้านวิชาการว่ามีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก

นักศึกษาที่ได้รับการอบรมกลุ่มอาสาทางการเมืองจากสถาบันครอบครัว สถาบันการศึกษา สถาบันการเมือง กลุ่มเพื่อน และสื่อมวลชน มีทัศนคติต่อสภาพแวดล้อมภายในมหาวิทยาลัยด้านสังคมว่ามีความเหมาะสมในระดับปานกลาง

นักศึกษาที่ได้รับการอบรมกลุ่มอาสาทางการเมืองจากสถาบันครอบครัว สถาบันการศึกษา สถาบันการเมือง กลุ่มเพื่อน และสื่อมวลชน มีทัศนคติต่อสภาพแวดล้อมภายในมหาวิทยาลัยด้านกายภาพว่ามีความเหมาะสมในระดับปานกลาง

ตอนที่ 2 เปรียบเทียบทัศนะของนักศึกษาต่อสภาพแวดล้อมภายในมหาวิทยาลัย
เกษมบัณฑิต ในแต่ละด้านและโดยรวม จำแนกตามเพศ คณะวิชา ลักษณะการอบรมเลี้ยงดู
ของครอบครัว และการได้รับการอบรมกล่อมเกลาทางการเมือง ดังแสดงในตาราง 11 – 18

ตาราง 11 เปรียบเทียบทัศนะของนักศึกษาต่อสภาพแวดล้อมภายในมหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต
ในแต่ละด้านและโดยรวม จำแนกตามเพศ

สภาพแวดล้อม ภายในมหาวิทยาลัย	ชาย n = 205		หญิง n = 193		t	p
	$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD		
ด้านวิชาการ	3.51	0.54	3.54	0.59	0.53	0.81
ด้านสังคม	3.28	0.69	3.35	0.71	0.99	0.39
ด้านกายภาพ	2.97	0.82	3.08	0.86	1.29	0.57
รวม	3.25	0.60	3.32	0.65	1.10	0.10

จากตาราง 11 แสดงว่า นักศึกษาชายและนักศึกษาหญิง มีทัศนะต่อสภาพแวดล้อม
ภายในมหาวิทยาลัยในแต่ละด้านและโดยรวมไม่แตกต่างกัน

ตาราง 12 เปรียบเทียบทักษะของนักศึกษาต่อสภาพแวดล้อมภายในมหาวิทยาลัย
เกษมบัณฑิต ในแต่ละด้านและโดยรวม จำแนกตามคณะวิชา

สภาพแวดล้อม ภายในมหาวิทยาลัย	แหล่งของ ความแปรปรวน	df	SS	MS	F	p
ด้านวิชาการ	ระหว่างกลุ่ม	6	6.324	1.054	3.414	0.003
	ภายในกลุ่ม	391	120.714	0.309		
	รวม	397	127.038			
ด้านสังคม	ระหว่างกลุ่ม	6	9.855	1.643	3.439	0.003
	ภายในกลุ่ม	391	186.760	0.478		
	รวม	397	196.615			
ด้านกายภาพ	ระหว่างกลุ่ม	6	36.627	6.104	9.734	0.000
	ภายในกลุ่ม	391	245.207	0.627		
	รวม	397	281.834			
รวม	ระหว่างกลุ่ม	6	13.430	2.238	6.088	0.000
	ภายในกลุ่ม	391	143.756	0.368		
	รวม	397	157.186			

จากตาราง 12 แสดงว่า นักศึกษาที่ศึกษาต่างคณะวิชากัน มีทักษะต่อสภาพแวดล้อมภายในมหาวิทยาลัยในแต่ละด้านและโดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

เมื่อพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จึงทำการทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ โดยใช้วิธีของเชฟเฟ (Scheffé) ดังแสดงในตาราง 13 - 15

สำหรับด้านวิชาการ เมื่อทำการทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ โดยวิธีของเชฟเฟ (Scheffé) ไม่พบว่ามีคู่ใดแตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากความแปรปรวนของกลุ่มตัวอย่างที่อาจไม่มากพอที่จะทำให้มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ดังนั้นจึงอาจสรุปได้ว่า นักศึกษาที่ศึกษาต่างคณะวิชากัน มีทักษะต่อสภาพแวดล้อมภายในมหาวิทยาลัยด้านวิชาการไม่แตกต่างกัน

ตาราง 13 ทดสอบความแตกต่างของทักษะของนักศึกษาต่อสภาพแวดล้อมภายในมหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต ด้านสังคม จำแนกตามคณะวิชา

คณะที่ศึกษา		นิเทศ ศาสตร์	สถาปัตยกรรม ศาสตร์	วิศวกรรม ศาสตร์	ศิลป ศาสตร์	บริหาร ธุรกิจ	นิติ ศาสตร์	วิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยี
	$\bar{X}$	3.13	3.16	3.20	3.34	3.37	3.53	3.88
นิเทศศาสตร์	3.13							
สถาปัตยกรรมศาสตร์	3.16							
วิศวกรรมศาสตร์	3.20							
ศิลปศาสตร์	3.34							
บริหารธุรกิจ	3.37							
นิติศาสตร์	3.53							
วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี	3.88							

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 13 แสดงว่า นักศึกษาคณะนิเทศศาสตร์และคณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ มีทักษะต่อสภาพแวดล้อมภายในมหาวิทยาลัยด้านสังคมต่างกับนักศึกษาคณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ส่วนอื่นๆ ไม่พบความแตกต่าง

ตาราง 14 ทดสอบความแตกต่างของทัศนะของนักศึกษาต่อสภาพแวดล้อมภายในมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ด้านกายภาพ จำแนกตามคณะวิชา

คณะที่ศึกษา		สถาปัตยกรรมศาสตร์	นิเทศศาสตร์	ศิลปศาสตร์	วิศวกรรมศาสตร์	บริหารธุรกิจ	นิติศาสตร์	วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี
	$\bar{X}$	2.41	2.50	2.95	3.04	3.18	3.32	3.68
สถาปัตยกรรมศาสตร์	2.41				*	*	*	*
นิเทศศาสตร์	2.50				*	*	*	*
ศิลปศาสตร์	2.95							
วิศวกรรมศาสตร์	3.04							
บริหารธุรกิจ	3.18							
นิติศาสตร์	3.32							
วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี	3.68							

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 14 แสดงว่า นักศึกษาคณะสถาปัตยกรรมศาสตร์และคณะนิเทศศาสตร์ มีทัศนะต่อสภาพแวดล้อมภายในมหาวิทยาลัยด้านกายภาพต่างกับนักศึกษา คณะวิศวกรรมศาสตร์ คณะบริหารธุรกิจ คณะนิติศาสตร์ และคณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ส่วนผู้อื่น ๆ ไม่พบความแตกต่าง

ตาราง 15 ทดสอบความแตกต่างของทักษะของนักศึกษาต่อสภาพแวดล้อมภายในมหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต โดยรวม จำแนกตามคณะวิชา

คณะที่ศึกษา		สถาปัตยกรรมศาสตร์	นิเทศศาสตร์	วิศวกรรมศาสตร์	ศิลปศาสตร์	บริหารธุรกิจ	นิติศาสตร์	วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี
	$\bar{X}$	3.00	3.01	3.21	3.25	3.39	3.51	3.80
สถาปัตยกรรมศาสตร์	3.00							*
นิเทศศาสตร์	3.01					*		*
วิศวกรรมศาสตร์	3.21							*
ศิลปศาสตร์	3.25							
บริหารธุรกิจ	3.39							
นิติศาสตร์	3.51							
วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี	3.80							

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 15 แสดงว่า นักศึกษาคณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ คณะนิเทศศาสตร์ และคณะวิศวกรรมศาสตร์ มีทักษะต่อสภาพแวดล้อมภายในมหาวิทยาลัยโดยรวมต่างกับนักศึกษาคณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี และนักศึกษาคณะนิเทศศาสตร์มีทักษะต่อสภาพแวดล้อมภายในมหาวิทยาลัยโดยรวมต่างกับนักศึกษาคณะบริหารธุรกิจอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ส่วนคู่อื่นๆ ไม่พบความแตกต่าง

ตาราง 16 เปรียบเทียบทัศนคติของนักศึกษาต่อสภาพแวดล้อมภายในมหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต
ในแต่ละด้านและโดยรวม จำแนกตามลักษณะการอบรมเลี้ยงดูของครอบครัว

สภาพแวดล้อม ภายในมหาวิทยาลัย	แหล่งของ ความแปรปรวน	df	SS	MS	F	p
ด้านวิชาการ	ระหว่างกลุ่ม	2	0.074	0.037	0.116	0.891
	ภายในกลุ่ม	395	126.963	0.321		
	รวม	397	127.038			
ด้านสังคม	ระหว่างกลุ่ม	2	1.088	0.544	1.099	0.334
	ภายในกลุ่ม	395	195.527	0.495		
	รวม	397	196.615			
ด้านกายภาพ	ระหว่างกลุ่ม	2	2.437	1.218	1.723	0.180
	ภายในกลุ่ม	395	279.397	0.707		
	รวม	397	281.834			
รวม	ระหว่างกลุ่ม	2	0.914	0.457	1.155	0.316
	ภายในกลุ่ม	395	156.272	0.396		
	รวม	397	157.186			

จากตาราง 16 แสดงว่า นักศึกษาที่มีลักษณะการอบรมเลี้ยงดูของครอบครัวต่างกัน
มีทัศนคติต่อสภาพแวดล้อมภายในมหาวิทยาลัยในแต่ละด้านและโดยรวมไม่แตกต่างกัน

ตาราง 17 เปรียบเทียบทักษะของนักศึกษาต่อสภาพแวดล้อมภายในมหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต ในแต่ละด้านและโดยรวม จำแนกตามการได้รับการอบรมกลุ่มেলাทางการเมือง

สภาพแวดล้อมภายในมหาวิทยาลัย	แหล่งของความแปรปรวน	df	SS	MS	F	p
ด้านวิชาการ	ระหว่างกลุ่ม	4	3.614	0.903	2.877	0.023
	ภายในกลุ่ม	393	123.424	0.314		
	รวม	397	127.038			
ด้านสังคม	ระหว่างกลุ่ม	4	1.745	0.436	0.880	0.476
	ภายในกลุ่ม	393	194.870	0.496		
	รวม	397	196.615			
ด้านกายภาพ	ระหว่างกลุ่ม	4	5.046	1.262	1.791	0.130
	ภายในกลุ่ม	393	276.787	0.704		
	รวม	397	281.834			
รวม	ระหว่างกลุ่ม	4	3.197	0.799	2.040	0.088
	ภายในกลุ่ม	393	153.989	0.392		
	รวม	397	157.186			

จากตาราง 17 แสดงว่า นักศึกษาที่ได้รับการอบรมกลุ่มেলাทางการเมืองต่างกัน มีทักษะต่อสภาพแวดล้อมภายในมหาวิทยาลัยโดยรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า นักศึกษาที่ได้รับการอบรมกลุ่มেলাทางการเมืองต่างกัน มีทักษะต่อสภาพแวดล้อมภายในมหาวิทยาลัยด้านวิชาการแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ส่วนด้านอื่น ๆ ไม่พบความแตกต่าง

เมื่อพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จึงทำการทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ โดยวิธีของเชฟเฟ (Scheffé) ดังแสดงในตาราง 18

ตาราง 18 ทดสอบความแตกต่างของทัศนะของนักศึกษาต่อสภาพแวดล้อมภายในมหาวิทยาลัยเกษตรมบัณฑิต ด้านวิชาการ จำแนกตามการได้รับการอบรมกลุ่มเกลหาทางการเมือง

การได้รับการอบรม กลุ่มอาสาทางการเมือง	สถาบัน การเมือง	สื่อมวลชน ชน	สถาบัน ครอบครัว	กลุ่มเพื่อน	สถาบัน การศึกษา	
	$\bar{X}$	3.41	3.42	3.51	3.54	3.64
สถาบันการเมือง	3.41					
สื่อมวลชน	3.42					*
สถาบันครอบครัว	3.51					
กลุ่มเพื่อน	3.54					
สถาบันการศึกษา	3.64					

* มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

จากตาราง 18 แสดงว่า นักศึกษาที่ได้รับการอบรมกลุ่มเกลหาทางการเมืองจากสื่อมวลชนมีทัศนะต่อสภาพแวดล้อมภายในมหาวิทยาลัยด้านวิชาการต่างกับนักศึกษาที่ได้รับการอบรมกลุ่มเกลหาทางการเมืองจากสถาบันการศึกษาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ส่วนคู่อื่นๆ ไม่พบความแตกต่าง

ตอนที่ 3 ศึกษาพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของนักศึกษามหาวิทยาลัย
เกษมบัณฑิต วิเคราะห์โดยการหาค่าคะแนนเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน ดังแสดงใน
ตาราง 19 - 23

ตาราง 19 ค่าคะแนนเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทาง
การเมืองของนักศึกษามหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต เป็นรายข้อ

ข้อ	การมีส่วนร่วมทางการเมือง	n = 398		ระดับการ มีส่วนร่วม
		$\bar{X}$	SD	
1	การไปใช้สิทธิในการเลือกตั้งระดับประเทศ เช่น การเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภา และสมาชิกสภาผู้แทน ราษฎร.....	3.70	1.01	มาก
2	การไปใช้สิทธิในการเลือกตั้งระดับท้องถิ่น เช่น การเลือกตั้งสมาชิกสภาจังหวัด สมาชิกสภา กรุงเทพมหานคร และสมาชิกสภาเขต.....	3.39	1.09	ปานกลาง
3	การไปใช้สิทธิในการเลือกตั้งภายในมหาวิทยาลัย เช่น การเลือกตั้งนายกสโมสรนักศึกษาและ คณะกรรมการนักศึกษา.....	2.78	1.13	ปานกลาง
4	การแนะนำ เชิญชวนหรือกระตุ้นให้บุคคลอื่นไปใช้ สิทธิเลือกตั้ง.....	2.97	1.02	ปานกลาง
5	การช่วยรณรงค์การต่อต้านการซื้อสิทธิขายเสียง.....	3.03	1.13	ปานกลาง
6	การแนะนำให้ผู้อื่นลงคะแนนเลือกตั้งให้กับผู้สมัคร รับเลือกตั้งคนใดคนหนึ่งหรือพรรคการเมืองใด พรรคการเมืองหนึ่ง.....	2.55	1.13	ปานกลาง
7	การเป็นสมาชิกหรือเคยเป็นสมาชิกพรรคการเมือง...	2.01	1.13	น้อย
8	การชักชวนผู้อื่นให้เข้าร่วมสมัครเป็นสมาชิกพรรค การเมือง.....	2.08	1.12	น้อย
9	การเข้าร่วมประชุมหรือร่วมแสดงความคิดเห็นกับ พรรคการเมือง.....	2.11	1.09	น้อย
10	การช่วยรณรงค์หาเสียง เช่น การแจกนามบัตรแนะนำ ตัวผู้สมัครรับเลือกตั้ง การปิดโปสเตอร์หาเสียงให้ กับผู้สมัครรับเลือกตั้งหรือพรรคการเมืองใดพรรค การเมืองหนึ่ง.....	2.12	1.09	น้อย

ตาราง 19 (ต่อ)

ข้อ	พฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมือง	n = 398		ระดับการมีส่วนร่วม
		$\bar{X}$	SD	
11	การฟังคำปราศรัยการหาเสียงของผู้สมัครรับเลือกตั้ง นักการเมือง หรือพรรคการเมือง.....	2.43	1.06	น้อย
12	การแสดงความคิดเห็นผ่านสื่อมวลชนสาขาต่างๆ ใน ประเด็นเกี่ยวกับการเมือง.....	2.24	1.13	น้อย
13	การทำหน้าที่สำรวจความคิดเห็น (Poll) เกี่ยวกับ ประเด็นทางการเมือง.....	2.17	1.13	น้อย
14	การตอบแบบสอบถามการสำรวจความคิดเห็น (Poll) เกี่ยวกับประเด็นทางการเมือง.....	2.48	1.11	น้อย
15	การติดตามข่าวสารทางการเมืองจากโทรทัศน์ วิทยุ หนังสือพิมพ์ วารสาร หรือเว็บไซต์ต่างๆ.....	3.33	1.06	ปานกลาง
16	การเข้าร่วมฟังการอภิปราย การบรรยายประเด็น ทางการเมือง.....	2.50	1.08	ปานกลาง
17	การแสดงความคิดเห็นกับผู้ปกครอง อาจารย์ หรือ เพื่อนๆ ในประเด็นเกี่ยวกับการเมือง.....	2.77	1.08	ปานกลาง
18	การเขียนบทความทางการเมืองไปลงสิ่งพิมพ์ ประเภทต่าง ๆ.....	2.06	1.14	น้อย
19	การเขียนจดหมายถึงบรรณาธิการหนังสือพิมพ์ ต่างๆ เกี่ยวกับการเมือง.....	2.02	1.15	น้อย
20	การใช้สิทธิในการรับรู้ข้อมูลข่าวสารทางราชการเพื่อ ตรวจสอบการดำเนินการของรัฐ.....	2.43	1.13	น้อย
21	การเข้าไปมีส่วนร่วมในการเข้าชื่อเสนอร่างกฎหมาย..	2.01	1.13	น้อย
22	การรวมกลุ่มหรือตั้งกลุ่มกับเพื่อนๆ เพื่อดำเนินงาน การแก้ไขปัญหาของสังคม.....	2.26	1.13	น้อย
23	การให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรมสาธารณะกับ กลุ่มต่างๆ ที่มีอยู่ในชุมชน.....	2.64	1.03	ปานกลาง
24	การให้ความร่วมมือกับทางราชการหรือองค์กรต่างๆ ในการจัดกิจกรรมการเผยแพร่ความรู้ทางการเมือง..	2.41	1.10	น้อย
25	การให้ความร่วมมือ หรือติดต่อกับทางราชการในการ แก้ไขปัญหาของสังคม.....	2.45	1.17	น้อย
	รวม	2.54	0.76	ปานกลาง

จากตาราง 19 แสดงว่า นักศึกษามีพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า นักศึกษามีพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองอยู่ในระดับปานกลาง 9 ข้อ ได้แก่ ข้อ 2 ,3 ,4 ,5 ,6 ,15 ,16 ,17 และข้อ 23 และนักศึกษามีพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองอยู่ในระดับมาก 1 ข้อ ได้แก่ ข้อ 1 ส่วนข้ออื่น ๆ นักศึกษามีพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองอยู่ในระดับน้อย

ตาราง 20 ค่าคะแนนเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของนักศึกษามหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต จำแนกตามเพศ เป็นรายข้อ

ข้อ	การมีส่วนร่วมทางการเมือง	ชาย n = 205		หญิง n = 193	
		$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD
1	การไปใช้สิทธิในการเลือกตั้งระดับประเทศ เช่น การเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภา และสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร.....	3.74	0.96	3.66	1.07
2	การไปใช้สิทธิในการเลือกตั้งระดับท้องถิ่น เช่น การเลือกตั้งสมาชิกสภาจังหวัด สมาชิกสภากรุงเทพมหานคร และสมาชิกสภาเขต.....	3.33	1.09	3.47	1.09
3	การไปใช้สิทธิในการเลือกตั้งภายในมหาวิทยาลัย เช่น การเลือกตั้งนายกสโมสรนักศึกษาและคณะกรรมการนักศึกษา.....	2.75	1.15	2.81	1.12
4	การแนะนำ เชิญชวนหรือกระตุ้นให้บุคคลอื่นไปใช้สิทธิเลือกตั้ง.....	2.92	1.01	3.02	1.04
5	การช่วยรณรงค์การต่อต้านการซื้อสิทธิขายเสียง.....	2.94	1.12	3.13	1.15
6	การแนะนำให้ผู้อื่นลงคะแนนเลือกตั้งให้กับผู้สมัครรับเลือกตั้งคนใดคนหนึ่งหรือพรรคการเมืองใดพรรคการเมืองหนึ่ง.....	2.48	1.10	2.62	1.16
7	การเป็นสมาชิกหรือเคยเป็นสมาชิกพรรคการเมือง...	2.07	1.19	1.95	1.07
8	การชักชวนผู้อื่นให้เข้าร่วมสมัครเป็นสมาชิกพรรคการเมือง.....	2.05	1.13	2.11	1.11
9	การเข้าร่วมประชุมหรือร่วมแสดงความคิดเห็นกับพรรคการเมือง.....	2.10	1.10	2.11	1.09
10	การช่วยรณรงค์หาเสียง เช่น การแจกนามบัตรแนะนำตัวผู้สมัครรับเลือกตั้ง การปิดโปสเตอร์หาเสียงให้กับผู้สมัครรับเลือกตั้งหรือพรรคการเมืองใดพรรคการเมืองหนึ่ง.....	2.15	1.08	2.09	1.11
11	การฟังคำปราศรัยการหาเสียงของผู้สมัครรับเลือกตั้งนักการเมือง หรือพรรคการเมือง.....	2.47	1.02	2.37	1.10

ตาราง 20 (ต่อ)

ข้อ	การมีส่วนร่วมทางการเมือง	ชาย n = 205		หญิง n = 193	
		$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD
12	การแสดงความคิดเห็นผ่านสื่อมวลชนสาขาต่างๆ ใน ประเด็นเกี่ยวกับการเมือง.....	2.27	1.13	2.20	1.13
13	การทำหน้าที่สำรวจความคิดเห็น (Poll) เกี่ยวกับ ประเด็นทางการเมือง.....	2.14	1.10	2.20	1.17
14	การตอบแบบสอบถามการสำรวจความคิดเห็น (Poll) เกี่ยวกับประเด็นทางการเมือง.....	2.45	1.11	2.51	1.11
15	การติดตามข่าวสารทางการเมืองจากโทรทัศน์ วิทยุ หนังสือพิมพ์ วารสาร หรือเว็บไซต์ต่างๆ.....	3.33	1.08	3.32	1.04
16	การเข้าร่วมฟังการอภิปราย การบรรยายประเด็น ทางการเมือง.....	2.55	1.02	2.46	1.13
17	การแสดงความคิดเห็นกับผู้ปกครอง อาจารย์ หรือ เพื่อนๆ ในประเด็นเกี่ยวกับการเมือง.....	2.71	1.04	2.82	1.12
18	การเขียนบทความทางการเมืองไปลงสิ่งพิมพ์ ประเภทต่าง ๆ.....	2.15	1.16	1.97	1.11
19	การเขียนจดหมายถึงบรรณาธิการหนังสือพิมพ์ ต่างๆ เกี่ยวกับการเมือง.....	2.13	1.18	1.90	1.11
20	การใช้สิทธิในการรับรู้ข้อมูลข่าวสารทางราชการเพื่อ ตรวจสอบการดำเนินการของรัฐ.....	2.47	1.17	2.37	1.08
21	การเข้าไปมีส่วนร่วมในการเข้าชื่อเสนอร่างกฎหมาย..	2.11	1.15	1.90	1.10
22	การรวมกลุ่มหรือตั้งกลุ่มกับเพื่อนๆ เพื่อดำเนินงาน การแก้ไขปัญหาของสังคม.....	2.35	1.16	2.17	1.09
23	การให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรมสาธารณะกับ กลุ่มต่างๆ ที่มีอยู่ในชุมชน.....	2.64	1.07	2.63	1.00
24	การให้ความร่วมมือกับทางราชการหรือองค์กรต่างๆ ในการจัดกิจกรรมการเผยแพร่ความรู้ทางการเมือง..	2.45	1.11	2.36	1.10
25	การให้ความร่วมมือ หรือติดต่อกับทางราชการในการ แก้ไขปัญหาของสังคม.....	2.57	1.14	2.33	1.19
	รวม	2.56	0.76	2.52	0.77

จากตาราง 20 แสดงว่า นักศึกษาชายและนักศึกษาหญิงต่างมีพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า

นักศึกษาชายมีพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองอยู่ในระดับปานกลาง 9 ข้อ ได้แก่ ข้อ 2, 3, 4, 5, 15, 16, 17, 23 และข้อ 25 และนักศึกษามีพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองอยู่ในระดับมาก 1 ข้อ ได้แก่ ข้อ 1 ส่วนข้ออื่น ๆ นักศึกษามีพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองอยู่ในระดับน้อย

นักศึกษาหญิงมีพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองอยู่ในระดับปานกลาง 9 ข้อ ได้แก่ ข้อ 2, 3, 4, 5, 6, 14, 15, 17 และข้อ 23 และนักศึกษามีพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองอยู่ในระดับมาก 1 ข้อ ได้แก่ ข้อ 1 ส่วนข้ออื่น ๆ นักศึกษามีพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองอยู่ในระดับน้อย

ตาราง 21 ค่าคะแนนเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางวิชาการเมืองของนักศึกษาวิทยาลัยเกษตรและเทคโนโลยี
จำแนกตามคณะวิชา เป็นรายข้อ

ข้อ	การมีส่วนร่วมทางการเมือง	บริหาร ธุรกิจ n = 169		นิติ ศาสตร์ n = 20		นิเทศ ศาสตร์ n = 44		วิศวกรรม ศาสตร์ n = 88		สถาปัตย กรรมศาสตร์ n = 30		ศิลป ศาสตร์ n = 31		วิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยี n = 16	
		$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD
1	การไปใช้สิทธิในการเลือกตั้งระดับประเทศ เช่น การเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภา และสมาชิกสภาผู้แทน ราษฎร.....	3.72	1.09	4.30	0.80	3.72	0.89	3.58	0.84	3.86	1.07	3.12	1.11	4.25	0.68
2	การไปใช้สิทธิในการเลือกตั้งระดับท้องถิ่น เช่น การเลือกตั้งสมาชิกสภาจังหวัด สมาชิกสภา กรุงเทพมหานคร และสมาชิกสภาเขต.....	3.44	1.11	3.45	1.05	3.25	1.20	3.30	0.93	3.66	1.24	3.03	1.11	4.00	0.89
3	การไปใช้สิทธิในการเลือกตั้งภายในมหาวิทยาลัย เช่น การเลือกตั้งนายกสโมสรนักศึกษาและ คณะกรรมการนักศึกษา.....	2.84	1.14	3.25	1.07	2.43	1.22	2.58	1.09	3.03	1.27	2.64	0.98	3.43	0.62
4	การแนะนำ เชิญชวนหรือกระตุ้นให้บุคคลอื่นไปใช้ สิทธิเลือกตั้ง.....	2.98	1.05	3.10	0.96	2.81	1.06	2.93	0.95	3.26	1.17	2.77	0.99	3.12	0.88
5	การช่วยรณรงค์การต่อต้านการซื้อสิทธิขายเสียง.....	3.13	1.13	3.10	0.85	2.86	1.30	2.92	1.03	3.10	1.37	2.71	1.10	3.56	0.96

ตาราง 21 (ต่อ)

ข้อ	การมีส่วนร่วมทางการเมือง	บริหาร ธุรกิจ n = 169		นิติ ศาสตร์ n = 20		นิเทศ ศาสตร์ n = 44		วิศวกรรม ศาสตร์ n = 88		สถาปัตย กรรมศาสตร์ n = 30		ศิลป ศาสตร์ n = 31		วิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยี n = 16	
		$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD
6	การแนะนำให้ผู้อ่านลงคะแนนเลือกตั้งให้กับผู้สมัคร รับเลือกตั้งคนใดคนหนึ่งหรือพรรคการเมืองใด พรรคการเมืองหนึ่ง.....	2.71	1.18	2.70	1.17	2.27	0.99	2.39	1.07	2.13	1.00	2.45	1.12	3.31	0.94
7	การเป็นสมาชิกหรือเคยเป็นสมาชิกพรรคการเมือง... การชักชวนผู้อื่นให้เข้าร่วมสมัครเป็นสมาชิกพรรค การเมือง.....	2.11	1.18	2.05	1.23	1.93	1.04	2.15	1.21	1.63	0.85	1.54	0.81	2.00	1.03
8	การเข้าร่วมประชุมหรือร่วมแสดงความคิดเห็นกับ พรรคการเมือง.....	2.16	1.15	2.05	1.19	2.06	1.20	2.03	1.04	1.83	1.08	2.03	1.16	2.25	1.00
9	การช่วยรณรงค์หาเสียง เช่น การแจกนามบัตร แนะนำตัวผู้สมัครรับเลือกตั้ง การปิดโปสเตอร์หา เสียงให้กับผู้สมัครรับเลือกตั้งหรือพรรคการเมืองใด พรรคการเมืองหนึ่ง.....	2.20	1.12	2.10	1.16	2.11	1.14	2.10	1.11	1.73	0.90	1.83	1.00	2.50	0.89
10	การฟังคำปราศรัยการหาเสียงของผู้สมัครรับเลือกตั้ง นักการเมือง หรือพรรคการเมือง.....	2.23	1.15	2.30	1.26	1.95	1.01	2.11	0.99	1.80	1.15	1.96	1.04	2.12	0.88
11		2.46	1.10	2.85	1.13	2.22	0.96	2.47	0.93	2.00	1.11	2.29	1.10	2.93	1.06

ตาราง 21 (ต่อ)

ข้อ	การมีส่วนร่วมทางการเมือง	บริหาร ธุรกิจ n = 169		นิติ ศาสตร์ n = 20		นิเทศ ศาสตร์ n = 44		วิศวกรรม ศาสตร์ n = 88		สถาปัตย์ กรรมศาสตร์ n = 30		ศิลป ศาสตร์ n = 31		วิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยี n = 16	
		$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD
12	การแสดงความคิดเห็นผ่านสื่อมวลชนสาขาต่างๆ ใน ประเด็นเกี่ยวกับการเมือง.....	2.34	1.11	2.15	1.04	1.93	1.12	2.30	1.11	2.06	1.46	1.93	0.92	2.68	1.01
13	การทำหน้าที่สำรวจความคิดเห็น (Poll) เกี่ยวกับ ประเด็นทางการเมือง.....	2.31	1.16	2.15	1.22	1.90	0.91	2.17	1.10	2.00	1.43	1.90	1.04	2.31	0.94
14	การตอบแบบสอบถามการสำรวจความคิดเห็น (Poll) เกี่ยวกับประเด็นทางการเมือง.....	2.56	1.11	2.50	1.14	2.38	1.14	2.42	1.09	2.43	1.25	2.12	1.08	3.00	0.81
15	การติดตามข่าวสารทางการเมืองจากโทรทัศน์วิทยุ หนังสือพิมพ์ วารสาร หรือเว็บไซต์ต่างๆ.....	3.42	1.02	3.85	0.98	2.95	1.25	3.28	0.98	3.00	1.17	3.35	1.14	3.62	0.71
16	การเข้าร่วมฟังการอภิปราย การบรรยายประเด็น ทางการเมือง.....	2.60	1.14	2.55	1.09	2.36	0.96	2.50	1.05	2.03	0.99	2.48	1.06	2.75	0.85
17	การแสดงความคิดเห็นกับผู้อุปการะ อาจารย์ หรือ เพื่อนๆ ในประเด็นเกี่ยวกับการเมือง.....	2.90	1.14	3.05	1.14	2.61	0.97	2.65	1.00	2.36	0.99	2.61	1.05	3.12	1.02
18	การเขียนบทความทางการเมืองไปลงสิ่งพิมพ์ ประเภทต่าง ๆ.....	2.13	1.16	1.95	1.19	2.06	1.24	2.10	1.08	2.03	1.24	1.64	0.91	2.18	0.98

ตาราง 21 (ต่อ)

ข้อ	การมีส่วนร่วมทางการเมือง	บริหาร ธุรกิจ n = 169		นิติ ศาสตร์ n = 20		นิเทศ ศาสตร์ n = 44		วิศวกรรม ศาสตร์ n = 88		สถาปัตย กรรมศาสตร์ n = 30		ศิลป ศาสตร์ n = 31		วิทยาศาสตร์ และเทคโนโลยี n = 16	
		$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD
19	การเขียนจดหมายถึงบรรณาธิการหนังสือพิมพ์	2.04	1.18	2.05	1.31	2.00	1.12	2.10	1.12	2.00	1.36	1.71	0.93	2.00	0.96
20	ต่าง ๆ เกี่ยวกับประเด็นทางการเมือง..... การใช้สิทธิในการรับรู้ข้อมูลข่าวสารทางราชการเพื่อ ตรวจสอบการดำเนินการของรัฐ..... การเข้าไปมีส่วนร่วมในการเข้าชื่อเสนอร่างกฎหมาย.. การรวมกลุ่มหรือตั้งกลุ่มกับเพื่อน ๆ เพื่อดำเนินงาน การแก้ไขปัญหาของสังคม..... การให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรมสาธารณะกับ กลุ่มต่างๆ ที่มีอยู่ในชุมชน..... การให้ความร่วมมือกับทางราชการหรือองค์กรต่างๆ ในการจัดกิจกรรมการเผยแพร่ความรู้ทางการเมือง.. การให้ความร่วมมือ หรือติดต่อกับทางราชการในการ แก้ไขปัญหาของสังคม.....	2.45	1.13	2.75	1.02	2.50	1.17	2.31	1.06	2.40	1.38	2.06	0.92	2.93	1.23
21		2.03	1.18	1.90	1.07	2.04	1.12	2.19	1.13	2.00	1.11	1.58	0.84	1.68	1.07
22		2.26	1.14	2.30	1.12	2.50	1.22	2.19	1.10	2.53	1.27	1.83	0.86	2.37	0.88
23		2.71	1.04	2.65	1.26	2.56	1.06	2.56	0.93	2.66	1.12	2.41	1.02	2.87	1.08
24		2.42	1.13	2.45	1.14	2.45	1.17	2.48	1.08	2.33	1.12	2.03	0.98	2.56	0.96
25		2.40	1.18	2.65	1.18	2.45	1.13	2.60	1.18	2.33	1.29	2.06	0.89	2.93	1.18
	รวม	2.60	0.80	2.67	0.76	2.43	0.70	2.52	0.72	2.43	0.87	2.27	0.65	2.82	0.62

จากตาราง 21 แสดงว่า นักศึกษาคณะบริหารธุรกิจ คณะนิติศาสตร์ คณะวิศวกรรมศาสตร์ และคณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มีพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนนักศึกษาคณะนิเทศศาสตร์ คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ และคณะศิลปศาสตร์ มีพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองโดยรวมอยู่ในระดับน้อย เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า

นักศึกษาคณะบริหารธุรกิจ มีพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองอยู่ในระดับปานกลาง 10 ข้อ ได้แก่ ข้อ 2, 3, 4, 5, 6, 14, 15, 16, 17 และข้อ 23 และนักศึกษามีพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองอยู่ในระดับมาก 1 ข้อ ได้แก่ ข้อ 1 ส่วนข้ออื่น ๆ นักศึกษามีพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองอยู่ในระดับน้อย

นักศึกษาคณะนิติศาสตร์ มีพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองอยู่ในระดับปานกลาง 12 ข้อ ได้แก่ ข้อ 2, 3, 4, 5, 6, 11, 14, 16, 17, 20, 23 และข้อ 25 และนักศึกษามีพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองอยู่ในระดับมาก 2 ข้อ ได้แก่ ข้อ 1 และข้อ 15 ส่วนข้ออื่น ๆ นักศึกษามีพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองอยู่ในระดับน้อย

นักศึกษาคณะวิศวกรรมศาสตร์ มีพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองอยู่ในระดับปานกลาง 9 ข้อ ได้แก่ ข้อ 2, 3, 4, 5, 15, 16, 17, 23 และข้อ 25 และนักศึกษามีพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองอยู่ในระดับมาก 1 ข้อ ได้แก่ ข้อ 1 ส่วนข้ออื่น ๆ นักศึกษามีพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองอยู่ในระดับน้อย

นักศึกษาคณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มีพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองอยู่ในระดับปานกลาง 12 ข้อ ได้แก่ ข้อ 3, 4, 6, 9, 11, 12, 14, 16, 17, 20, 23 และข้อ 25 และนักศึกษามีพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองอยู่ในระดับมาก 4 ข้อ ได้แก่ ข้อ 1, 2 5 และข้อ 15 ส่วนข้ออื่น ๆ นักศึกษามีพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองอยู่ในระดับน้อย

นักศึกษาคณะนิเทศศาสตร์ มีพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองอยู่ในระดับน้อย 16 ข้อ ได้แก่ ข้อ 3, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 16, 18, 19, 21, 24 และข้อ 25 และ นักศึกษามีพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองอยู่ในระดับมาก 1 ข้อ ได้แก่ ข้อ 1 ส่วนข้ออื่น ๆ นักศึกษามีพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองอยู่ในระดับปานกลาง

นักศึกษาคณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ มีพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองอยู่ในระดับน้อย 17 ข้อ ได้แก่ ข้อ 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 16, 17, 18, 19, 20, 21, 24 และข้อ 25 และนักศึกษามีพฤติกรรม การมีส่วนร่วมทางการเมืองอยู่ในระดับมาก 2 ข้อ ได้แก่ ข้อ 1 และข้อ 2 ส่วนข้ออื่น ๆ นักศึกษามีพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองอยู่ในระดับมาก

นักศึกษาคณะศิลปศาสตร มีพฤติกรรมมีส่วนร่วมทางการเมืองอยู่ในระดับน้อย
18 ข้อ ได้แก่ ข้อ 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 16, 18, 19, 20, 21, 22, 23, 24 และข้อ 25
ส่วนข้ออื่น ๆ นักศึกษามีพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองอยู่ในระดับปานกลาง

ตาราง 22 ค่าคะแนนเฉลี่ยและความค่าเบี่ยงเบนมาตรฐานของพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทาง
การเมืองของนักศึกษามหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต จำแนกตามลักษณะการอบรมเลี้ยงดู
ของครอบครัว เป็นรายข้อ

ข้อ	การมีส่วนร่วมทางการเมือง	แบบปล่อย ปลະละเลย n = 36		แบบเข้มงวด กวดขัน n = 48		แบบประชาธิปไตย นิตย n = 314	
		$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD
1	การไปใช้สิทธิในการเลือกตั้งระดับประเทศ เช่น การเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภา และสมาชิกสภาผู้แทน ราษฎร.....	3.44	0.99	3.89	1.01	3.71	1.01
2	การไปใช้สิทธิในการเลือกตั้งระดับท้องถิ่น เช่น การเลือกตั้งสมาชิกสภาจังหวัด สมาชิกสภา กรุงเทพมหานคร และสมาชิกสภาเขต.....	3.00	0.89	3.62	1.06	3.41	1.11
3	การไปใช้สิทธิในการเลือกตั้งภายในมหาวิทยาลัย เช่น การเลือกตั้งนายกสโมสรนักศึกษาและ คณะกรรมการนักศึกษา.....	2.80	1.06	2.91	1.16	2.76	1.14
4	การแนะนำ เชิญชวนหรือกระตุ้นให้บุคคลอื่นไปใช้สิทธิ เลือกตั้ง.....	2.86	1.09	2.93	1.06	2.99	1.01
5	การช่วยรณรงค์การต่อต้านการซื้อสิทธิขายเสียง.....	2.80	1.09	3.10	1.24	3.05	1.12
6	การแนะนำให้ผู้อื่นลงคะแนนเลือกตั้งให้กับผู้สมัคร รับเลือกตั้งคนใดคนหนึ่งหรือพรรคการเมืองใด พรรคการเมืองหนึ่ง.....	2.58	0.96	2.77	1.25	2.51	1.13
7	การเป็นสมาชิกหรือเคยเป็นสมาชิกพรรคการเมือง.....	1.86	1.19	2.04	1.07	2.02	1.14
8	การชักชวนผู้อื่นให้เข้าร่วมสมัครเป็นสมาชิกพรรคการเมือง.....	1.72	1.00	2.10	1.18	2.12	1.12
9	การเข้าร่วมประชุมหรือร่วมแสดงความคิดเห็นกับพรรค การเมือง.....	2.00	1.04	2.35	1.21	2.08	1.08
10	การช่วยรณรงค์หาเสียง เช่น การแจกนามบัตรแนะนำ ตัวผู้สมัครรับเลือกตั้ง การปิดโปสเตอร์หาเสียงให้กับ ผู้สมัครรับเลือกตั้งหรือพรรคการเมืองใดพรรคการเมือง หนึ่ง.....	2.05	1.06	2.27	1.12	2.10	1.09
11	การฟังคำปราศรัยการหาเสียงของผู้สมัครรับเลือกตั้ง นักการเมือง หรือพรรคการเมือง.....	2.19	1.21	2.62	1.14	2.42	1.03
12	การแสดงความคิดเห็นผ่านสื่อมวลชนสาขาต่างๆ ใน ประเด็นเกี่ยวกับการเมือง.....	2.13	1.17	2.31	1.22	2.24	1.11

ตาราง 22 (ต่อ)

ข้อ	การมีส่วนร่วมทางการเมือง	แบบปล่อย ปลະละเลย n = 36		แบบเข้มงวด กวดขัน n = 48		แบบประชา - ธิปไตย n = 314	
		$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD
13	การทำหน้าที่สำรวจความคิดเห็น (Poll) เกี่ยวกับ ประเด็นทางการเมือง.....	2.08	1.22	2.18	1.19	2.18	1.12
14	การตอบแบบสอบถามการสำรวจความคิดเห็น (Poll) เกี่ยวกับประเด็นทางการเมือง.....	2.44	1.13	2.54	1.01	2.48	1.13
15	การติดตามข่าวสารทางการเมืองจากโทรทัศน์ วิทยุ หนังสือพิมพ์ วารสาร หรือเว็บไซต์ต่างๆ.....	3.25	1.31	3.45	0.98	3.32	1.04
16	การเข้าร่วมฟังการอภิปราย การบรรยายประเด็นทาง การเมือง.....	2.61	1.17	2.60	1.16	2.48	1.05
17	การแสดงความคิดเห็นกับผู้ปกครอง อาจารย์ หรือ เพื่อนๆ ในประเด็นเกี่ยวกับการเมือง.....	2.88	1.38	2.83	1.07	2.74	1.04
18	การเขียนบทความทางการเมืองไปลงสิ่งพิมพ์ประเภท ต่าง ๆ.....	2.05	1.14	1.81	1.04	2.10	1.15
19	การเขียนจดหมายถึงบรรณาธิการหนังสือพิมพ์ ต่างๆ เกี่ยวกับประเด็นทางการเมือง.....	2.00	1.09	1.83	1.15	2.05	1.16
20	การใช้สิทธิในการรับรู้ข้อมูลข่าวสารทางราชการเพื่อตรวจสอบ การดำเนินการของรัฐ.....	2.16	1.08	2.43	1.33	2.45	1.10
21	การเข้าไปมีส่วนร่วมในการเข้าชื่อเสนอร่างกฎหมาย.....	1.88	1.06	2.04	1.11	2.01	1.14
22	การรวมกลุ่มหรือตั้งกลุ่มกับเพื่อนๆ เพื่อดำเนินงานการ แก้ไขปัญหาของสังคม.....	2.08	1.02	2.33	1.19	2.27	1.13
23	การให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรมสาธารณะกับกลุ่ม ต่างๆ ที่มีอยู่ในชุมชน.....	2.61	1.15	2.56	1.02	2.65	1.02
24	การให้ความร่วมมือกับทางราชการหรือองค์กรต่างๆ ใน การจัดกิจกรรมการเผยแพร่ความรู้ทางการเมือง.....	2.33	1.09	2.37	1.12	2.42	1.10
25	การให้ความร่วมมือ หรือติดต่อกับทางราชการในการแก้ไข ปัญหาของสังคม.....	2.47	1.13	2.31	1.30	2.47	1.15
	รวม	2.43	0.75	2.58	0.84	2.54	0.75

จากตาราง 22 แสดงว่า นักศึกษาที่มีลักษณะการอบรมเลี้ยงดูของครอบครัวแบบเข้มงวดกวดขัน และแบบประชาธิปไตย มีพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนนักศึกษาที่มีลักษณะของการอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย มีพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองโดยรวมอยู่ในระดับน้อย เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า

นักศึกษาที่มีลักษณะการอบรมเลี้ยงดูของครอบครัวแบบเข้มงวดกวดขัน มีพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองอยู่ในระดับปานกลาง 10 ข้อ ได้แก่ ข้อ 3, 4, 5, 6, 11, 14, 15, 16, 17 และข้อ 23 และนักศึกษามีพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองอยู่ในระดับมาก 2 ข้อ ได้แก่ข้อ 1 และข้อ 2 ส่วนข้ออื่น ๆ นักศึกษามีพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองอยู่ในระดับน้อย

นักศึกษาที่มีลักษณะการอบรมเลี้ยงดูของครอบครัวแบบประชาธิปไตย มีพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองอยู่ในระดับปานกลาง 8 ข้อ ได้แก่ ข้อ 2, 3, 4, 5, 6, 15, 17 และข้อ 23 และนักศึกษามีพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองอยู่ในระดับมาก 1 ข้อ ได้แก่ข้อ 1 ส่วนข้ออื่น ๆ นักศึกษามีพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองอยู่ในระดับน้อย

นักศึกษาที่มีลักษณะการอบรมเลี้ยงดูของครอบครัวแบบปล่อยปละละเลย มีพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองอยู่ในระดับน้อย 15 ข้อ ได้แก่ ข้อ 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 18, 19, 20, 21, 22, 24 และข้อ 25 ส่วนข้ออื่น ๆ นักศึกษามีพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองอยู่ในระดับปานกลาง

ตาราง 23 ค่าคะแนนเฉลี่ยและค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐานของพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการศึกษาของนักศึกษาวิทยาลัยเกษตร
 จำแนกตามการได้รับการอบรมกลุ่มกลางทางการเมือง เป็นรายข้อ

ข้อ	การมีส่วนร่วมทางการเมือง	สถาบัน ครอบครัว n = 82		สถาบัน การศึกษา n = 143		สถาบัน การเมือง n = 36		กลุ่มเพื่อน n = 22		สื่อมวลชน n = 115	
		$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD
1	การไปใช้สิทธิในการเลือกตั้งระดับประเทศ เช่น การเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภา และสมาชิกสภาผู้แทน ราษฎร.....	3.79	1.01	3.70	0.98	3.94	0.89	3.59	1.26	3.60	1.04
2	การไปใช้สิทธิในการเลือกตั้งระดับท้องถิ่น เช่น การเลือกตั้งสมาชิกสภาจังหวัด สมาชิกสภา กรุงเทพมหานคร และสมาชิกสภาเขต.....	3.43	1.19	3.49	0.99	3.55	0.93	3.09	1.30	3.27	1.14
3	การไปใช้สิทธิในการเลือกตั้งภายในมหาวิทยาลัย เช่น การเลือกตั้งนายกสโมสรนักศึกษาและ คณะกรรมการนักศึกษา.....	2.95	1.18	2.86	1.04	3.08	0.84	2.77	1.23	2.47	1.23
4	การแนะนำ เชิญชวนหรือกระตุ้นให้บุคคลอื่นไปใช้ สิทธิเลือกตั้ง.....	3.20	0.89	2.95	0.99	3.36	0.89	3.09	1.10	2.67	1.10
5	การช่วยรณรงค์การต่อต้านการซื้อสิทธิขายเสียง.....	3.22	1.12	3.08	1.09	3.41	0.90	2.95	1.17	2.73	1.20

ตาราง 23 (ต่อ)

ข้อ	การมีส่วนร่วมทางการเมือง	สถาบัน ครอบครัว n = 82		สถาบัน การศึกษา n = 143		สถาบัน การเมือง n = 36		กลุ่มเพื่อน n = 22		สื่อนวชน n = 115	
		$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD
6	การแนะนำให้ผู้อื่นลงคะแนนเลือกตั้งให้กับผู้สมัคร รับเลือกตั้งคนใดคนหนึ่งหรือพรรคการเมืองใด พรรคการเมืองหนึ่ง.....	2.70	1.19	2.61	1.13	3.00	0.89	2.09	1.06	2.31	1.11
7	การเป็นสมาชิกหรือเคยเป็นสมาชิกพรรคการเมือง... การชักชวนผู้อื่นให้เข้าร่วมสมัครเป็นสมาชิกพรรค การเมือง.....	2.24	1.24	2.06	1.14	1.94	1.17	1.77	0.97	1.86	1.04
8	การเข้าร่วมประชุมหรือร่วมแสดงความคิดเห็นกับ พรรคการเมือง.....	2.40	1.32	2.16	1.05	2.19	1.16	1.54	0.91	1.84	1.00
9	การช่วยรณรงค์หาเสียง เช่น การแจกนามบัตรแนะ นำตัวผู้สมัครรับเลือกตั้ง การปิดโปสเตอร์หาเสียงให้ กับผู้สมัครรับเลือกตั้งหรือพรรคการเมืองใด พรรคการเมืองหนึ่ง.....	2.30	1.29	2.15	1.00	2.41	1.18	1.68	0.89	1.91	1.02
10	การฟังคำปราศรัยการหาเสียงของผู้สมัครรับเลือกตั้ง นักการเมือง หรือพรรคการเมือง.....	2.53	1.07	2.42	1.05	2.55	1.10	2.22	1.02	2.36	1.07

ตาราง 23 (ต่อ)

ข้อ	การมีส่วนร่วมทางการเมือง	สถาบัน ครอบครัว n = 82		สถาบัน การศึกษา n = 143		สถาบัน การเมือง n = 36		กลุ่มเพื่อน n = 22		สือมวลชน n = 115	
		$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD
12	การแสดงความคิดเห็นผ่านสื่อมวลชนสาขาต่างๆ ใน ประเด็นเกี่ยวกับการเมือง.....	2.50	1.17	2.23	1.03	2.50	1.13	1.72	0.93	2.08	1.20
13	การทำหน้าที่สำรวจความคิดเห็น (Poll) เกี่ยวกับ ประเด็นทางการเมือง.....	2.48	1.25	2.14	1.02	2.22	1.14	1.81	0.90	2.03	1.17
14	การตอบแบบสอบถามการสำรวจความคิดเห็น (Poll) เกี่ยวกับประเด็นทางการเมือง.....	2.69	1.16	2.46	1.04	2.44	1.05	2.31	1.12	2.40	1.18
15	การติดตามข่าวสารทางการเมืองจากโทรทัศน์วิทยุ หนังสือพิมพ์ วารสาร หรือเว็บไซต์ต่างๆ.....	3.20	1.00	3.30	1.05	3.55	1.02	3.50	1.05	3.34	1.14
16	การเข้าร่วมฟังการอภิปราย การบรรยายประเด็น ทางการเมือง.....	2.61	1.08	2.53	1.08	2.86	1.04	2.13	0.99	2.36	1.07
17	การแสดงความคิดเห็นกับผู้ปกครอง อาจารย์ หรือ เพื่อนๆ ในประเด็นเกี่ยวกับการเมือง.....	2.72	1.12	2.86	1.04	3.08	1.27	2.77	0.92	2.60	1.04
18	การเขียนบทความทางการเมืองไปลงสิ่งพิมพ์ ประเภทต่าง ๆ.....	2.36	1.30	2.04	1.09	2.05	1.09	1.59	0.95	1.97	1.08

ตาราง 23 (ต่อ)

ข้อ	การมีส่วนร่วมทางการเมือง	สถาบัน ครอบครัว n = 82		สถาบัน การศึกษา n = 143		สถาบัน การเมือง n = 36		กลุ่มเพื่อน n = 22		สโอมวลชน n = 115	
		$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD
19	การเขียนจดหมายถึงบรรณาธิการหนังสือพิมพ์										
	ต่างๆ เกี่ยวกับประเด็นทางการเมือง.....	2.34	1.27	1.97	1.11	2.16	1.23	1.59	0.90	1.89	1.09
20	การใช้สิทธิในการรับรู้ข้อมูลข่าวสารทางราชการเพื่อ										
	ตรวจสอบการดำเนินการของรัฐ.....	2.58	1.39	2.48	1.02	2.61	1.07	2.04	0.99	2.27	1.07
21	การเข้าไปมีส่วนร่วมในการเข้าชื่อเสนอร่างกฎหมาย..	2.28	1.35	1.93	1.08	2.41	1.15	1.59	0.73	1.86	1.01
22	การรวมกลุ่มหรือตั้งกลุ่มกับเพื่อนๆ เพื่อดำเนินงาน										
	การแก้ไขปัญหาของสังคม.....	2.47	1.28	2.14	1.03	2.63	1.09	2.27	1.03	2.15	1.12
23	การให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรมสาธารณะกับ										
	กลุ่มต่างๆ ที่มีอยู่ในชุมชน.....	2.67	1.08	2.67	0.96	2.55	0.90	2.72	0.93	2.59	1.15
24	การให้ความร่วมมือกับราชการหรือองค์กรต่างๆ										
	ในการจัดกิจกรรมการเผยแพร่ความรู้ทางการเมือง..	2.58	1.28	2.35	1.03	2.77	1.07	2.22	0.97	2.27	1.07
25	การให้ความร่วมมือ หรือติดต่อกับทางราชการในการ										
	แก้ไขปัญหาของสังคม.....	2.43	1.23	2.36	1.11	2.69	1.14	2.81	1.40	2.44	1.16
	รวม	2.70	0.86	2.54	0.72	2.76	0.72	2.34	0.68	2.38	0.74

จากตาราง 23 แสดงว่า นักศึกษาที่ได้รับการอบรมกล่อมเกลาทางการเมืองจากสถาบันครอบครัว สถาบันการศึกษา และสถาบันการเมือง มีพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนนักศึกษาที่ได้รับการอบรมกล่อมเกลาทางการเมืองจากกลุ่มเพื่อน และสื่อมวลชน มีพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองโดยรวมอยู่ในระดับน้อย เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า

นักศึกษาที่ได้รับการอบรมกล่อมเกลาทางการเมืองจากสถาบันครอบครัว มีพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองอยู่ในระดับปานกลาง 14 ข้อ ได้แก่ ข้อ 2, 3, 4, 5, 6, 11, 12, 14, 15, 16, 17, 20, 23 และข้อ 24 และนักศึกษามีพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองอยู่ในระดับมาก 1 ข้อ ได้แก่ ข้อ 1 ส่วนข้ออื่น ๆ นักศึกษามีพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองอยู่ในระดับน้อย

นักศึกษาที่ได้รับการอบรมกล่อมเกลาทางการเมืองจากสถาบันการศึกษา มีพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองอยู่ในระดับปานกลาง 9 ข้อ ได้แก่ ข้อ 2, 3, 4, 5, 6, 15, 16, 17 และข้อ 23 และนักศึกษามีพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองอยู่ในระดับมาก 1 ข้อ ได้แก่ ข้อ 1 ส่วนข้ออื่น ๆ นักศึกษามีพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองอยู่ในระดับน้อย

นักศึกษาที่ได้รับการอบรมกล่อมเกลาทางการเมืองจากสถาบันการเมือง มีพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองอยู่ในระดับปานกลาง 13 ข้อ ได้แก่ ข้อ 3, 4, 5, 6, 11, 12, 16, 17, 20, 22, 23, 24 และข้อ 25 และนักศึกษามีพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองอยู่ในระดับมาก 3 ข้อ ได้แก่ ข้อ 1, 2 และข้อ 15 ส่วนข้ออื่น ๆ นักศึกษามีพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองอยู่ในระดับน้อย

นักศึกษาที่ได้รับการอบรมกล่อมเกลาทางการเมืองจากกลุ่มเพื่อน มีพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองอยู่ในระดับน้อย 16 ข้อ ได้แก่ ข้อ 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 16, 18, 19, 20, 21, 22 และข้อ 24 และนักศึกษามีพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองอยู่ในระดับมาก 2 ข้อ ได้แก่ ข้อ 1 และข้อ 15 ส่วนข้ออื่น ๆ นักศึกษามีพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองอยู่ในระดับน้อย

ข้อที่นักศึกษาที่ได้รับการอบรมกล่อมเกลาทางการเมืองจากสื่อมวลชน มีพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองอยู่ในระดับน้อย 18 ข้อ ได้แก่ ข้อ 3, 6, 7, 8, 9, 10, 11, 12, 13, 14, 16, 18, 19, 20, 21, 22, 24 และข้อ 25 และนักศึกษามีพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองอยู่ในระดับมาก 1 ข้อ ได้แก่ ข้อ 1 ส่วนข้ออื่น ๆ นักศึกษามีพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองอยู่ในระดับปานกลาง

ตอนที่ 4 เปรียบเทียบพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของนักศึกษา มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต จำแนกตามเพศ คณะวิชา ลักษณะการอบรมเลี้ยงดูของครอบครัว และการได้รับการอบรมกล่อมเกลาทางการเมือง ดังแสดงในตาราง 24 - 27

ตาราง 24 เปรียบเทียบพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของนักศึกษามหาวิทยาลัย เกษมบัณฑิต จำแนกตามเพศ

การมีส่วนร่วมทางการเมือง	ชาย n = 205		หญิง n = 193		t	p
	$\bar{X}$	SD	$\bar{X}$	SD		
พฤติกรรม	2.56	0.76	2.52	0.77	0.52	0.70

จากตาราง 24 แสดงว่า นักศึกษาชายและนักศึกษาหญิงมีพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองไม่แตกต่างกัน

ตาราง 25 เปรียบเทียบพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของนักศึกษามหาวิทยาลัย เกษมบัณฑิต จำแนกตามคณะวิชา

แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F	p
ระหว่างกลุ่ม	6	5.514	0.919	1.578	0.152
ภายในกลุ่ม	391	227.745	0.582		
รวม	397	233.259			

จากตาราง 25 แสดงว่า นักศึกษาที่ศึกษาดังคณะวิชาต่างกัน มีพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองไม่แตกต่างกัน

ตาราง 26 เปรียบเทียบพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของนักศึกษามหาวิทยาลัย
เกษมบัณฑิต จำแนกตามลักษณะการอบรมเลี้ยงดูของครอบครัว

แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F	p
ระหว่างกลุ่ม	2	0.528	0.264	0.448	0.639
ภายในกลุ่ม	395	232.731	0.589		
รวม	397	233.259			

จากตาราง 26 แสดงว่า นักศึกษาที่มีลักษณะการอบรมเลี้ยงดูของครอบครัวต่างกัน มีพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองไม่แตกต่างกัน

ตาราง 27 เปรียบเทียบพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของนักศึกษามหาวิทยาลัย
เกษมบัณฑิต จำแนกตามการได้รับการอบรมกลุ่มอาสาทางการเมือง

แหล่งความแปรปรวน	df	SS	MS	F	p
ระหว่างกลุ่ม	4	7.316	1.829	3.182	0.014
ภายในกลุ่ม	393	225.943	0.575		
รวม	397	233.259			

จากตาราง 27 แสดงว่า นักศึกษาที่ได้รับการอบรมกลุ่มอาสาทางการเมืองต่างกัน มีพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

เมื่อพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จึงทำการทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่ โดยวิธีการของเชฟเฟ (Scheffé) แต่จากการทดสอบไม่พบว่ามีคู่ใดที่แตกต่างกัน ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากความแปรปรวนของกลุ่มตัวอย่างที่อาจไม่มากพอที่จะทำให้มีความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ดังนั้นจึงอาจสรุปได้ว่า นักศึกษาที่ได้รับการอบรมกลุ่มอาสาทางการเมืองต่างกัน มีพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองไม่แตกต่างกัน

ตอนที่ 5 ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างทัศนต่อสภาพแวดล้อมภายในมหาวิทยาลัยกับพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของนักศึกษามหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต วิเคราะห์โดยการหาสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน ดังแสดงในตาราง 28

ตาราง 28 ค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ระหว่างทัศนต่อสภาพแวดล้อมภายในมหาวิทยาลัยกับพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของนักศึกษามหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต

ทัศนต่อสภาพแวดล้อมภายในมหาวิทยาลัย	ด้านวิชาการ	ด้านสังคม	ด้านกายภาพ	พฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมือง
ด้านวิชาการ	-	0.670**	0.681**	0.355**
ด้านสังคม		-	0.721**	0.374**
ด้านกายภาพ			-	0.446**
	รวมทุกด้าน (n = 398)			0.445**

** มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01

จากตาราง 28 แสดงว่า ทัศนต่อสภาพแวดล้อมภายในมหาวิทยาลัยมีความสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ($r = 0.445$, $p < 0.01$) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ทัศนต่อสภาพแวดล้อมภายในมหาวิทยาลัยทั้งด้านวิชาการ ด้านสังคม และด้านกายภาพ ล้วนมีความสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยมีค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์ดังนี้ ด้านกายภาพ ($r = 0.446$, $p < .001$) ด้านสังคม ($r = 0.374$, $p < 0.01$) และด้านวิชาการ ($r = 0.355$, $p < 0.01$)

นอกจากนี้ ทัศนต่อสภาพแวดล้อมภายในมหาวิทยาลัยแต่ละด้านยังมีความสัมพันธ์ต่อกันในทางบวก โดยที่ด้านสังคมกับด้านกายภาพ ($r = 0.721$, $p < 0.01$) ด้านวิชาการกับด้านกายภาพ ($r = 0.681$, $p < 0.01$) และด้านวิชาการกับด้านสังคม ($r = 0.670$, $p < 0.01$)

บทที่ 5

สรุป อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

การวิจัยครั้งนี้เป็นการศึกษาและเปรียบเทียบทักษะของนักศึกษาต่อสภาพแวดล้อมภายในมหาวิทยาลัยและพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของนักศึกษา รวมทั้งศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างทักษะต่อสภาพแวดล้อมภายในมหาวิทยาลัยกับพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของนักศึกษามหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบทักษะของนักศึกษาต่อสภาพแวดล้อมภายในมหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต ในแต่ละด้านและโดยรวม จำแนกตาม เพศ คณะวิชา ลักษณะการอบรมเลี้ยงดูของครอบครัว และการได้รับการอบรมกล่อมเกลาทางการเมือง
2. เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของนักศึกษามหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต จำแนกตามเพศ คณะวิชา ลักษณะการอบรมเลี้ยงดูของครอบครัว และการได้รับการอบรมกล่อมเกลาทางการเมือง
3. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างทักษะต่อสภาพแวดล้อมภายในมหาวิทยาลัยกับพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของนักศึกษามหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักศึกษามหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต ระดับปริญญาตรี ภาคปกติ ปีการศึกษา 2545 จากทุกคณะวิชา จำนวน 8,534 คน

กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ นักศึกษามหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต ระดับปริญญาตรี ภาคปกติ ปีการศึกษา 2545 จากทุกคณะวิชา จำนวน 398 คน ผู้วิจัยดำเนินการแจกแบบสอบถามและได้รับแบบสอบถามกลับคืนมาด้วยความสมบูรณ์ทั้งหมด

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นแบบสอบถาม แบ่งออกเป็น 3 ตอน ได้แก่

ตอนที่ 1	เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม
ตอนที่ 2	เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับทักษะต่อสภาพแวดล้อมภายในมหาวิทยาลัย แบ่งเป็น 3 ด้าน ได้แก่ ด้านวิชาการ ด้านสังคม และด้านกายภาพ
ตอนที่ 3	เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมือง

การวิเคราะห์ข้อมูล

1. ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม วิเคราะห์โดยการแจกแจงความถี่และการหาค่าร้อยละ

2. ศึกษาทักษะของนักศึกษาต่อสภาพแวดล้อมภายในมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิเคราะห์โดยการหาค่าคะแนนเฉลี่ย (Mean) และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) การเปรียบเทียบทักษะของนักศึกษาต่อสภาพแวดล้อมภายในมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ จำแนกตามเพศ ใช้การทดสอบที (t – test) ส่วนคณะวิชา ลักษณะการอบรมเลี้ยงดูของครอบครัว และการได้รับการอบรมกล่อมเกลาก่อนการเข้ามหาวิทยาลัย ใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (One – Way Analysis of Variance) และเมื่อพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จึงทำการทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่โดยวิธีของเชฟเฟ (Scheffé)

3. ศึกษาพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของนักศึกษามหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิเคราะห์โดยการหาค่าคะแนนเฉลี่ย (Mean) และค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) การเปรียบเทียบพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของนักศึกษามหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ จำแนกตามเพศ ใช้การทดสอบที (t – test) ส่วนคณะวิชา ลักษณะการอบรมเลี้ยงดูของครอบครัว และการได้รับการอบรมกล่อมเกลาก่อนการเข้ามหาวิทยาลัย ใช้การวิเคราะห์ความแปรปรวนแบบทางเดียว (One – Way Analysis of Variance) และเมื่อพบความแตกต่างอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ จึงทำการทดสอบความแตกต่างเป็นรายคู่โดยวิธีของเชฟเฟ (Scheffé)

4. ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างทักษะต่อสภาพแวดล้อมภายในมหาวิทยาลัยกับพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของนักศึกษามหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ วิเคราะห์โดยการหาค่าสัมประสิทธิ์สหสัมพันธ์แบบเพียร์สัน (Pearson Product Moment Correlation Coefficient)

สรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูล

1. จากการศึกษาและเปรียบเทียบทักษะของนักศึกษาต่อสภาพแวดล้อมภายในมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ในแต่ละด้านและโดยรวม จำแนกตามเพศ คณะวิชา ลักษณะการอบรมเลี้ยงดูของครอบครัว และการได้รับการอบรมกล่อมเกลาก่อนการเข้ามหาวิทยาลัย ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

1.1 นักศึกษามีทักษะต่อสภาพแวดล้อมภายในมหาวิทยาลัยโดยรวมว่ามีความเหมาะสมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า นักศึกษามีทักษะต่อสภาพแวดล้อมภายในมหาวิทยาลัยด้านวิชาการว่ามีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ส่วนด้านอื่น ๆ นักศึกษามีทักษะว่ามีความเหมาะสมอยู่ในระดับปานกลาง

1.2 นักศึกษาชายและนักศึกษาหญิงต่างมีทัศนคติต่อสภาพแวดล้อมภายในมหาวิทยาลัยโดยรวมว่ามีความเหมาะสมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ทั้งนักศึกษาชายและนักศึกษาหญิงต่างก็มีทัศนคติต่อสภาพแวดล้อมภายในมหาวิทยาลัยด้านวิชาการว่ามีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ส่วนด้านอื่น ๆ นักศึกษาชายและนักศึกษาหญิงต่างก็มีทัศนคติว่ามีความเหมาะสมอยู่ในระดับปานกลาง

1.3 นักศึกษาคณะบริหารธุรกิจ คณะนิเทศศาสตร์ คณะวิศวกรรมศาสตร์ คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ และคณะศิลปศาสตร์ มีทัศนคติต่อสภาพแวดล้อมภายในมหาวิทยาลัยโดยรวมว่ามีความเหมาะสมอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนนักศึกษาคณะนิติศาสตร์และคณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีมีทัศนคติต่อสภาพแวดล้อมภายในมหาวิทยาลัยโดยรวมว่ามีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า

นักศึกษาคณะบริหารธุรกิจ คณะนิติศาสตร์ และคณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีมีทัศนคติต่อสภาพแวดล้อมภายในมหาวิทยาลัยด้านวิชาการว่ามีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ส่วนนักศึกษาคณะนิเทศศาสตร์ คณะวิศวกรรมศาสตร์ คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ และคณะศิลปศาสตร์ มีทัศนคติต่อสภาพแวดล้อมภายในมหาวิทยาลัยด้านวิชาการว่ามีความเหมาะสมอยู่ในระดับปานกลาง

นักศึกษาคณะนิติศาสตร์ และคณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มีทัศนคติต่อสภาพแวดล้อมภายในมหาวิทยาลัยด้านสังคม ว่ามีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ส่วนนักศึกษาคณะบริหารธุรกิจ คณะนิเทศศาสตร์ คณะวิศวกรรมศาสตร์ คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ และคณะศิลปศาสตร์ มีทัศนคติต่อสภาพแวดล้อมภายในมหาวิทยาลัยด้านสังคม ว่ามีความเหมาะสมอยู่ในระดับปานกลาง

นักศึกษาคณะบริหารธุรกิจ คณะนิติศาสตร์ คณะนิเทศศาสตร์ คณะวิศวกรรมศาสตร์ และคณะศิลปศาสตร์ มีทัศนคติต่อสภาพแวดล้อมภายในมหาวิทยาลัยด้านกายภาพว่ามีความเหมาะสมอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนนักศึกษาคณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีมีทัศนคติต่อสภาพแวดล้อมภายในมหาวิทยาลัยด้านกายภาพว่ามีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก และนักศึกษาคณะสถาปัตยกรรมศาสตร์มีทัศนคติต่อสภาพแวดล้อมภายในมหาวิทยาลัยด้านกายภาพ ว่ามีความเหมาะสมอยู่ในระดับน้อย

1.4 นักศึกษาที่มีลักษณะการอบรมเลี้ยงดูของครอบครัวแบบปล่อยปละละเลย แบบเข้มงวดกวดขัน และแบบประชาธิปไตย มีทัศนคติต่อสภาพแวดล้อมภายในมหาวิทยาลัยโดยรวมว่ามีความเหมาะสมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า

นักศึกษาที่มีลักษณะการอบรมเลี้ยงดูของครอบครัวแบบปล่อยปละละเลยมีทัศนคติต่อสภาพแวดล้อมภายในมหาวิทยาลัยด้านวิชาการว่ามีความเหมาะสมอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนนักศึกษาที่มีลักษณะการอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขัน และแบบประชาธิปไตย มีทัศนคติต่อสภาพแวดล้อมภายในมหาวิทยาลัยด้านวิชาการว่ามีความ

เหมาะสมอยู่ในระดับมาก

นักศึกษาที่มีลักษณะการอบรมเลี้ยงดูของครอบครัวแบบปล่อยปละละเลย แบบเข้มงวดกวดขัน และแบบประชาธิปไตย มีทัศนคติต่อสภาพแวดล้อมภายในมหาวิทยาลัย ด้านสังคมว่ามีความเหมาะสมอยู่ในระดับปานกลาง

นักศึกษาที่มีลักษณะการอบรมเลี้ยงดูของครอบครัวแบบปล่อยปละละเลย แบบเข้มงวดกวดขัน และแบบประชาธิปไตย มีทัศนคติต่อสภาพแวดล้อมภายในมหาวิทยาลัย ด้านกายภาพว่ามีความเหมาะสมอยู่ในระดับปานกลาง

1.5 นักศึกษาที่ได้รับการอบรมกล่อมเกลาทางการเมืองจากสถาบันครอบครัว สถาบันการศึกษา สถาบันการเมือง กลุ่มเพื่อน และสื่อมวลชน มีทัศนคติต่อสภาพแวดล้อมภายในมหาวิทยาลัยโดยรวมว่ามีความเหมาะสมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า

นักศึกษาที่ได้รับการอบรมกล่อมเกลาทางการเมืองจากสถาบันการเมืองและ สื่อมวลชน มีทัศนคติต่อสภาพแวดล้อมภายในมหาวิทยาลัยด้านวิชาการว่ามีความเหมาะสมอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนนักศึกษาที่ได้รับการอบรมกล่อมเกลาทางการเมืองจากสถาบันครอบครัว สถาบันการศึกษา และกลุ่มเพื่อน มีทัศนคติต่อสภาพแวดล้อมภายในมหาวิทยาลัยด้านวิชาการว่ามีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก

นักศึกษาที่ได้รับการอบรมกล่อมเกลาทางการเมืองจากสถาบันครอบครัว สถาบันการศึกษา สถาบันการเมือง กลุ่มเพื่อน และสื่อมวลชน มีทัศนคติต่อสภาพแวดล้อมภายในมหาวิทยาลัยด้านสังคมว่ามีความเหมาะสมในระดับปานกลาง

นักศึกษาที่ได้รับการอบรมกล่อมเกลาทางการเมืองจากสถาบันครอบครัว สถาบันการศึกษา สถาบันการเมือง กลุ่มเพื่อน และสื่อมวลชน มีทัศนคติต่อสภาพแวดล้อมภายในมหาวิทยาลัยด้านกายภาพว่ามีความเหมาะสมในระดับปานกลาง

1.6 นักศึกษาชายและนักศึกษาหญิงมีทัศนคติต่อสภาพแวดล้อมภายในมหาวิทยาลัยในแต่ละด้านและโดยรวมไม่แตกต่างกัน

1.7 นักศึกษาที่ศึกษาดังคณะวิชาอื่น มีทัศนคติต่อสภาพแวดล้อมภายในมหาวิทยาลัยในแต่ละด้านและโดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ โดยพบว่า นักศึกษาคณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ คณะนิเทศศาสตร์ และคณะวิศวกรรมศาสตร์ มีทัศนคติต่อสภาพแวดล้อมภายในมหาวิทยาลัยโดยรวมต่างกับนักศึกษาคณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี และนักศึกษาคณะนิเทศศาสตร์มีทัศนคติต่อสภาพแวดล้อมภายในมหาวิทยาลัยโดยรวมต่างกับนักศึกษาคณะบริหารธุรกิจอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านก็ไม่พบความแตกต่างในด้านวิชาการ แต่พบว่านักศึกษาคณะนิเทศศาสตร์และคณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ มีทัศนคติต่อสภาพแวดล้อมภายในมหาวิทยาลัยด้านสังคมต่างกับนักศึกษาคณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และนักศึกษาคณะสถาปัตยกรรมศาสตร์และคณะนิเทศศาสตร์มีทัศนคติต่อสภาพแวดล้อมภายในมหาวิทยาลัยด้านกายภาพต่างกับ

นักศึกษาคณะวิศวกรรมศาสตร์ คณะบริหารธุรกิจ คณะนิติศาสตร์ และคณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ

1.8 นักศึกษาที่มีลักษณะการอบรมเลี้ยงดูของครอบครัวต่างกัน มีทัศนคติต่อสภาพแวดล้อมภายในมหาวิทยาลัยในแต่ละด้านและโดยรวมไม่แตกต่างกัน

1.9 นักศึกษาที่ได้รับการอบรมกล่อมเกล่าทางการเมืองต่างกัน มีทัศนคติต่อสภาพแวดล้อมภายในมหาวิทยาลัยโดยรวมไม่แตกต่างกัน เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า นักศึกษาที่ได้รับการอบรมกล่อมเกล่าทางการเมืองจากสื่อมวลชน มีทัศนคติต่อสภาพแวดล้อมภายในมหาวิทยาลัยด้านวิชาการต่างกับนักศึกษาที่ได้รับการอบรมกล่อมเกล่าทางการเมืองจากสถาบันการศึกษาอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ส่วนด้านอื่น ๆ ไม่พบความแตกต่าง

2. จากการศึกษาและเปรียบเทียบพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของนักศึกษามหาวิทยาลัยเกษตรบัณฑิต จำแนกตามเพศ คณะวิชา ลักษณะการอบรมเลี้ยงดูของครอบครัว และการได้การอบรมกล่อมเกล่าทางการเมือง ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

2.1 นักศึกษามีพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองอยู่ในระดับปานกลาง

2.2 นักศึกษาชายและนักศึกษาหญิงต่างก็มีพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง

2.3 นักศึกษาคณะบริหารธุรกิจ คณะนิติศาสตร์ คณะวิศวกรรมศาสตร์และคณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี มีพฤติกรรมมีส่วนร่วมทางการเมืองในระดับปานกลาง ส่วนนักศึกษาคณะนิเทศศาสตร์ คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ และคณะศิลปศาสตร์ มีพฤติกรรมมีส่วนร่วมทางการเมืองโดยรวมอยู่ในระดับน้อย

2.4 นักศึกษาที่มีลักษณะการอบรมเลี้ยงดูของครอบครัวแบบเข้มงวดกวดขัน และแบบประชาธิปไตย มีพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนนักศึกษาที่มีลักษณะการอบรมเลี้ยงดูของครอบครัวแบบปล่อยปละละเลย มีพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองโดยรวมอยู่ในระดับน้อย

2.5 นักศึกษาที่ได้รับการอบรมกล่อมเกล่าทางการเมืองจากสถาบันครอบครัว สถาบันการศึกษา และสถาบันการเมือง มีพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนนักศึกษาที่ได้รับการอบรมกล่อมเกล่าทางการเมืองจากกลุ่มเพื่อน และจากสื่อมวลชน มีพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองโดยรวมอยู่ในระดับน้อย

2.6 นักศึกษาชายและนักศึกษาหญิงมีพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองไม่แตกต่างกัน

2.7 นักศึกษาที่ศึกษาดังคณะวิชาต่างกันมีพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองไม่แตกต่างกัน

2.8 นักศึกษาที่มีลักษณะการอบรมเลี้ยงดูของครอบครัวต่างกันมีพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองไม่แตกต่างกัน

2.9 นักศึกษาที่ได้รับการอบรมกล่อมเกลາทางการเมืองต่างกัน มีพฤติกรรมกล่อมมีส่วนร่วมทางการเมืองไม่แตกต่างกัน

3. จากการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างทัศนคติต่อสภาพแวดล้อมภายในมหาวิทยาลัยกับพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของนักศึกษามหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

3.1 ทัศนคติของนักศึกษาต่อสภาพแวดล้อมภายในมหาวิทยาลัยมีความสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของนักศึกษา เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ทัศนคติของนักศึกษาต่อสภาพแวดล้อมภายในมหาวิทยาลัยทั้งทางด้านวิชาการ ด้านสังคม และด้านกายภาพ ล้วนมีความสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของนักศึกษาทั้งสิ้น

อภิปรายผล

จากการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างทัศนคติต่อสภาพแวดล้อมภายในมหาวิทยาลัยกับพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของนักศึกษามหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต อภิปรายผลการวิจัยได้ดังนี้

1. ศึกษาและเปรียบเทียบทัศนคติของนักศึกษาต่อสภาพแวดล้อมภายในมหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต พบว่า นักศึกษามีทัศนคติต่อสภาพแวดล้อมภายในมหาวิทยาลัยโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า นักศึกษามีทัศนคติต่อสภาพแวดล้อมภายในมหาวิทยาลัยด้านสังคมและด้านกายภาพว่ามีความเหมาะสมอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนด้านวิชาการนักศึกษามีทัศนคติว่ามีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากสภาพแวดล้อมทางด้านวิชาการที่เกี่ยวกับคุณลักษณะทางวิชาการที่นักศึกษาประสบระหว่างการเรียนรู้ในมหาวิทยาลัย ซึ่งได้แก่ การจัดการเรียนการสอน หลักสูตรการศึกษา บรรยากาศทางวิชาการ และการสนับสนุนทางวิชาการ นักศึกษามีความเห็นว่าสภาพแวดล้อมดังกล่าวสอดคล้องกับความต้องการหรือกระบวนการเรียนรู้ที่จะก่อให้เกิดกระบวนการประชาธิปไตยได้อย่างแท้จริง ซึ่งนักศึกษาส่วนมากมีความเห็นด้วยต่อสภาพแวดล้อมด้านวิชาการว่ามีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากกับการเตรียมการเรียนการสอน การเปิดโอกาสให้นักศึกษาได้ซักถามในชั้นเรียนเกี่ยวกับเนื้อหาการเรียนการสอน การเรียนการสอนช่วยให้นักศึกษาได้ตระหนักถึงสิทธิและหน้าที่ของตนเอง และนักศึกษามีเสรีภาพทางวิชาการในการคิด การพูด และการแสดงความคิดเห็น ส่วนด้านสังคมและด้านกายภาพนักศึกษามีทัศนคติว่ามีความเหมาะสมอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากสภาพแวดล้อมทางด้านสังคมและด้านกายภาพที่เกี่ยวกับคุณลักษณะทางสังคมที่มีผลต่อการพัฒนาการด้านต่าง ๆ ของนักศึกษา และคุณลักษณะทางกายภาพที่มีผลต่อการสร้างบรรยากาศให้เอื้อต่อการศึกษาและการเรียนรู้ นักศึกษาส่วนมากมีความเห็นว่าสภาพแวดล้อมดังกล่าวยังไม่ตรงกับความต้องการหรือความคาดหวังหรือความต้องการของ

นักศึกษา แต่มีบางประเด็นที่นักศึกษามีความเห็นด้วยต่อสภาพแวดล้อมทั้งทางด้านสังคมและด้านกายภาพว่ามีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ได้แก่ นักศึกษาสามารถเลือกเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ของมหาวิทยาลัยได้ตามความสมัครใจ อาจารย์ที่ปรึกษาให้ความช่วยเหลือด้านการเรียน ด้านกิจกรรม และปัญหาด้านต่าง ๆ ห้องสมุดมีบรรยากาศเหมาะสมกับการศึกษาค้นคว้า ซึ่งจะเห็นได้ว่ามีสภาพแวดล้อมภายในมหาวิทยาลัยมีส่วนสำคัญต่อกระบวนการเรียนรู้ตลอดจนกระบวนการพัฒนาประชาธิปไตยได้ ดังที่ วิษณุ เครืองาม (2534 : 8 – 12) และ สมศักดิ์ ชูโต (2534 : 30 – 38) ได้กล่าวถึงบทบาทของสถาบันอุดมศึกษาในการที่จะมีส่วนช่วยพัฒนาระบอบประชาธิปไตยได้โดยวิธีการต่าง ๆ ได้แก่ การจัดการเรียนการสอนให้มีหลักสูตรเกี่ยวกับการพัฒนาประชาธิปไตยหรืออาจจะสอดแทรกเข้าไปในวิชาอื่น ๆ นอกจากนี้กระบวนการการศึกษาต้องมีการพัฒนาให้ควบคู่ไปกับการปลูกฝังประชาธิปไตย ทั้งการฝึกฝนให้นักศึกษาได้มีความรู้ ความสามารถ การใช้เหตุผล รวมทั้งการยอมรับฟังความคิดเห็นที่แตกต่างไปจากตน กระบวนการกิจกรรมด้านบริหารในส่วนของการแต่งตั้ง การปกครองบังคับบัญชา การหาคนมาดำรงตำแหน่งต่าง ๆ รวมทั้งการเลือกตั้งอธิการบดี ซึ่งสถาบันอุดมศึกษาต้องส่งเสริมในกระบวนการประชาธิปไตยดังกล่าว กระบวนการกิจกรรมนักศึกษาและกิจกรรมอาจารย์ ซึ่งกิจกรรมดังกล่าวอาจเป็นกิจกรรมในชั้นเรียน ภายในมหาวิทยาลัยหรือภายนอกมหาวิทยาลัยในรูปแบบของการให้บริการสังคม สิ่งเหล่านี้ถือเป็นการฝึกความเป็นประชาธิปไตยโดยตรง และกระบวนการการวิจัยที่เป็นการสำรวจความคิดเห็นของประชาชนเกี่ยวกับการเมืองการปกครองนับเป็นอีกบทบาทหนึ่งของมหาวิทยาลัยในการส่งเสริมประชาธิปไตยโดยตรง ส่วน แอสติน (Astin . 1968 : 3) ได้กล่าวว่า การจัดการศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาที่มีประสิทธิภาพนั้น ควรจะต้องคำนึงถึงการจัดสภาพแวดล้อมภายในมหาวิทยาลัยให้มีคุณภาพ เอื้อต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของนักศึกษาได้ นอกจากนี้ เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์ (2541 : 108) กล่าวว่า นักศึกษาในระดับอุดมศึกษาควรเป็นผู้ที่มีทัศนคติของความเป็นประชาธิปไตย เนื่องจากนักศึกษาจัดเป็นประชาชนระดับแนวหน้าทางความคิดของสังคมและเป็นวัยที่ประกอบด้วยวัยวุฒิ คุณวุฒิ ที่จะสามารถเข้ามามีส่วนร่วมในการปกครองระบอบประชาธิปไตยโดยตรง หากนักศึกษายังคงถูกปิดกั้นทางความคิดจากการเรียนการสอนโดยเพียงแต่ส่วนในลักษณะบอกจาดและท่องจำ จะทำให้การพัฒนาประเทศสู่ความเป็นประชาธิปไตยก็คงเป็นเรื่องยาก ดังนั้นนโยบายในระดับอุดมศึกษาจึงมีความจำเป็นในการวางรากฐานที่หนักแน่นในจิตสำนึกแห่งความเป็นประชาธิปไตยให้กับนักศึกษา ทั้งในรูปแบบการเรียนการสอนที่เปิดโอกาสให้นักศึกษาแสดงความคิดเห็น ได้ถกเถียงและอภิปราย และสร้างบรรยากาศแห่งความเป็นประชาธิปไตยในมหาวิทยาลัย โดยการสนับสนุนและส่งเสริมทำกิจกรรมต่าง ๆ ในหนทางประชาธิปไตย เช่น การบริหารองค์กรนักศึกษา การจัดกิจกรรมชมรมต่าง ๆ เป็นต้น รวมทั้งเปิดโอกาสให้นักศึกษาได้มีส่วนร่วมในระบบการจัดการและระบบบริหารด้านต่าง ๆ ใน

มหาวิทยาลัยเท่าที่จะสามารถทำได้ นอกจากนี้ควรสนับสนุนให้นักศึกษาที่มีความสนใจได้เข้ามามีส่วนร่วมในทางการเมืองปัจจุบันเท่าที่จะสามารถทำได้ ซึ่ง นิภา ขวัญงาม (2540 : 96) ได้ศึกษาการรับรู้สภาพแวดล้อมของมหาวิทยาลัยเอกชน เขตกรุงเทพมหานครของนักศึกษามหาวิทยาลัยกรุงเทพ มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต มหาวิทยาลัยธุรกิจบัณฑิต มหาวิทยาลัยศรีปทุม มหาวิทยาลัยสยาม และมหาวิทยาลัยหอการค้าไทย พบว่า นักศึกษามหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต เห็นว่า ลักษณะสภาพแวดล้อมของมหาวิทยาลัยในด้านการเรียนการสอน ด้านการบริหาร ด้านสังคมกลุ่มเพื่อน และด้านอาคารสถานที่มีความเหมาะสมอยู่ในระดับปานกลาง ทำนองเดียวกับ ประหลม ไชยสาร (2542 : 94) ที่ศึกษาเจตคติและความต้องการของนักศึกษามหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิตที่มีต่อการจัดบริการนักศึกษา พบว่า เจตคติและความต้องการของนักศึกษามหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิตที่มีต่อการจัดบริการนักศึกษาโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง

นักศึกษาชายและนักศึกษานักศึกษามีทัศนคติต่อสภาพแวดล้อมภายในมหาวิทยาลัยในแต่ละด้านและโดยรวมไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้เนื่องจากนักศึกษาไม่ว่าชายหรือหญิงต่างก็ได้รับประสบการณ์จากสภาพแวดล้อมภายในมหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิตที่มีส่วนเกี่ยวกับการสร้างบรรยากาศการเรียนการสอน บรรยากาศทางด้านวิชาการ ด้านสังคม และด้านกายภาพภายในมหาวิทยาลัยเหมือน ๆ กัน ซึ่งส่งผลให้นักศึกษามีทัศนคติไปในแนวทางเดียวกัน ดังที่ บุรุษชัย จงกลณี (2531 : 26) ที่กล่าวถึงความสำคัญของสิ่งแวดล้อมที่มีผลต่อการศึกษาของนิสิตนักศึกษาว่าประสบการณ์ในมหาวิทยาลัยที่เกื้อกูลสนับสนุน สร้างสรรค์ และถ่ายทอดทางวิชาการ ได้แก่ สภาพธรรมชาติ รวมทั้งถาวรวัตถุ สภาพทางสังคม จิตใจ และสติปัญญาของบุคลากรทุกฝ่ายที่ประกอบกิจการงานและดำเนินชีวิตร่วมกันในมหาวิทยาลัยเป็นองค์ประกอบสำคัญในการสร้างเสริมให้เกิดบรรยากาศทางวิชาการที่ดี ซึ่ง ประหลม ไชยสาร (2542 : 101) ได้ศึกษาเจตคติและความต้องการของนักศึกษามหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิตที่มีต่อการจัดบริการนักศึกษา พบว่า นักศึกษาชายและนักศึกษานักศึกษามีเจตคติและความต้องการต่อการจัดบริการนักศึกษาไม่แตกต่างกัน

นักศึกษาที่ศึกษาในคณะวิชาต่างกันมีทัศนคติต่อสภาพแวดล้อมภายในมหาวิทยาลัยในแต่ละด้านและโดยรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ โดยพบว่า นักศึกษาคณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ คณะนิเทศศาสตร์ และคณะวิศวกรรมศาสตร์ มีทัศนคติต่อสภาพแวดล้อมภายในมหาวิทยาลัยโดยรวมต่างกับนักศึกษาคณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี และนักศึกษาคณะนิเทศศาสตร์มีทัศนคติต่อสภาพแวดล้อมภายในมหาวิทยาลัยโดยรวมต่างกับนักศึกษาคณะบริหารธุรกิจอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านก็ไม่พบความแตกต่างในด้านวิชาการ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะนักศึกษาต่างมีความคิดเห็นสอดคล้องกันว่ามหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิตได้มีการพัฒนางานทางด้าน

วิชาการมากขึ้นกว่าเดิม ตลอดจนให้ความสำคัญเกี่ยวกับกระบวนการเรียนการสอนและสามารถถ่ายทอดความรู้ให้กับนักศึกษาให้เกิดความเข้าใจในทางวิชาการได้เป็นอย่างดี แต่พบว่านักศึกษาคณะนิเทศศาสตร์และคณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ มีทัศนคติต่อสภาพแวดล้อมภายในมหาวิทยาลัยด้านสังคมต่างกับนักศึกษาคณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ทั้งนี้ในสภาวะการณ์ปัจจุบันเป็นยุคที่เทคโนโลยีสารสนเทศประกอบกับนวัตกรรมใหม่ ๆ ได้เข้ามามีส่วนกำหนดวิถีชีวิตประจำวันเป็นอย่างมาก จึงทำให้นักศึกษาคณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีมีความสนใจในวิทยาการคอมพิวเตอร์ ประกอบกับหลักสูตรของคณะวิชาที่มุ่งเน้นการเรียนรู้จากสภาพปัญหา จึงทำให้นักศึกษาร่วมกันทำงานเป็นกลุ่มเพื่อช่วยกันหาทางแก้ไขปัญหา ซึ่งเป็นการฝึกให้นักศึกษาได้รู้จักการทำงานเป็นทีม จึงอาจส่งผลให้นักศึกษามีทัศนคติต่อสภาพแวดล้อมภายในมหาวิทยาลัยด้านสังคมต่างกับนักศึกษาคณะนิเทศศาสตร์และคณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ และนักศึกษาคณะสถาปัตยกรรมศาสตร์และคณะนิเทศศาสตร์มีทัศนคติต่อสภาพแวดล้อมภายในมหาวิทยาลัยด้านกายภาพต่างกับนักศึกษาคณะวิศวกรรมศาสตร์ คณะบริหารธุรกิจ คณะนิติศาสตร์ และคณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะนักศึกษาคณะสถาปัตยกรรมศาสตร์มีพื้นฐานทางการออกแบบและการวางแผน รวมทั้งความรู้ทางศิลปวัฒนธรรม เช่นเดียวกับนักศึกษาคณะนิเทศศาสตร์ที่มีพื้นฐานทางสื่อสารมวลชน จึงทำให้นักศึกษาทั้งสองคณะวิชาดังกล่าวมีความคิดสร้างสรรค์ มีอิสระทางความคิดในเชิงวิชาชีพ อันเป็นเหตุให้นักศึกษาในกลุ่มนี้มีความเป็นตัวของตัวเองสูง จึงอาจทำให้นักศึกษามีทัศนคติที่แตกต่างไปจากนักศึกษาคณะวิชาอื่น ๆ นอกจากนี้บุคลิกภาพและอุปนิสัยของนักศึกษาแต่ละคณะวิชาที่แตกต่างกัน อาจส่งผลให้นักศึกษามีทัศนคติต่อสภาพแวดล้อมภายในมหาวิทยาลัยที่แตกต่างกันด้วย ซึ่งมีผลมาจากอิทธิพลของกลุ่ม ดังที่ อำพัน อ่องเอี่ยม (2541 : 145 – 148) ได้กล่าวถึงบุคลิกภาพและอุปนิสัยของนักศึกษาในแต่ละคณะวิชาว่า นักศึกษาคณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ ชอบการออกแบบ มีความคิดแปลกใหม่ ไม่ชอบการคำนวณ มีจินตนาการสูง นักศึกษาคณะนิเทศศาสตร์ มีลักษณะชอบแสดงออก ชอบสนุกสนาน ไม่ชอบการคำนวณ นักศึกษาคณะนิติศาสตร์มีลักษณะชอบการอภิปราย มีความคิดเป็นเหตุเป็นผลกัน เป็นคนมีคำพูดน่าเชื่อถือ รักความยุติธรรม ซ้ำจืดจ๋า นักศึกษาคณะบริหารธุรกิจ มีลักษณะเป็นคนคล่องแคล่ว ทันเหตุการณ์ กระตือรือร้น และนักศึกษาคณะวิศวกรรมศาสตร์ มีอุปนิสัยเชื่อมั่นในตนเองสูง มีอุดมการณ์ มีความคิดสร้างสรรค์ รักพวกพ้อง รักศักดิ์ศรี ชอบการคำนวณ เป็นต้น ซึ่งความแตกต่างทางสภาพการเรียนการสอนของแต่ละคณะวิชา ประกอบกับบุคลิกภาพและอุปนิสัยของนักศึกษาที่กล่าวมานี้ อาจส่งผลให้นักศึกษาในแต่ละคณะวิชา มีทัศนคติต่อสภาพแวดล้อมภายในมหาวิทยาลัยแตกต่างกัน สอดคล้องกับงานวิจัยของ ทวีศักดิ์ วงษ์ธานี (2545 : 87) ที่ศึกษาทัศนคติของนักศึกษาที่มีต่อการจัดบริการศึกษาของมหาวิทยาลัยศรีปทุม พบว่า นักศึกษามหาวิทยาลัยศรีปทุมที่ศึกษาในคณะต่างกัน มีทัศนคติต่อการจัดบริการนักศึกษาของมหาวิทยาลัยศรีปทุมแตกต่างกัน

นักศึกษาที่มีลักษณะการอบรมเลี้ยงดูของครอบครัวต่างกัน มีทัศนคติต่อสภาพแวดล้อมภายในมหาวิทยาลัยในแต่ละด้านและโดยรวมไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากลักษณะการอบรมเลี้ยงดูของครอบครัวมุ่งสร้างบรรยากาศและความสัมพันธ์กันภายในครอบครัว มุ่งเน้นการอบรมสมาชิกภายในครอบครัวให้ เป็นไปตามความประสงค์ของบิดามารดาหรือตามธรรมเนียมประเพณีที่ประพฤติปฏิบัติกันมา ด้วยเหตุนี้จึงเป็นผลให้การอบรมเลี้ยงดูของแต่ละครอบครัวมีความแตกต่างกัน ซึ่งต่างกับสภาพแวดล้อมภายในมหาวิทยาลัยซึ่งเป็นปัจจัยสำคัญต่อกระบวนการเรียนรู้ ตลอดจนพัฒนาการด้านต่าง ๆ ของนักศึกษา ซึ่งผลการวิจัยเป็นไปตามดังที่ อรพันธุ์ ประสิทธิรัตน์ (2533 : 9 – 13) ได้แสดงความคิดเห็นว่า สภาพแวดล้อมภายในมหาวิทยาลัยเป็นเรื่องที่สำคัญ เรื่องหนึ่งที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของบุคคล โดยเฉพาะอย่างยิ่งพฤติกรรมที่เปลี่ยนแปลงจน เป็นการเรียนรู้ เป็นไปตามหลักทฤษฎีทางจิตวิทยาที่มีการศึกษาถึงเรื่องพันธุกรรมและ สิ่งแวดล้อม ทำให้ทราบว่านอกเหนือจากลักษณะต่าง ๆ ที่บุคคลได้รับการถ่ายทอดทาง พันธุกรรมทำให้บุคคลแตกต่างกันแล้ว ยังมีอิทธิพลอื่น ๆ อีก โดยเฉพาะอย่างยิ่งที่สำคัญ เช่น สิ่งแวดล้อม การอบรมเลี้ยงดู การคบเพื่อน การสังคม การสมาคม ประเพณี วัฒนธรรม ศาสนา ดินฟ้าอากาศ ที่อยู่อาศัย อาหาร น้ำ สื่อมวลชน โรคภัยไข้เจ็บ อุบัติเหตุ ซึ่งเป็นที่ประจักษ์ว่า สภาพแวดล้อมดังกล่าวมีผลต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของบุคคล ทำนองเดียวกับ ลีลศร พ่วงศรี (2546 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาปัจจัยบางประการที่สัมพันธ์กับคุณภาพชีวิตของนักศึกษา ระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยมหิดล พบว่า การอบรมเลี้ยงดูเป็นปัจจัยที่ส่งผลต่อคุณภาพชีวิต ของนักศึกษา

นักศึกษาที่ได้รับการอบรมกล่อมเกลາทางการเมืองต่างกัน มีทัศนคติต่อสภาพแวดล้อมภายในมหาวิทยาลัยในแต่ละด้านและโดยรวมไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากนักศึกษา ในช่วงวัยนี้มีโอกาสที่จะได้รับกระบวนการถ่ายทอดความรู้ ความเข้าใจ และการเรียนรู้เกี่ยวกับการเมืองการปกครองทั้งทางตรงและทางอ้อม โดยผ่านองค์กรหรือตัวกลางต่าง ๆ เป็นไปในลักษณะที่คล้ายคลึงกัน นอกจากนี้ยังได้รับประสบการณ์จากสภาพแวดล้อมภายในมหาวิทยาลัยที่เหมือน ๆ กัน จึงส่งผลให้นักศึกษามีทัศนคติไปในแนวทางเดียวกัน จึงอาจกล่าวได้ว่าปัจจัยทางสภาพแวดล้อมภายในมหาวิทยาลัยจะส่งผลต่อการเรียนรู้ทางการเมือง หรือส่งเสริมกระบวนการทางการเมืองของนักศึกษาในลักษณะที่เป็นส่วนส่งเสริมเพิ่มเติมให้กับองค์กรหรือตัวกลางต่าง ๆ ที่จะทำหน้าที่ในการอบรมกล่อมเกลາทางการเมืองเสียมากกว่า ดังที่ ประจิตร มหาหิง (2529 : 212 – 213) ได้กล่าวถึงการได้รับการอบรมกล่อมเกลาทางการเมืองในลักษณะที่มีความสัมพันธ์กับสภาพแวดล้อมในสถาบันการศึกษาว่าสภาพแวดล้อมของสถาบันการศึกษา โดยเฉพาะด้านสังคมภายในสถาบันการศึกษานั้น ๆ จะเอื้อต่อการเรียนรู้ต่อการอบรมกล่อมเกลาทางการเมืองทั้งในแง่ของการเกื้อกูล การสนับสนุน หรืออาจเป็นอุปสรรคขัดขวางต่อการอบรมกล่อมเกลาทางการเมืองก็เป็นไปได้ สอดคล้องกับ ดุชนิ สุทธปริยาศรี และ วรรณา ปุณฺณโชติ (2540 :

125) ได้ศึกษากระบวนการปลูกฝังค่านิยมและวิถีประชาธิปไตยในสถาบันอุดมศึกษา พบว่า แหล่งของการปลูกฝังค่านิยมและวิถีประชาธิปไตย นิสิตนักศึกษาจะได้รับจากทั้งทางบ้าน ทางโรงเรียน จากสถาบันอุดมศึกษา และจากสื่อมวลชน ซึ่งทุกแหล่งมีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของนิสิตนักศึกษาและต่อการมีค่านิยมและวิถีประชาธิปไตยของนิสิตนักศึกษา

2. ศึกษาและเปรียบเทียบพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของนักศึกษา มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต พบว่า นักศึกษามีพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองโดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากพฤติกรรมของนักศึกษาวัยนี้ส่วนใหญ่มักจะสนใจแต่เรื่องของตนเอง ประกอบกับกระแสบริโภคนิยมและวัตถุนิยม จนทำให้นักศึกษาหลายคนมองข้ามเรื่องการเมืองว่าการเมืองนั้นเป็นเรื่องไกลตัว การเมืองเป็นเรื่องของนักการเมือง จึงทำให้นักศึกษาสนใจแต่สิ่งเร้าอย่างอื่น เช่น เรื่องแฟชั่น เพลง ภาพยนตร์ ฯลฯ ซึ่งนักศึกษามองเป็นเรื่องใกล้ตัวมากกว่า ทำให้นักศึกษาหลายคนมองการเมืองแบบผิวเผินเท่านั้น ประกอบกับสังคมไทยยังขาดการปลูกฝังให้นักศึกษาได้รู้จักถึงสิทธิหน้าที่ ตลอดจนการมีส่วนร่วมในการแสดงความคิดเห็น ซึ่งทำให้นักศึกษาไม่รู้จักบทบาทของตนเอง และไม่เกิดความรู้สึกว่าตนเองเป็นส่วนหนึ่งของสังคมไทย ดังที่ สุพร ตั้งสมวรพงษ์ (2545 : 1) กล่าวว่า กระแสของความเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วของวิทยาการ ทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม และศิลปวัฒนธรรม ที่หลั่งไหลเข้ามาตามกระแสโลกาภิวัตน์ ได้ก่อให้เกิดอิทธิพลครอบงำความคิดและวิถีชีวิตของนิสิตนักศึกษาเป็นอย่างยิ่ง โดยเฉพาะคลื่นวัฒนธรรมใหม่ที่เข้ามากับสื่อสารสนเทศและสื่อบันเทิงได้เข้ามาลบล้างเอกลักษณ์และวิถีชีวิตที่มีคุณค่า อันมีลักษณะพึงพาอาศัยซึ่งกันและกันมาตั้งแต่ดั้งเดิมของสังคมไทย ทำให้นิสิตนักศึกษามีวัฒนธรรมต่างคนต่างอยู่มากขึ้น มีวิถีชีวิตที่เป็นอิสระ ใช้ชีวิตสนุกสนานตามสถานเริงรมย์ ศูนย์การค้ามีวัฒนธรรมบริโภคนิยม ใช้จ่ายฟุ่มเฟือย และสนใจพัฒนาตนเองเพื่อแสวงหาโอกาสและทางเลือกที่ดีที่สุดให้แก่ตนเองโดยมิได้คำนึงถึงสิ่งอื่นใด สอดคล้องกับ สุขุม เฉลยทรัพย์ (2545 : 15) ที่ทำรายงานการจัดทำสวนดุสิตโพลของสถาบันราชภัฏสวนดุสิตในการสำรวจความคิดเห็นของนักเรียนที่ผ่านการสอบคัดเลือกเข้าเรียนในสถาบันอุดมศึกษาทั่วประเทศเกี่ยวกับการจัดกิจกรรม ซึ่งเป็นส่วนสำคัญของการจัดการศึกษาระดับอุดมศึกษาที่มุ่งเน้นการสร้างคุณสมบัติของความเป็นคน โดยได้ทำการสำรวจผู้ที่ผ่านการคัดเลือกเข้าเรียนในมหาวิทยาลัย สถาบันราชภัฏ และวิทยาลัยต่าง ๆ พบว่า นักศึกษาให้ความสนใจในกิจกรรมทางการเมืองหรือการส่งเสริมประชาธิปไตยน้อยลงมาก ซึ่งชี้ให้เห็นว่านักศึกษาในปัจจุบันไม่ให้ความสนใจเรื่องของการเมืองเท่าที่ควร นอกจากนี้ จิรชาติ นาคสวัสดิ์ (2540 : 83 – 84) ที่ศึกษาการมีส่วนร่วมทางการเมืองของนักศึกษา คณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง พบว่า ระดับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของนักศึกษา โดยพิจารณาจากองค์ประกอบ 4 ด้าน คือ การใช้สิทธิเลือกตั้ง การติดตามสถานการณ์ทางการเมือง การวิพากษ์วิจารณ์รัฐบาล และการชุมนุมเคลื่อนไหวทางการเมือง ผลการประเมิน

องค์ประกอบแต่ละด้านในภาพรวมพบว่า โดยเฉลี่ยนักศึกษามีส่วนร่วมทางการเมืองในด้านการใช้สิทธิเลือกตั้งและการวิพากษ์วิจารณ์รัฐบาลอยู่ในระดับปานกลาง ส่วนในด้านการติดตามสถานการณ์ทางการเมือง และการชุมนุมเคลื่อนไหวทางการเมืองอยู่ในระดับต่ำ ทำนองเดียวกันกับที่ นิสากร แสนเสน่ห์ (2543 : 72) ที่ศึกษาทัศนคติและพฤติกรรมเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของนักศึกษาสถาบันราชภัฏสุราษฎร์ธานี พบว่า นักศึกษามีพฤติกรรมเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองในระดับปานกลาง ดังที่ จารุวรรณ สกุลคู (2543 : 76) ที่ศึกษาความรู้ความเข้าใจการปกครองระบอบประชาธิปไตยในระบบรัฐสภาของนิสิตนักศึกษามหาวิทยาลัย เขตกรุงเทพมหานคร พบว่า โดยรวมนิสิตนักศึกษามีความรู้ความเข้าใจในระดับปานกลาง ส่วน สุนทรี เลากกลาง (2545 : 75) ที่ศึกษาความรู้ความเข้าใจการเลือกตั้งภายใต้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 ของนิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ พบว่า นิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒมีความเข้าใจการเลือกตั้งภายใต้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 อยู่ในระดับปานกลางเช่นเดียวกัน

นักศึกษาชายและนักศึกษาหญิงมีพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากนักศึกษาชายและนักศึกษาหญิงต่างได้รับประสบการณ์การเรียนรู้ต่าง ๆ ตลอดระยะเวลาของการศึกษาในสถาบันเดียวกัน ด้วยสภาพแวดล้อมภายในมหาวิทยาลัยทั้งทางด้านวิชาการ ด้านสังคม และด้านกายภาพที่นักศึกษาได้รับรู้ร่วมกัน ประกอบกับมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ได้ให้โอกาสแก่นักศึกษาชายและนักศึกษาหญิงเท่าเทียมกันในการแสวงหาความรู้เกี่ยวกับการเมือง เสรีภาพในการแสดงความคิดเห็น ตลอดจนการทำกิจกรรมต่าง ๆ ทั้งในชั้นเรียนและนอกชั้นเรียนร่วมกัน จึงอาจส่งผลให้นักศึกษาชายและนักศึกษาหญิงมีพฤติกรรมที่เป็นไปในแนวทางเดียวกันได้ ดังที่ ประหยัด หงษ์ทองคำ (2541 : 18 – 23) กล่าวว่า ในการปกครองระบอบประชาธิปไตย ประชาชนจะมีความเสมอภาคหรือความเท่าเทียมกัน โดยรัฐจะปฏิบัติกับทุกคน ทุกเพศ ทุกวัยอย่างเท่าเทียมกัน โดยเฉพาะความเสมอภาคทางการเมือง สอดคล้องกับ เนตรนภา นาผล (2538 : 58) ที่ได้ศึกษาทัศนคติทางการเมืองแบบประชาธิปไตยของนิสิตปริญญาตรี มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ พบว่า ตัวแปรเพศไม่ก่อให้เกิดความแตกต่างกันของทัศนคติทางการเมืองแบบประชาธิปไตย และมงคล มั่นเจริญโชค (2539 : บทคัดย่อ) ได้ทำการศึกษาเรื่องปัจจัยที่มีผลต่อการไปใช้สิทธิเลือกตั้งของนิสิตคณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ พบว่า ปัจจัยด้านเพศไม่มีผลต่อการไปใช้สิทธิเลือกตั้งของนิสิตคณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ทำนองเดียวกับ จักรกริช ใจดี (2542 : 68) ที่ศึกษาความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับประชาธิปไตยของนักศึกษามหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ พบว่า นิสิตชายและนิสิตหญิงมีความเข้าใจเกี่ยวกับประชาธิปไตยไม่แตกต่างกัน สอดคล้องกับนิสากร แสนเสน่ห์ (2543 : 71-74) ที่ได้ศึกษาทัศนคติและพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของนักศึกษาสถาบันราชภัฏสุราษฎร์ธานี พบว่า นักศึกษาชายและนักศึกษาหญิงมีทัศนคติและพฤติกรรมเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองไม่แตกต่างกัน ส่วนเบญจวรรณ ทรัพย์ช้าง (2545 :

บทคัดย่อ) ที่ได้ศึกษาความคิดเห็นเรื่องความสำนึกต่อชาติของนิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร พบว่า ตัวแปรเพศไม่มีผลต่อความสำนึกต่อชาติที่มีต่อความเป็นชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ไทย วัฒนธรรมไทย และการมีส่วนร่วมทางการเมือง

นักศึกษาที่ศึกษาด้านคณะวิชาต่างกันมีพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากสภาพโดยทั่วไปของนักศึกษาที่ยังคิดว่าการเมืองเป็นเรื่องไกลตัว ไม่ว่าจะศึกษาในคณะวิชาใดก็ตาม การเมืองก็ยังไม่มีความสำคัญที่จะทำให้ นักศึกษามีความสนใจและเข้ามามีส่วนร่วมได้ ประกอบกับการเรียนการสอนตามหลักสูตรการศึกษาในปัจจุบันยังคงให้ความสำคัญกับการเรียนวิชาเอก ซึ่งเป็นไปตามลักษณะของโครงสร้างหลักสูตร นอกจากนี้ ในแต่ละรายวิชาก็อาจจะขาดการปลูกฝังแนวคิดหรือความรู้ทางการเมืองให้แก่ นักศึกษา ดังที่ สุธรรม อารีกุล (2543 : 197) กล่าวว่า สถาบันอุดมศึกษาต้องเข้ามามีส่วนเกี่ยวข้องอย่างมากในการที่จะสร้างเสถียรภาพทางสังคมให้แก่ประเทศ โดยให้การศึกษาที่พึงประสงค์แก่สังคมไทย และเป็นปัจจัยสำคัญในการทำให้คนที่มีคุณภาพสามารถเข้าสู่ทางการเมือง การปกครองในระบอบประชาธิปไตยให้มากขึ้น สอดคล้องกับงานวิจัยของ พิทยา มาศมินทร์ไชยนา (2542 : 34) ที่ศึกษาทัศนคติทางการเมืองของนิสิตนักศึกษามุสลิมในสถาบันอุดมศึกษาภาคใต้ ซึ่งได้แก่ มหาวิทยาลัยทักษิณ มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี และสถาบันราชภัฏสงขลา พบว่า ปัจจัยคณะที่เรียนไม่มีผลทำให้ระดับความรู้ความเข้าใจทางการเมืองการปกครองของนิสิตนักศึกษาแตกต่างกัน ทำนองเดียวกับที่ เบญจวรรณ ทรัพย์ธำรงค์ (2545 : บทคัดย่อ) ได้ศึกษาความคิดเห็นเรื่องความสำนึกต่อชาติของนิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒประสานมิตร พบว่า สาขาที่ศึกษาไม่มีผลต่อความสำนึกต่อชาติที่มีต่อความเป็นชาติ ศาสนา พระมหากษัตริย์ไทย วัฒนธรรมไทย และการมีส่วนร่วมทางการเมือง ส่วน จรัส ตั้งวงศ์ชูเกตุ (2545 : บทคัดย่อ) ศึกษาความเห็นห่างทางการเมืองของนิสิตปริญญาตรี คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ พบว่า ภาควิชาที่สังกัดไม่มีผลต่อความเห็นห่างทางการเมืองของนักศึกษาเช่นเดียวกัน

นักศึกษาที่มีลักษณะการอบรมเลี้ยงดูของครอบครัวต่างกันมีพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากลักษณะการอบรมเลี้ยงดูของครอบครัว เป็นการสร้างบรรยากาศและความสัมพันธ์กันภายในครอบครัวตามลักษณะที่ตนได้รับการอบรมเลี้ยงดูมา จึงเป็นผลให้การอบรมเลี้ยงดูของแต่ละครอบครัวมีความแตกต่างกัน ประกอบกับนักศึกษาอาจได้รับอิทธิพลจากองค์กรหรือตัวกลางต่าง ๆ ในการทำหน้าที่ให้การอบรมกล่อมเกล่าทางการเมือง เช่น สถาบันการศึกษา สถาบันการเมือง กลุ่มเพื่อน หรือสื่อมวลชน ในลักษณะที่ไม่แตกต่างกันมากนัก จึงส่งผลให้นักศึกษามีพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองไม่แตกต่างกัน ดังที่ วรรณธรรม กาญจนสุวรรณ

(2544 : 162 – 163) ได้กล่าวว่า โลกทัศน์ทางการเมืองของบุคคลแต่ละคนเป็นผลมาจากกระบวนการอบรมกล่อมเกลาทางการเมือง ซึ่งบุคคลได้รับการถ่ายทอดมาโดยผ่านองค์กรหรือตัวกลางที่ทำหน้าที่เป็นสื่อกลางในการถ่ายทอด ตลอดจนพัฒนาความเปลี่ยนแปลงความโน้มเอียงทางการเมืองของสมาชิก สอดคล้องกับ ดุชนี สุทธิปริยาศรี และ วรณา ปุณฺณโชติ (2540 : 125) ที่ศึกษากระบวนการปลูกฝังค่านิยมและวิถีชีวิตประชาธิปไตยในสถาบันอุดมศึกษา พบว่า นิสิตนักศึกษาจะได้รับการปลูกฝังค่านิยมและวิถีประชาธิปไตยจากโรงเรียน และจากสื่อมวลชนสูงกว่าจากทางบ้านและจากสถาบันอุดมศึกษา

นักศึกษาที่ได้รับการอบรมกล่อมเกลาทางการเมืองต่างกันมีพฤติกรรมกรรมมีส่วนร่วมทางการเมืองไม่แตกต่างกัน ซึ่งไม่เป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากนักศึกษาได้รับการอบรมกล่อมเกลาทางการเมืองโดยผ่านองค์กรหรือตัวกลางต่าง ๆ เป็นไปในลักษณะแนวทางเดียวกัน ทำให้นักศึกษามีพื้นฐานทางการเมือง ตลอดจนความรู้ ความเข้าใจ ทศนคติ และเจตคติทางการเมืองจากกลุ่มองค์กรหรือตัวกลางต่าง ๆ ที่ทำหน้าที่เป็นสื่อกลางถ่ายทอด รวมทั้งการพัฒนาความเปลี่ยนแปลงความโน้มเอียงทางการเมืองของสมาชิกไม่แตกต่างกัน ดังที่ แอสติน และ เดนนิส (Easton and Dennis. 1969 : 7 – 8) มีความเห็นว่กระบวนการอบรมกล่อมเกลาและการเรียนรู้ทางการเมืองเป็นกระบวนการเชิงพัฒนา ซึ่งจะทำให้บุคคลได้รับความรู้เบื้องต้นทางการเมือง และทราบถึงแบบแผนพฤติกรรมทางการเมืองของตน สอดคล้องกับ จรัส ตั้งวงศ์ชูเกตุ (2545 : 199) ที่ศึกษาความเห็นห่างทางการเมืองของนิสิตปริญญาตรี คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ พบว่า นิสิตที่มีการกล่อมเกลาทางการเมืองต่างกันจะมีระดับความเห็นห่างทางการเมืองไม่แตกต่างกัน

3. ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างทักษะต่อสภาพแวดล้อมภายในมหาวิทยาลัยกับพฤติกรรมกรรมมีส่วนร่วมทางการเมืองของนักศึกษามหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ ผลการศึกษาพบว่า ทักษะของนักศึกษาต่อสภาพแวดล้อมภายในมหาวิทยาลัยมีความสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรมกรรมมีส่วนร่วมทางการเมืองของนักศึกษา เมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า ทักษะของนักศึกษาต่อสภาพแวดล้อมภายในมหาวิทยาลัยทั้งทางด้านวิชาการ ด้านสังคม และด้านกายภาพ ล้วนมีความสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรมกรรมมีส่วนร่วมทางการเมืองของนักศึกษาทั้งสิ้น ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะสภาพแวดล้อมภายในมหาวิทยาลัยมีความสำคัญในส่วนที่เกี่ยวข้องกับนักศึกษาเป็นสำคัญในการที่จะเอื้ออำนวยต่อกระบวนการเรียนรู้ ตลอดจนการพัฒนาการด้านต่าง ๆ ของนักศึกษา ซึ่งทำให้นักศึกษาสามารถแสดงออกถึงพฤติกรรมกรรมมีส่วนร่วมทางการเมือง ตลอดจนสำเร็จการศึกษาตามวัตถุประสงค์ และมีความเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ ดังที่ สุพร ตั้งสมวรพงษ์ (2545 : 2) กล่าวว่า สภาพแวดล้อมด้านวิชาการ สภาพแวดล้อมด้านสังคม และสภาพแวดล้อมทางกายภาพเป็นปัจจัยที่สำคัญประการหนึ่งในการพัฒนานักศึกษา เพราะสภาพแวดล้อมเป็นส่วนเสริมสร้างและเติมเต็มกระบวนการจัดการศึกษาให้เอื้อต่อการเรียนรู้ ก่อให้เกิดการพัฒนาในด้านต่าง ๆ

ตามมา สอดคล้องกับ จารุวรรณ สกุลคู (2543 : บทคัดย่อ) ที่ศึกษาความรู้ความเข้าใจการปกครองระบอบประชาธิปไตยในระบบรัฐสภา และค่านิยมทางการเมืองของนิสิตนักศึกษา มหาวิทยาลัยเขตกรุงเทพมหานคร พบว่า ทักษะต่อสิ่งแวดล้อมทางสังคมของสถาบันการศึกษา และทักษะต่อสิ่งแวดล้อมทางวิชาการของสถาบันการศึกษา สามารถร่วมพยากรณ์ความรู้ความเข้าใจการปกครองระบอบประชาธิปไตยและค่านิยมทางการเมืองของนิสิตนักศึกษาได้ และแลงตัน (Langton. 1984 : 461 – 481) ได้ศึกษาอิทธิพลทางสิ่งแวดล้อมในสถานศึกษาพบว่าสิ่งแวดล้อมทั้งทางวิชาการและทางสังคมของมหาวิทยาลัยมีอิทธิพลต่อค่านิยมทางการเมืองของนักศึกษา ซึ่งการเข้าศึกษาในสถาบันการศึกษาที่สนับสนุนการมีส่วนร่วมของนักศึกษา การร่วมงานที่มีค่านิยมเป็นอิสระ และการสนับสนุนกิจกรรมประชาธิปไตยจะช่วยให้ผู้เรียนได้พัฒนาความรู้และค่านิยมประชาธิปไตย ส่วนวิภา ประดิษฐ์ผลพานิช (2545 : 123) ได้ศึกษาความรู้ทางการเมืองเกี่ยวกับภาพลักษณ์ของนักการเมืองในทัศนะของนักศึกษามหาวิทยาลัย เขตกรุงเทพมหานคร ซึ่งมีข้อเสนอแนะจากงานวิจัยว่า สถาบันการศึกษาทั้งภาครัฐและเอกชนทุกสถาบัน ควรมีหน้าที่หลักประการหนึ่งที่จะต้องทำหน้าที่ในการอบรมหล่อหลอมเกล้าทางการเมือง เพื่อการพัฒนาคุณภาพของประชาชนภายในประเทศ ทั้งผลด้านวิชาความรู้ทางการเมืองการปกครองระบอบประชาธิปไตย ซึ่งจะทำให้ประชาชนมีคุณภาพเป็นทรัพยากรบุคคลที่มีคุณค่ายิ่งในการพัฒนาประเทศ ทั้งทางด้านเศรษฐกิจ สังคม การเมือง และวัฒนธรรม ประเพณี เพื่อการสืบทอดและส่งผ่านวิถีชีวิตแบบไทยสู่รุ่นต่อไป เพราะสถาบันการศึกษาเป็นสถาบันที่มีความสำคัญต่อการพัฒนาและเสริมสร้างประสบการณ์ชีวิตของคนในสังคมให้เรียนรู้ถึงระบบการปกครองแบบประชาธิปไตย ซึ่งจะเห็นได้ว่าพฤติกรรมทางการเมืองขึ้นอยู่กับปฏิสัมพันธ์ระหว่างค่านิยมทางการเมืองของบุคคลกับบริบททางการเมือง และสถาบันการศึกษาเป็นบริบทที่สำคัญประการหนึ่งที่มีผลต่อการเปลี่ยนแปลงค่านิยมออกมาเป็นพฤติกรรมของนักศึกษาได้

นอกจากนี้ ทักษะต่อสภาพแวดล้อมภายในมหาวิทยาลัยแต่ละด้านยังมีความสัมพันธ์ต่อกันในทางบวก โดยที่ด้านสังคมกับด้านกายภาพ ด้านวิชาการกับด้านกายภาพ และด้านวิชาการกับด้านสังคม ทั้งนี้เนื่องมาจากสภาพแวดล้อมภายในมหาวิทยาลัยซึ่งประกอบด้วย คุณลักษณะต่าง ๆ ของสถาบันที่มีอิทธิพลต่อชีวิตความเป็นอยู่ และพัฒนาการของสมาชิกในสถาบันนั้น ไม่ว่าจะเป็นความสามารถทางวิชาการหรือทักษะทางสังคม สภาพแวดล้อมของสถาบันอุดมศึกษาส่วนใหญ่จะครอบคลุมองค์ประกอบทั้งที่เป็นรูปธรรมและนามธรรม ซึ่งได้แก่ การเรียนการสอน การบริหาร การให้บริการ การจัดกิจกรรมนักศึกษา สังคมกลุ่มเพื่อน อาคารสถานที่ แนวความคิด ความรู้สึก และบรรยากาศในสถาบันอุดมศึกษาที่มีอิทธิพลต่อการส่งเสริมและสนับสนุนการศึกษา ตลอดจนพัฒนาการด้านสติปัญญา สังคม อารมณ์ ร่างกาย และจิตใจ ของนักศึกษาให้ไปสู่จุดมุ่งหมายที่พึงประสงค์ได้ ดังที่ บุรุษชัย จงกลณี (2531 : 26) ที่กล่าวถึง ความสำคัญของสิ่งแวดล้อมที่มีผลต่อการศึกษานิสิตนักศึกษาว่าประสบการณ์ในมหาวิทยาลัยที่เกื้อกูล สนับสนุน สร้างสรรค์ และถ่ายทอดทางวิชาการ ได้แก่ สภาพตาม

ธรรมชาติ รวมทั้งถาวรวัตถุ สภาพทางสังคม จิตใจ และสติปัญญาของบุคคลากรทุกฝ่ายที่ประกอบกิจการงานและดำเนินชีวิตร่วมกันในมหาวิทยาลัยเป็นองค์ประกอบสำคัญในการสร้างเสริมให้เกิดบรรยากาศทางวิชาการที่ดีและอรพันธ์ ประสิทธิ์รัตน์ (2533 : 9 – 13) ได้แสดงความคิดเห็นว่า สภาพแวดล้อมภายในมหาวิทยาลัยเป็นเรื่องสำคัญเรื่องหนึ่งที่มีอิทธิพลต่อพฤติกรรมของบุคคล โดยเฉพาะอย่างยิ่งพฤติกรรมที่เปลี่ยนแปลงจนเป็นการเรียนรู้ เป็นไปตามหลักทฤษฎีทางจิตวิทยาที่มีการศึกษาถึงเรื่องพันธุกรรมและสิ่งแวดล้อม ทำให้ทราบว่า นอกเหนือจากลักษณะต่าง ๆ ที่บุคคลได้รับการถ่ายทอดทางพันธุกรรม ทำให้บุคคลแตกต่างกันแล้ว ยังมีอิทธิพลอื่น ๆ อีก โดยเฉพาะอย่างยิ่งที่สำคัญ เช่น สิ่งแวดล้อม เป็นต้น

ข้อเสนอแนะ

จากการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างทัศนคติต่อสภาพแวดล้อมภายในมหาวิทยาลัยกับพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของนักศึกษามหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะดังนี้

1. ผลการศึกษา พบว่า นักศึกษามหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิตมีทัศนคติต่อสภาพแวดล้อมภายในมหาวิทยาลัยโดยรวมว่ามีความเหมาะสมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า นักศึกษามีทัศนคติต่อสภาพแวดล้อมภายในมหาวิทยาลัยด้านวิชาการว่ามีความเหมาะสมอยู่ในระดับมาก ส่วนด้านสังคมและด้านกายภาพ นักศึกษามีทัศนคติว่ามีความเหมาะสมอยู่ในระดับปานกลาง ดังนั้นเพื่อให้การจัดสภาพแวดล้อมภายในมหาวิทยาลัยดำเนินไปอย่างมีประสิทธิภาพและประสิทธิผล ผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะต่อการจัดสภาพแวดล้อมภายในมหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิตในแต่ละด้านดังต่อไปนี้

สภาพแวดล้อมด้านวิชาการ ซึ่งได้แก่ การจัดการเรียนการสอน หลักสูตร บรรยากาศทางวิชาการ และการสนับสนุนทางวิชาการ ผลการศึกษพบว่า นักศึกษามีทัศนคติว่ามีความเหมาะสมอยู่ในระดับมากกับการเตรียมการเรียนการสอน การเปิดโอกาสให้นักศึกษาได้ซักถามในชั้นเรียนเกี่ยวกับเนื้อหาการเรียนการสอน การเรียนการสอนช่วยให้นักศึกษาได้ตระหนักถึงสิทธิและหน้าที่ของตนเอง และนักศึกษามีเสรีภาพทางวิชาการในการคิด การพูด และการแสดงความคิดเห็น ซึ่งแสดงให้เห็นว่าการจัดสภาพแวดล้อมดังกล่าวสอดคล้องกับความต้องการหรือกระบวนการเรียนรู้ที่จะก่อให้เกิดกระบวนการประชาธิปไตยได้อย่างแท้จริง นอกจากนี้ นักศึกษายังมีทัศนคติว่ามีความเหมาะสมอยู่ในระดับปานกลางกับการเรียนการสอน และหลักสูตรการศึกษา ดังนั้น เพื่อการพัฒนาที่ดียิ่งขึ้นทางมหาวิทยาลัยควรพัฒนาสภาพแวดล้อมด้านวิชาการ โดยเฉพาะการจัดหลักสูตรการเรียนการสอน พฤติกรรมการสอนของอาจารย์ รวมทั้งการใช้สื่อต่าง ๆ ในการสอน และการมีปฏิสัมพันธ์ระหว่างผู้สอนกับผู้เรียน และการสร้างบรรยากาศทางวิชาการ หากทุกอย่างที่กล่าวมาเป็นไปในทางที่เหมาะสม ก็จะส่ง

ผลให้ผู้เรียนได้รับความรู้และสามารถนำความรู้ไปปฏิบัติได้ ส่งผลให้นักศึกษามีความสำเร็จในการเรียนและจะพัฒนาทักษะ แนวคิด และอุดมการณ์ต่าง ๆ ให้เกิดขึ้นในตนเองได้

สภาพแวดล้อมด้านสังคม ซึ่งได้แก่ สโมสรนักศึกษา กิจกรรมนักศึกษา ความสัมพันธ์กับเพื่อน ความสัมพันธ์ระหว่างรุ่นพี่ – รุ่นน้อง ความสัมพันธ์ระหว่างนักศึกษากับอาจารย์และความหลากหลายทางวัฒนธรรม ผลการศึกษา พบว่า นักศึกษามีทัศนะว่ามีความเหมาะสมอยู่ในระดับปานกลาง ดังนั้นเพื่อให้สภาพแวดล้อมด้านสังคมตรงกับความต้องการของนักศึกษา ทางมหาวิทยาลัยควรสนับสนุนและส่งเสริมกิจกรรมนักศึกษา กล่าวคือ การจัดตั้งกลุ่มชมรมและการเข้าร่วมกิจกรรมของนักศึกษาเพื่อประกอบกิจกรรมต่าง ๆ ซึ่งถือเป็นการช่วยให้นักศึกษามีการทำงานกันเป็นกลุ่มเป็นคณะ การแบ่งอำนาจหน้าที่กันทำตามความถนัด ทำให้มีการแสดงความคิดเห็น รับฟังความคิดเห็นของผู้อื่น มีความคิดริเริ่มและเสนอแนวทางต่าง ๆ เป็นต้น ซึ่งสิ่งเหล่านี้ถือเป็นการฝึกความเป็นประชาธิปไตยได้โดยตรง ส่วนกิจกรรมอาจารย์ก็ถือว่าช่วยในการพัฒนาประชาธิปไตยได้มาก นอกจากนี้จะเป็นการสอนในชั้นเรียน กิจกรรมสถานศึกษา เช่น การให้บริการสังคม ในลักษณะที่ปรึกษา ให้คำแนะนำ เสนอแนะและเรียกร้องสิ่งต่าง ๆ ที่เป็นการส่งเสริมการพัฒนาประชาธิปไตย เป็นต้น หากทุกอย่างที่กล่าวมาเป็นไปในทางที่เหมาะสม ก็จะส่งผลให้สภาพแวดล้อมด้านสังคมเกิดความหลากหลายทางวัฒนธรรม ซึ่งมีความสำคัญต่อการพัฒนานักศึกษาเป็นอย่างมาก

สภาพแวดล้อมด้านกายภาพ ซึ่งได้แก่ การให้บริการด้านต่าง ๆ ของมหาวิทยาลัยควรส่งเสริมการมีส่วนร่วมระหว่างอาจารย์ บุคลากร และนักศึกษา การสนับสนุนกิจกรรมประชาธิปไตย และการจัดสภาพแวดล้อมภายในมหาวิทยาลัย ผลการศึกษาพบว่า นักศึกษามีทัศนะว่ามีความเหมาะสมอยู่ในระดับปานกลาง ดังนั้นเพื่อให้การจัดสภาพแวดล้อมด้านกายภาพให้มุ่งส่งเสริมทำให้เกิดความเป็นเลิศทางวิชาการ ทางมหาวิทยาลัยควรมีการจัดสภาพแวดล้อม เช่น อาคารสถานที่และบริเวณให้ดูดี ห้องสมุดที่ทันสมัยในด้านสื่อต่าง ๆ การให้บริการที่มีศักยภาพพร้อมในการให้บริการด้านต่าง ๆ นอกจากนี้ควรส่งเสริมให้นักศึกษาได้เข้ามามีส่วนร่วมในการกำหนดทิศทางที่เกี่ยวกับการพัฒนาด้วย เพราะนอกจากจะพัฒนานักศึกษาแล้ว ยังเป็นการส่งเสริมประสิทธิภาพการทำงานของบุคลากรและอาจารย์ภายในมหาวิทยาลัยด้วย

2. ผลการศึกษา พบว่า นักศึกษามหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิตมีพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองอยู่ในระดับปานกลาง ดังนั้น ทางมหาวิทยาลัยจึงควรให้ความสำคัญกับการพัฒนาการมีส่วนร่วมทางการเมืองของนักศึกษา โดยการส่งเสริมและสนับสนุนกิจกรรมทางการเมือง รวมทั้งการเสริมสร้างทัศนคติ เจตคติต่อการมีส่วนร่วมทางการเมืองอย่างถูกต้องและต่อเนื่อง นับตั้งแต่นักศึกษาได้เข้ามาศึกษาในสถาบัน ซึ่งอาจจะต้องมีการเพิ่มเติมรายวิชาลงไป ในหลักสูตรให้มีการศึกษาวิชาที่เกี่ยวกับสิทธิขั้นพื้นฐาน (Fundamental Rights) ที่มีเนื้อหาสาระเกี่ยวกับสิทธิขั้นพื้นฐานตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 นอกจากนั้น บรรยายภาคการเรียนการสอนก็ต้องให้อีกต่อการเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจทางการเมือง รวม

ทั้งการจัดกิจกรรมที่ควรสนับสนุนการจัดกิจกรรมที่มุ่งเน้นให้นักศึกษาได้เข้ามามีส่วนร่วมในการตัดสินใจ การร่วมแสดงความคิดเห็น และการหาข้อยุติที่เป็นผลในทางบวกโดยวิธีการที่อาศัยกระบวนการประชาธิปไตย เป็นต้น

3. ผลการศึกษา พบว่า ทักษะต่อสภาพแวดล้อมภายในมหาวิทยาลัยมีความสัมพันธ์ทางบวกกับพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของนักศึกษามหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต นอกจากนี้ ทักษะของนักศึกษาต่อสภาพแวดล้อมภายในมหาวิทยาลัยในแต่ละด้านยังมีความสัมพันธ์ต่อกันในทางบวก โดยที่ด้านสังคมกับด้านกายภาพ ด้านวิชาการกับด้านกายภาพ และด้านวิชาการกับด้านสังคม ซึ่งชี้ให้เห็นว่าการจัดสภาพแวดล้อมภายในมหาวิทยาลัยให้มีคุณภาพ สอดคล้องต่อความต้องการของนักศึกษา และเอื้อต่อการเรียนรู้ของนักศึกษานั้น สภาพแวดล้อมดังกล่าวจะมีผลต่อการเปลี่ยนแปลงพฤติกรรมของนักศึกษาได้ ซึ่งสภาพแวดล้อมภายในมหาวิทยาลัยทั้งทางด้านวิชาการ ด้านสังคม และด้านกายภาพ จะเป็นสิ่งเร้าที่มีศักยภาพในการพัฒนานักศึกษา อันจะส่งผลให้นักศึกษาประสบความสำเร็จในการเป็นบัณฑิตที่มีความเป็นศิษย์ที่สมบูรณ์ ซึ่งทางมหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิตควรตระหนักถึงความสำคัญดังกล่าว โดยการพัฒนาการเรียนการสอนให้สอดคล้องกับกระบวนการประชาธิปไตย รวมทั้งกระบวนการกิจกรรมด้านบริหาร กระบวนการกิจกรรมนักศึกษา กิจกรรมอาจารย์ และการส่งเสริมการวิจัย อันถือเป็นบทบาทของมหาวิทยาลัยในการช่วยพัฒนาประชาธิปไตยได้โดยตรง

ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรมีการศึกษาถึงลักษณะทางสภาพแวดล้อมภายในสถาบันอุดมศึกษาแห่งอื่นๆ โดยเฉพาะด้านวิชาการ ด้านสังคม และด้านกายภาพ เพื่อศึกษาในเชิงความคิดเห็นหรือความพึงพอใจของนักศึกษาต่อสภาพแวดล้อมภายในสถาบันอุดมศึกษานั้น ๆ
2. ควรมีการศึกษาถึงพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองภายใต้กรอบแห่งรัฐธรรมนูญทางราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 ของนักศึกษาในสถาบันอุดมศึกษาทั้งของรัฐและเอกชนแห่งอื่น ๆ เพื่อเป็นแนวทางในการส่งเสริมและสนับสนุนกิจกรรมทางการเมืองของนักศึกษาในสถาบันการศึกษาระดับอุดมศึกษาต่อไป
3. ควรมีการศึกษาถึงรูปแบบของการจัดกิจกรรมเกี่ยวกับการพัฒนาประชาธิปไตยที่เหมาะสม เพื่อส่งเสริมพฤติกรรมของนักศึกษาให้ได้เข้ามามีส่วนร่วมทางการเมืองมากขึ้น

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

- กนกรัตน์ นาคนฤทัย. (2540). *สภาพแวดล้อมทางการศึกษาในวิทยาลัยพาณิชยการ
สังกัดกรมอาชีวศึกษา เขตกรุงเทพมหานคร ตามความคิดเห็นของนักศึกษา.*
ปริญญานิพนธ์ ศศ.ม. (ธุรกิจศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- กระทรวงศึกษาธิการ. (2541). *คู่มือการเรียนการสอนรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย
ระดับประถมศึกษา และมัธยมศึกษา.* กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภา.
- _____. (2542). *ประชาธิปไตย ระดับมัธยมศึกษา.* กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภา.
- เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. (2539). *เปิดโลกความคิด เสี่ยงสวรรค์การเมืองไทย.* กรุงเทพฯ :
บริษัท ชัคเชสมิเดีย จำกัด.
- _____. (2541). *มหาวิทยาลัยที่ทางแยก : จุดประกายวิสัยทัศน์อุดมศึกษาไทยในอนาคต.*
กรุงเทพฯ : บริษัท ชัคเชสมิเดีย จำกัด.
- _____. (2544, มกราคม). "การเมืองยุคปฏิรูป และการเลือกตั้ง 2544
เหล่าใหม่ในขบวนเก่า?" *สยามรัฐ ทศวรรษที่ 6*. 51 (17436) : 10.
- จรัส ตั้งวงศ์ชูเกตุ. *ความเห็นห่างทางการเมือง : ศึกษาเฉพาะกรณีนิติบัญญัติ
คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.* วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (รัฐศาสตร์).
กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.
- จักรกริช ใจดี. (2542). *ความเข้าใจเกี่ยวกับประชาธิปไตยของนิสิตมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.*
วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (รัฐศาสตร์). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย
เกษตรศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.
- จันทนา สุทธิจารี. (2544). "การมีส่วนร่วมของประชาชน," ใน *การเมืองการปกครองไทยตาม
รัฐธรรมนูญฉบับประชาชน.* บรรณาธิการโดย อมร รักษาสัตย์. หน้า 410 – 432.
กรุงเทพฯ : มูลนิธิฟรีดริค เอแบร์ท.
- จารุวรรณ สกุลกู. (2543). *รายงานการวิจัยเรื่องความรู้ความเข้าใจการปกครองระบอบ
ประชาธิปไตยในระบบรัฐสภาและค่านิยมทางการเมืองของนิสิตนักศึกษา
เขตกรุงเทพมหานคร.* กรุงเทพฯ : มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
ถ่ายเอกสาร.
- จิราชาติ นาคสวัสดิ์. (2540). *การมีส่วนร่วมทางการเมืองของนักศึกษา : ศึกษาเฉพาะกรณี
นักศึกษาคณะรัฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยรามคำแหง.* ภาคนิพนธ์ พบ.ม.
(พัฒนาสังคม). กรุงเทพฯ : คณะพัฒนาสังคม สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
ถ่ายเอกสาร.

- เจือจันทร์ จงสถิตย์อยู่. (2540, ต.ค. – ธ.ค.). “นโยบายของรัฐกับการจัดการศึกษา,”
วารสารนักบริหาร, 17 (4) : 15 – 17.
- เฉลิมลาภ ดุงศรีแก้ว. เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, สรรักษ์ เลี่ยมสุวรรณ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่สโมสร
นักศึกษา มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ เมื่อ 9 สิงหาคม 2545.
- ฉวีวรรณ สุขพงษ์ไทย. เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, สรรักษ์ เลี่ยมสุวรรณ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่สโมสร
นักศึกษา มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ เมื่อ 12 ธันวาคม 2544.
- ชลัช จงสีปพันธ์. (2527). การศึกษาลักษณะทางชีวสังคม ลักษณะทางปริบท และลักษณะทาง
จิตวิสัยของนักศึกษาระดับปริญญาบัณฑิตที่มีความสำคัญต่อการมีส่วนร่วม
ทางการเมือง. ปริญญานิพนธ์ กศ.ด. กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ชูชาติ ไชยเขตต์. (2538). สภาพแวดล้อมภายในมหาวิทยาลัยสยามตามทัศนะของนักศึกษา.
ปริญญานิพนธ์ กศม. (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- จิตินันท์ วรรณุรักษ์. เป็นผู้ให้สัมภาษณ์, สรรักษ์ เลี่ยมสุวรรณ เป็นผู้สัมภาษณ์, ที่สโมสร
นักศึกษา มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ เมื่อ 9 สิงหาคม 2545.
- ณรงค์ สินสวัสดิ์. (2539). สังคมกับการปกครอง. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัย
ธรรมศาสตร์.
- _____. (2533). การเมืองไทย : การวิเคราะห์เชิงจิตวิทยา. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์
ออเรียนแทลสโกล่า.
- ดุชนี สุทธปรียาศรี และ วรรณ ปุณฺณโชติ. (2540). รายงานการวิจัยเรื่องกระบวนการปลูกฝัง
ค่านิยมและวิถีชีวิตประชาธิปไตยในสถาบันอุดมศึกษา. กรุงเทพฯ : สำนักงาน
คณะกรรมการส่งเสริมและประสานงานเยาวชนแห่งชาติ. ถ่ายเอกสาร.
- ทบวงมหาวิทยาลัย. (2533). แนวโน้มการพัฒนาทางการเมืองของไทย. กรุงเทพฯ :
สำนักบริการวิชาการ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ทวีศักดิ์ วงษ์ธานี. (2545). ทัศนะของนักศึกษาที่มีต่อการจัดบริการนักศึกษาของมหาวิทยาลัย
ศรีปทุม. ปริญญานิพนธ์ กศ.ม. (การอุดมศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- ธีรภัทร์ เสรีรังสรรค์. (2544, พฤษภาคม – สิงหาคม). “แนวทางการมีส่วนร่วมทางการเมือง
ในสังคมไทย,” สุขุขทัยธรรมมาธิราช. 14 (2) : 16 – 22.
- นิภา ขวัญงาม. (2540). การรับรู้สภาพแวดล้อมมหาวิทยาลัยเอกชน เขตกรุงเทพมหานคร
ของนักศึกษา. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (จิตวิทยาการศึกษาและการแนะแนว).
กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.

- นิสากร แสนเสน่ห์. (2543). *ทัศนคติและพฤติกรรมเกี่ยวกับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของ นักศึกษาสถาบันราชภัฏสุราษฎร์ธานี*. ปรินูญานิพนธ์ กศ.ม. (การอุดมศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- เนตรนภา นาคผล. (2538). *ทัศนคติทางการเมืองแบบประชาธิปไตย : ศึกษาเฉพาะกรณีนิสิต ปรินูญาตรี มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์*. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (รัฐศาสตร์). บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.
- นฤทัย หม่อมพรว้า. เป็นผู้ให้สัมภาษณ์. สรรักษ์ เลี่ยมสุวรรณ เป็นผู้สัมภาษณ์. ที่คณะนิติศาสตร์มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต เมื่อ 29 พฤศจิกายน 2544.
- บวรศักดิ์ อุวรรณโณ. (2544). *ตัวอย่างเทคนิค การมีส่วนร่วมของประชาชนและกฎหมายที่เกี่ยวข้อง*. สำนักวิจัยและพัฒนา สถาบันพระปกเกล้า.
- บุรุษชัย จงกลณี. (2531, มิถุนายน – กันยายน). “บรรยากาศทางวิชาการในมหาวิทยาลัย : อุดมคติที่ยาก,” *วารสารศึกษาศาสตร์*. (12 (6) : 24 – 26)
- เบญจวรรณ ทรัพย์ธำรง. (2545). *ความคิดเห็นเรื่องความสำนึกต่อชาติ : กรณีศึกษานิสิต มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร*. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (รัฐศาสตร์). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.
- ประจิตร มหาหิง. (2529). *สังคมวิทยาการเมือง : แนวคิดทฤษฎีและแนวทางการศึกษา*. ปัตตานี : โครงการจัดตั้งสำนักเทคโนโลยีการศึกษา มหาวิทยาลัยสงขลานครินทร์ วิทยาเขตปัตตานี.
- ประลม ไชยสาร. (2542). *เจตคติและความต้องการของนักศึกษามหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต ที่มีต่อการจัดบริการนักศึกษา*. ปรินูญานิพนธ์ ศษ.ม. (การอุดมศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยรามคำแหง. ถ่ายเอกสาร.
- ประสิทธิ์ ดุลยาทร. (2539). *รายงานการวิจัยเรื่องความรู้ ความเข้าใจทางการเมือง การปกครองของนักศึกษาในสถาบันราชภัฏ*. กรุงเทพฯ : สำนักงานเลขาธิการสภา ผู้แทนราษฎร.
- ประเสริฐ เชษฐพันธ์. (2542). *การบริหารการศึกษา*. กรุงเทพฯ : คณะศึกษาศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- ประยัด หงษ์ทองคำ. (2541). *การพัฒนาทางการเมืองโดยกระบวนการปกครองท้องถิ่น*. กรุงเทพฯ : พิมพ์ที่ ห้างหุ้นส่วนจำกัดพาพาส.
- ป.มหาพันธ์. (2544). *สอนเด็กให้เป็นประชาธิปไตย*. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์โอเดียนสโตร์.
- พรอัมรินทร์ พรหมเกิด. (2543, กันยายน). “การมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชน,” *รัฐสภาสาร*. 48 (9) : 1 – 18.
- พระธรรมปิฎก. (ป.อ.ปยุตโต). (2543). *กระบวนการเรียนรู้เพื่อพัฒนาคนประชาธิปไตย*. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์มูลนิธิพุทธธรรม.

- พิทยา มาศมินทร์ไชยนรา. (2542). รายงานการวิจัยเรื่องทัศนคติทางการเมืองของ
นิสิตมุสลิมในสถาบันอุดมศึกษา ภาคใต้. สงขลา : มหาวิทยาลัยทักษิณ.
- มงคล มั่นเจริญโชติ. (2539). ปัจจัยที่มีผลต่อการไปใช้สิทธิเลือกตั้งของนิสิต : ศึกษากรณี
นิสิตคณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม.
(รัฐศาสตร์). บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.
- มยุรา โลหะพิริยะกุล. (2546). พฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของนิสิตมหาวิทยาลัย
ศรีนครินทรวิโรฒ. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (การอุดมศึกษา). กรุงเทพฯ :
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. (2545). คู่มือนักศึกษาและหลักสูตร. กรุงเทพฯ :
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
- _____. (2545). แผนภูมิโครงสร้างการบริหารมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
(เอกสารเผยแพร่). กรุงเทพฯ : งานข้อมูลและสถิติ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์.
ถ่ายเอกสาร.
- รัฐจวน คำวชิรพิทักษ์. (2524). การศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการอบรมเลี้ยงดูกับพฤติกรรม
กล้าแสดงออกของนักเรียน ชั้น ม.3 (มัธยมศึกษาปีที่ 3) โรงเรียนรัฐบาล
ในกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (จิตวิทยาการศึกษาและการแนะแนว).
กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.
- ราชบัณฑิตยสถาน. (2531). พจนานุกรมฉบับราชบัณฑิตยสถาน พ.ศ.2525. พิมพ์ครั้งที่ 4.
กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์อักษรเจริญทัศน์.
- ลิขิต ชีรเวทิน. (2541). วิวัฒนาการการเมืองการปกครองไทย. พิมพ์ครั้งที่ 6. กรุงเทพฯ : สำนัก
พิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- _____. (2543). การเมืองการปกครองของไทย. พิมพ์ครั้งที่ 5. กรุงเทพฯ :
สำนักพิมพ์มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์.
- ลีลสร พ่วงศรี. (2546). การศึกษาปัจจัยบางประการที่สัมพันธ์กับคุณภาพชีวิตของนักศึกษา
ระดับปริญญาตรี มหาวิทยาลัยมหิดล. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (การวิจัยและสถิติ
ทางการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
- วรรณธรรม กาญจนสุวรรณ (2544). "วัฒนธรรมทางการเมือง," ใน การเมืองการปกครอง
ของไทยตามรัฐธรรมนูญฉบับประชาชน. บรรณาธิการ โดย อมร รักษาสัตย์.
หน้า 158 – 163. กรุงเทพฯ : มูลนิธิฟรีดริค เอแบร์ท.
- วัชร ไชยสาร. (2544). การเมืองภาคประชาชน : พัฒนาการการมีส่วนร่วมทางการเมือง
ประชาธิปไตยแบบมีส่วนร่วมและพหุการเมือง. กรุงเทพฯ : สำนักแมงฆา.
- วิชัย ดันศิริ. (2542). โฉมหน้าการศึกษาไทยในอนาคต : แนวคิดและบทวิเคราะห์. กรุงเทพฯ :
สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- วิภา ประดิษฐ์ผลพานิช. (2545). ความรู้ทางการเมืองเกี่ยวกับภาพลักษณ์ของนักการเมืองในทัศนะของนักศึกษามหาวิทยาลัย เขตกรุงเทพมหานคร. วิทยานิพนธ์ ว.ม. (สื่อสารมวลชน). กรุงเทพฯ : คณะวารสารศาสตร์และสื่อสารมวลชน มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.
- วิษณุ เครืองาม. (2534). รายงานการสัมมนาทางวิชาการ เรื่อง อุดมศึกษากับการพัฒนาประชาธิปไตย 18 กันยายน 2534. กรุงเทพฯ : สำนักงานปลัดทบวงมหาวิทยาลัย และมูลนิธิส่งเสริมทบวงมหาวิทยาลัย.
- วิสุทธิ โพธิ์แท่น. (2542). "ประชาชนกับบทบาททางการเมือง". รวมบทความการปฏิรูปการเมือง. มสธ. หน้า 9.
- _____. (2542, ธันวาคม). "ความคิดเกี่ยวกับการให้ความรู้ในทางการเมืองเพื่อมีส่วนร่วมในทางการเมืองที่มีประสิทธิภาพในประเทศไทย". รัฐศาสตร์ – การเมือง รวมบทความทางวิชาการทางรัฐศาสตร์ พ.ศ. 2516 – 2525. 391 - 393
- ศุภชัย ทาคำ. (2545). ปัจจัยที่มีผลต่อความคิดเห็นในการไม่ไปใช้สิทธิเลือกตั้งของนิสิตนักศึกษาไทย : ศึกษาเฉพาะกรณีนิสิตมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. วิทยานิพนธ์ ศศ.ม. (รัฐศาสตร์). บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์. ถ่ายเอกสาร.
- สมเดช โอบอ้อม. เป็นผู้ให้สัมภาษณ์. สรรักษ์ เลี่ยมสุวรรณ เป็นผู้สัมภาษณ์. ที่แผนกกีฬา ฝ่ายกิจการนักศึกษา มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ เมื่อ 28 พฤศจิกายน 2544.
- สมบัติ อารังธวังศ์. (2538). การเมือง : แนวความคิดและการพัฒนา. พิมพ์ครั้งที่ 3. กรุงเทพฯ : คณะรัฐประศาสนศาสตร์ สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์.
- สมยศ เชื้อไทย. (2536). หลักกฎหมายมหาชนเบื้องต้น. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์วิญญูชน
- สมศักดิ์ ชูโต. (2534). รายงานการสัมมนาทางวิชาการ เรื่อง อุดมศึกษากับการพัฒนาประชาธิปไตย 20 สิงหาคม 2534. กรุงเทพฯ : สำนักงานปลัดกระทรวงมหาวิทยาลัย และมูลนิธิส่งเสริมทบวงมหาวิทยาลัย.
- สมาน พุแสง. (2541). การศึกษาตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กับการมีส่วนร่วมทางการเมืองของนักศึกษาสถาบันราชภัฏเขตภาคเหนือตอนบน. วิทยานิพนธ์ กศ.ด. (การอุดมศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- สัญญา สัญญาวิวัฒน์. (2532). สังคมวิทยาการเมือง. กรุงเทพฯ : เจ้าพระยาการพิมพ์.
- สำเนาวิ ขจรศิลป์. เป็นผู้ให้สัมภาษณ์. สรรักษ์ เลี่ยมสุวรรณ เป็นผู้สัมภาษณ์. ที่ฝ่ายกิจการนักศึกษา มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ เมื่อ 28 พฤศจิกายน 2544.
- สุขุม เฉลยทรัพย์. (2545, 10 มิถุนายน). "ชี น.ศ. สนใจการเมืองน้อยมาก," ไทยรัฐ. หน้า 15.
- สุขุม นวลสกุล. (2535). การเมืองเรื่องซับซ้อน. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์มติบุ๊คเซ็นเตอร์
- สุจิต บุญบงการ. (2534). การพัฒนาทางการเมืองของไทย. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

- สุธรรม แสงประทุม. (2545, 17 – 19 มกราคม). “ทบวงฯ รับลูกนายกฯ ตั้งวัยโจ๋ตัวการเมือง
การปกครองสร้างมิติใหม่.....ขึ้นผู้นำการเมืองประชาธิปไตย,” สัมภาษณ์. หน้า 5.
- สุธรรม อารีกุล. (2543). รายงานเรื่อง รูปแบบและภารกิจอุดมศึกษา. กรุงเทพฯ :
สำนักพิมพ์วัฒนาพานิช.
- สุนทรี เลากกลาง. (2545). ความเข้าใจและเจตคติต่อการเลือกตั้งภายในรัฐธรรมนูญ
แห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2540 ของนิสิตมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.
ปริญญานิพนธ์ กศ.ม. (การอุดมศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- สุรียา บุญโชติ. (2545, 6 ธันวาคม). “คนหนุ่มสาวตั้งโต๊ะสนทนา...ถกปัญหา ทำไมการเมือง
เป็นเรื่องไกลตัว,” มติชนรายวัน หน้า 19.
- สุวพร ตั้งสมวรพงษ์. (2545, 8 - 9 สิงหาคม). “การพัฒนาบัณฑิตในศตวรรษที่ 21,”
เอกสารประกอบการสัมมนา ชุดที่ 1 กระบวนทัศน์และกลยุทธ์ในการพัฒนานิสิต
นักศึกษามหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. หน้า 1 – 4.
- อรพันธ์ ประสิทธิ์รัตน์. (2533). รายงานการวิจัยการศึกษาสภาพแวดล้อมทางการเรียนของนิสิต
คณะสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. กรุงเทพฯ :
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ประสานมิตร.
- อำพัน อ่องเอี่ยม. (2541). สภาพแวดล้อมมหาวิทยาลัยศรีปทุมในทัศนะของผู้บริหารอาจารย์
และนักศึกษา. ปริญญานิพนธ์ กศ.ม. (การอุดมศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ. ถ่ายเอกสาร.
- เอนก เหล่าธรรมทัศน์. (2543). การเมืองเป็นเรื่องของเรา. กรุงเทพฯ : สำนักพิมพ์มติใหม่.
- Astin, Alexander W. (1968). *The College Environment*. Washington, New York :
American Council on Education.
- Cronbach, Lee J. (1970). *Essentials of Psychological Testing*. 3rd ed., New York :
Harper & Row.
- Easton, David and Dennis Jack. (1969). *Children in the Political System : Origin of
Political Legitimacy*. New York : McGraw – Hill Inc.
- Ferguson, George Andrew. (1981). *Statistical Analysis in Psychology and
Education*. 5th. ed. New York : McGraw – Hill Book.
- Longton, K. (1984). “Persistence and Chance in Political Confidence over the
Life – Span : Embedding Life – Cycle Socialization in Context,”
British Journal of Political Science. 14 : 461 – 481.
- Yamane, Taro. (1973). *Statistics : an Introductory Analysis*. 3rd. ed. New York :
Harper & Row.

ภาคผนวก

ภาคผนวก ก
เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

แบบสอบถาม

เรื่อง

ความสัมพันธ์ระหว่างทัศนคติต่อสภาพแวดล้อมภายในมหาวิทยาลัย
กับพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของ
นักศึกษามหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต

คำชี้แจงในการตอบแบบสอบถาม

1. แบบสอบถามฉบับนี้แบ่งออกเป็น 3 ตอน ได้แก่
 ตอนที่ 1 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม
 ตอนที่ 2 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับทัศนคติต่อสภาพแวดล้อมภายใน
 มหาวิทยาลัย
 ตอนที่ 3 เป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมือง

2. โปรดตอบแบบสอบถามนี้ให้ครบถ้วนทุกข้อ และตอบให้ตรงกับสภาพความเป็นจริง ตามความคิดเห็น หรือตามการประพฤติปฏิบัติของท่านมากที่สุด

หวังเป็นอย่างยิ่งว่าจะได้รับความร่วมมือในการตอบแบบสอบถามจากท่าน และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

นายสรักษ์ เลี่ยมสุวรรณ
 นิสิตปริญญาโท สาขาวิชาการอุดมศึกษา
 มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน () หน้าข้อความที่ตรงกับสภาพความเป็นจริง

1. เพศ

- () ชาย
() หญิง

2. คณะวิชา

- () คณะบริหารธุรกิจ
() คณะนิติศาสตร์
() คณะนิเทศศาสตร์
() คณะวิศวกรรมศาสตร์
() คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์
() คณะศิลปศาสตร์
() คณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี

3. ลักษณะการอบรมเลี้ยงดูของครอบครัว

หมายถึง แบบการอบรมเลี้ยงดูของครอบครัว ได้แก่

- () การอบรมเลี้ยงดูแบบปล่อยปละละเลย
หมายถึง วิธีการอบรมเลี้ยงดูของบิดามารดาที่ปฏิบัติต่อบุตร ทำให้บุตรมีความรู้สึกว่าคุณเองไม่ได้รับการเอาใจใส่ การสนับสนุน หรือคำแนะนำจากบิดามารดา มักถูกปล่อยให้ทำอะไรตามใจ บิดามารดาไม่ให้ความอบอุ่นเท่าที่ควร
- () การอบรมเลี้ยงดูแบบเข้มงวดกวดขัน
หมายถึง วิธีการอบรมเลี้ยงดูของบิดามารดาที่ปฏิบัติต่อบุตร ทำให้บุตรมีความรู้สึกว่าคุณเองไม่ได้อิสระเท่าที่ควร ต้องอยู่ในระเบียบวินัยที่บิดามารดากำหนดไว้ หรือถูกควบคุมไม่ให้ได้รับความสะดวกในการกระทำที่ตนเองต้องการ
- () การอบรมเลี้ยงดูแบบประชาธิปไตย
หมายถึง วิธีการอบรมเลี้ยงดูของบิดามารดาที่ปฏิบัติต่อบุตร ทำให้บุตรมีความรู้สึกว่าคุณเองได้รับการปฏิบัติด้วยความยุติธรรม บิดามารดาให้ความรัก ความอบอุ่น มีเหตุผล รู้จักยอมรับนับถือความสามารถ ความคิดเห็น และให้ความร่วมมือตามโอกาสอันควร

4. การได้รับการอบรมกล่อมเกลាทางการเมือง

หมายถึง การได้รับกระบวนการให้ความรู้ ความเข้าใจ และการเรียนรู้เกี่ยวกับการเมือง การปกครองในระบบประชาธิปไตยทั้งทางตรงและทางอ้อม โดยผ่านองค์กรหรือตัวกลาง ต่างๆ ได้แก่

- () สถาบันครอบครัว
- () สถาบันการศึกษา
- () สถาบันการเมือง
- () กลุ่มเพื่อน
- () สื่อมวลชน

ตอนที่ 2 ทักษะต่อสภาพแวดล้อมภายในมหาวิทยาลัย

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน () ที่ตรงกับความคิดเห็นของท่านมากที่สุด

โดยพิจารณาจากคำแนะนำที่แนบมา ดังนี้

คะแนน 5 หมายถึง ผู้ตอบเห็นว่ามีเหมาะสมมากที่สุด

คะแนน 4 หมายถึง ผู้ตอบเห็นว่ามีเหมาะสมมาก

คะแนน 3 หมายถึง ผู้ตอบเห็นว่ามีเหมาะสมกลาง

คะแนน 2 หมายถึง ผู้ตอบเห็นว่ามีเหมาะสมน้อย

คะแนน 1 หมายถึง ผู้ตอบเห็นว่ามีเหมาะสมน้อยที่สุด

ข้อที่	สภาพแวดล้อมภายในมหาวิทยาลัย	ระดับความคิดเห็น				
		เหมาะสมมากที่สุด 5	เหมาะสมมาก 4	เหมาะสมปานกลาง 3	เหมาะสมน้อย 2	เหมาะสมน้อยที่สุด 1
	ด้านวิชาการ					
1	การเรียนการสอนมีคุณภาพและมีมาตรฐาน.....					
2	การเรียนการสอนเน้นผู้เรียนเป็นศูนย์กลาง					
3	หลักสูตรสนองตอบต่อความต้องการของนักศึกษา.....					
4	หลักสูตรมีความสอดคล้องกับปรัชญาและวัตถุประสงค์ของมหาวิทยาลัย.....					
5	อาจารย์มีการเตรียมการสอนมาเป็นอย่างดี.....					
6	อาจารย์เปิดโอกาสให้นักศึกษาได้ซักถามในชั้นเรียนเกี่ยวกับเนื้อหาการเรียนการสอน.....					
7	อาจารย์เปิดโอกาสให้นักศึกษาประเมินผลการสอนของอาจารย์เมื่อเสร็จสิ้นการสอนในแต่ละรายวิชา.....					
8	การเรียนการสอนช่วยให้นักศึกษาได้ตระหนักถึงสิทธิและหน้าที่ของตนเอง.....					
9	นักศึกษามีเสรีภาพทางวิชาการในการคิด การพูด และการแสดงความคิดเห็น.....					
10	บุคลากรของมหาวิทยาลัยสนับสนุนและให้บริการทางการศึกษาอย่างมีประสิทธิภาพ.....					

ข้อที่	สภาพแวดล้อมภายในมหาวิทยาลัย	ระดับความคิดเห็น				
		เหมาะสมมากที่สุด 5	เหมาะสมมาก 4	เหมาะสมปานกลาง 3	เหมาะสมน้อย 2	เหมาะสมน้อยที่สุด 1
11	ด้านสังคม กิจกรรมที่ทางมหาวิทยาลัยจัดขึ้นมีประโยชน์ กับนักศึกษา.....					
12	กิจกรรมนักศึกษามีส่วนช่วยในการสร้างเสริม สติปัญญา.....					
13	กิจกรรมนักศึกษามีส่วนช่วยในการพัฒนา บุคลิกภาพ.....					
14	การเลือกตั้งนายกสโมสรนักศึกษาและ คณะกรรมการนักศึกษาเป็นกิจกรรมการ ส่งเสริมประชาธิปไตย.....					
15	นักศึกษาสามารถเลือกเข้าร่วมกิจกรรมต่างๆ ของมหาวิทยาลัยได้ตามความสมัครใจ.....					
16	อาจารย์ที่ปรึกษาให้ความช่วยเหลือด้านการ เรียน ด้านกิจกรรม และปัญหาต่างๆ.....					
17	เพื่อนๆ ทั้งภายในคณะและนอกคณะมีความ สัมพันธ์อันดีระหว่างกัน.....					
18	รุ่นพี่ให้คำแนะนำเรื่องการเรียนและ การปรับตัวภายในมหาวิทยาลัยแก่รุ่นน้อง.....					
19	รุ่นน้องรับฟังคำแนะนำเกี่ยวกับเรื่องการเรียน และการปรับตัวภายในมหาวิทยาลัยจากรุ่นพี่..					
20	นักศึกษามีความรักและความผูกพันต่อสถาบัน การศึกษาแห่งนี้.....					

ข้อที่	สภาพแวดล้อมภายในมหาวิทยาลัย	ระดับความคิดเห็น				
		เหมาะสมมากที่สุด 5	เหมาะสมมาก 4	เหมาะสมปานกลาง 3	เหมาะสมน้อย 2	เหมาะสมน้อยที่สุด 1
21	ด้านกายภาพ นักศึกษาได้รับความสะดวกในการให้บริการ ด้านต่าง ๆ ของมหาวิทยาลัย.....					
22	มหาวิทยาลัยจัดให้มีห้องเรียนเพียงพอกับ จำนวนนักศึกษา.....					
23	ห้องสมุดมีบรรยากาศเหมาะสมกับการศึกษา ค้นคว้า.....					
24	มหาวิทยาลัยจัดให้มีระบบเครือข่ายทาง คอมพิวเตอร์เพียงพอกับความต้องการของ นักศึกษา.....					
25	มหาวิทยาลัยจัดทำวารสาร จุลสาร หรือแผ่นพับ เพื่อประชาสัมพันธ์ข่าวสารต่าง ๆ แก่ นักศึกษา.....					
26	มหาวิทยาลัยเปิดโอกาสให้นักศึกษาได้แสดง ความคิดเห็นผ่านสื่อต่าง ๆ ภายในมหาวิทยาลัย เช่น ตู้รับฟังความคิดเห็น บอร์ดแสดงความคิดเห็นหรือเว็บไซต์ของมหาวิทยาลัย.....					
27	มหาวิทยาลัยจัดสถานที่สำหรับการทำกิจกรรม นักศึกษาได้อย่างเหมาะสม.....					
28	การจัดสภาพแวดล้อมภายในมหาวิทยาลัยมุ่ง ส่งเสริมทำให้เกิดความเป็นเลิศทางวิชาการ.....					
29	มหาวิทยาลัยจัดกิจกรรมส่งเสริมประชาธิปไตย ได้อย่างเหมาะสม.....					
30	การให้บริการสังคมเป็นกิจกรรมส่งเสริมการมี ส่วนร่วมระหว่างอาจารย์ บุคลากร และ นักศึกษา.....					

ตอนที่ 3 พฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมือง

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงใน () ที่ตรงกับการประพฤติปฏิบัติของท่านมากที่สุด

โดยพิจารณาจากค่าน้ำหนักคะแนน ดังนี้

คะแนน 5 หมายถึง ผู้ตอบมีส่วนร่วมมากที่สุด

คะแนน 4 หมายถึง ผู้ตอบมีส่วนร่วมมาก

คะแนน 3 หมายถึง ผู้ตอบมีส่วนร่วมปานกลาง

คะแนน 2 หมายถึง ผู้ตอบมีส่วนร่วมน้อย

คะแนน 1 หมายถึง ผู้ตอบมีส่วนร่วมน้อยที่สุด

ข้อที่	การมีส่วนร่วมทางการเมือง	ระดับพฤติกรรม				
		มีส่วนร่วมมากที่สุด 5	มีส่วนร่วมมาก 4	มีส่วนร่วมปานกลาง 3	มีส่วนร่วมน้อย 2	มีส่วนร่วมน้อยที่สุด 1
1	การไปใช้สิทธิในการเลือกตั้งระดับประเทศ เช่น การเลือกตั้งสมาชิกวุฒิสภา และสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร.....					
2	การไปใช้สิทธิในการเลือกตั้งระดับท้องถิ่น เช่น การเลือกตั้งสมาชิกสภาจังหวัด สมาชิกสภากรุงเทพมหานคร และสมาชิกสภาเขต.....					
3	การไปใช้สิทธิในการเลือกตั้งภายในมหาวิทยาลัย เช่น การเลือกตั้งนายกสโมสรนักศึกษาและคณะกรรมการนักศึกษา.....					
4	การแนะนำ เชิญชวนหรือกระตุ้นให้บุคคลอื่นไปใช้สิทธิเลือกตั้ง.....					
5	การช่วยรณรงค์การต่อต้านการซื้อสิทธิขายเสียง.....					
6	การแนะนำให้ผู้อื่นลงคะแนนเลือกตั้งให้กับผู้สมัครรับเลือกตั้งคนใดคนหนึ่งหรือพรรคการเมืองใดพรรคการเมืองหนึ่ง.....					
7	การเป็นสมาชิกหรือเคยเป็นสมาชิกพรรคการเมือง.....					

ข้อที่	การมีส่วนร่วมทางการเมือง	ระดับพฤติกรรม				
		มีส่วนร่วมมากที่สุด 5	มีส่วนร่วมมาก 4	มีส่วนร่วมปานกลาง 3	มีส่วนร่วมน้อย 2	มีส่วนร่วมน้อยที่สุด 1
8	การชักชวนผู้อื่นให้เข้าร่วมสมัครเป็นสมาชิกพรรคการเมือง.....					
9	การเข้าร่วมประชุมหรือร่วมแสดงความคิดเห็นกับพรรคการเมือง.....					
10	การช่วยรณรงค์หาเสียง เช่น การแจกนามบัตร แนะนำตัวผู้สมัครรับเลือกตั้ง การปิดโปสเตอร์หาเสียงให้กับผู้สมัครรับเลือกตั้งหรือพรรคการเมืองใดพรรคการเมืองหนึ่ง.....					
11	การฟังคำปราศรัยการหาเสียงของผู้สมัครรับเลือกตั้ง นักการเมือง หรือพรรคการเมือง.....					
12	การแสดงความคิดเห็นผ่านสื่อมวลชนสาขาต่างๆ ในประเด็นเกี่ยวกับการเมือง.....					
13	การทำหน้าที่สำรวจความคิดเห็น (Poll) เกี่ยวกับประเด็นทางการเมือง.....					
14	การตอบแบบสอบถามการสำรวจความคิดเห็น (Poll) เกี่ยวกับประเด็นทางการเมือง....					
15	การติดตามข่าวสารทางการเมืองจากโทรทัศน์ วิทยุ หนังสือพิมพ์ วารสาร หรือเว็บไซต์ต่างๆ..					
16	การเข้าร่วมฟังการอภิปราย การบรรยาย ประเด็นทางการเมือง.....					
17	การแสดงความคิดเห็นกับผู้ปกครอง อาจารย์ หรือเพื่อนๆ ในประเด็นเกี่ยวกับการเมือง.....					
18	การเขียนบทความทางการเมืองไปลงสิ่งพิมพ์ประเภทต่าง ๆ.....					
19	การเขียนจดหมายถึงบรรณาธิการหนังสือพิมพ์ต่าง ๆ เกี่ยวกับประเด็นทางการเมือง.....					

ข้อที่	การมีส่วนร่วมทางการเมือง	ระดับพฤติกรรม				
		มีส่วนร่วมมากที่สุด 5	มีส่วนร่วมมาก 4	มีส่วนร่วมปานกลาง 3	มีส่วนร่วมน้อย 2	มีส่วนร่วมน้อยที่สุด 1
20	การใช้สิทธิในการรับรู้ข้อมูลข่าวสารทางราชการเพื่อตรวจสอบการดำเนินการของรัฐ.....					
21	การเข้าไปมีส่วนร่วมในการเข้าชื่อเสนอร่างกฎหมาย.....					
22	การรวมกลุ่มหรือตั้งกลุ่มกับเพื่อนๆ เพื่อดำเนินงานการแก้ไขปัญหาของสังคม.....					
23	การให้ความร่วมมือในการทำกิจกรรมสาธารณะกับกลุ่มต่าง ๆ ที่มีอยู่ในชุมชน.....					
24	การให้ความร่วมมือกับทางราชการหรือองค์กรต่าง ๆ ในการจัดกิจกรรมการเผยแพร่ความรู้ทางการเมือง.....					
25	การให้ความร่วมมือ หรือติดต่อกับทางราชการในการแก้ไขปัญหาของสังคม.....					

ภาคผนวก ข
หนังสือรับรองเพื่อการเก็บรวบรวมข้อมูล

๗ ธันวาคม 2545

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เพื่อพัฒนาเครื่องมือการวิจัย

เรียน อธิการบดีมหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถาม

เนื่องด้วย นายสรักษ์ เลี่ยมสุวรรณ นิสิตระดับปริญญาโท วิชาเอกการอุดมศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ดำเนินการทำปริญญานิพนธ์เรื่อง “ความสัมพันธ์ระหว่างทักษะต่อสภาพแวดล้อมภายในมหาวิทยาลัยกับพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของนักศึกษา มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต” โดยมี อาจารย์สุพร ตั้งสมรพงษ์ และ อาจารย์จรรุวรรณ สกุลฤ เป็นคณะกรรมการควบคุมการทำปริญญานิพนธ์ ในการนี้ นิสิตมีความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลเพื่อพัฒนาเครื่องมือการวิจัย โดยขออนุญาตใช้สถานที่ และขอให้นักศึกษาปริญญาดรี ภาคสมทบ จำนวน 30 คน เป็นกลุ่มตัวอย่างตอบแบบสอบถามความสัมพันธ์ระหว่างทักษะต่อสภาพแวดล้อมภายในมหาวิทยาลัยกับพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของนักศึกษามหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต ในระหว่างเดือนธันวาคม 2545

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์ ได้โปรดพิจารณาให้ นายสรักษ์ เลี่ยมสุวรรณ ได้เก็บข้อมูลในการทำปริญญานิพนธ์ ซึ่งจะเป็นประโยชน์ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง ณ โอกาสนี้ด้วย

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์นภกรณ์ หะวานนท์)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

ปฏิบัติราชการแทนอธิการบดี

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 02-664-1000 ต่อ 5618, 5731

โทรสาร. 02-258-4119

1๕ ธันวาคม 2545

เรื่อง ขอกความอนุเคราะห์เพื่อการวิจัย

เรียน นายกสมาคมสถาบันอุดมศึกษาเอกชนแห่งประเทศไทย

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถาม

เนื่องด้วย นายสรักษ์ เลี่ยมสุวรรณ นิสิตระดับปริญญาโท วิชาเอกการอุดมศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ดำเนินการทำปริญญานิพนธ์เรื่อง "ความสัมพันธ์ระหว่างทัศนคติต่อสภาพแวดล้อมภายในมหาวิทยาลัยกับพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของนักศึกษา มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต" โดยมี อาจารย์สุพร ตั้งสมรพงษ์ และ อาจารย์จารุวรรณ สกุลกู เป็นคณะกรรมการควบคุมการทำปริญญานิพนธ์ ในการนี้ นิสิตมีความจำเป็นต้องเก็บข้อมูลเพื่อการวิจัย โดยขออนุญาตใช้สถานที่ และขอให้นักศึกษาปริญญาครี ชั้นปีที่ 1 - 4 ภาคปกติ จำนวน 400 คน ตอบแบบสอบถามความสัมพันธ์ระหว่างทัศนคติต่อสภาพแวดล้อมภายในมหาวิทยาลัยกับพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของนักศึกษา มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต ในระหว่างเดือนธันวาคม 2545 - มกราคม 2546

จึงเรียนมาเพื่อขอกความอนุเคราะห์ ได้โปรดพิจารณาให้ นายสรักษ์ เลี่ยมสุวรรณ ได้เก็บข้อมูลในการทำปริญญานิพนธ์ ซึ่งจะเป็นประโยชน์ในการพัฒนาคุณภาพการศึกษา และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง ณ โอกาสนี้ด้วย

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์นภากรณ์ หะวานนท์)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 02-664-1000 ต่อ 5618, 5731

โทรสาร. 02-258-4119

ที่ สสอท. 4/2546

9 มกราคม 2546

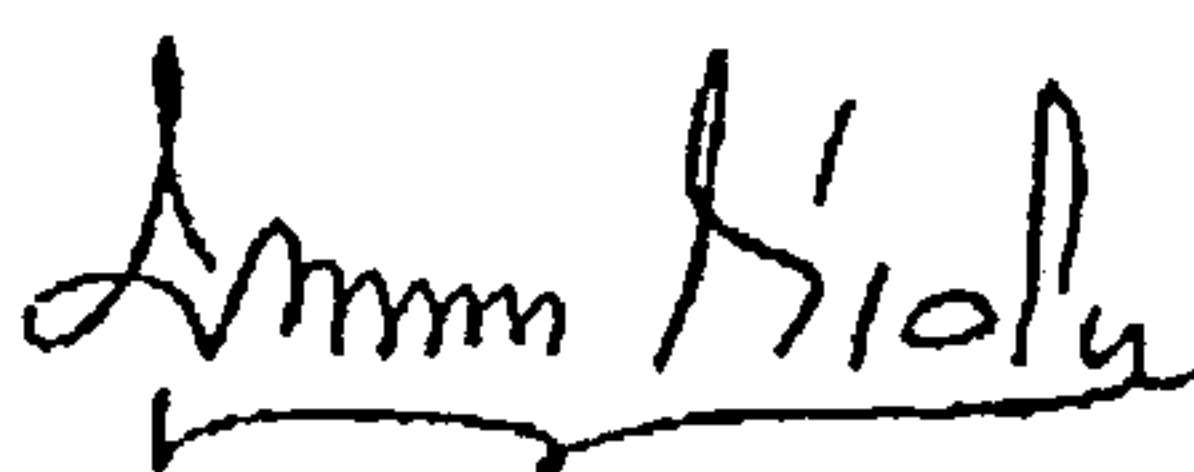
เรื่อง ขอความร่วมมือในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อทำปริญญานิพนธ์
เรียน อธิการบดีมหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต

ด้วย นายสรักษ์ เลี่ยมสุวรรณ นิสิตระดับปริญญาโท วิชาเอกการอุดมศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ขณะนี้อยู่ระหว่างดำเนินการทำปริญญานิพนธ์เรื่อง "ความสัมพันธ์ระหว่างทักษะต่อสภาพแวดล้อมภายในมหาวิทยาลัยกับพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของนักศึกษามหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต" ทั้งนี้ ผู้ทำวิจัยจำเป็นต้องเก็บรวบรวมข้อมูลโดยการแจกแบบสอบถามแก่นักศึกษาปริญญาตรี ชั้นปีที่ 1 - 4 ภาคปกติ จำนวน 400 คน ของมหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต

ในการนี้สมาคมได้รับความร่วมมือจาก ดร.เสนีย์ สุวรรณดี รองอธิการบดีมหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต เป็นผู้ตรวจแบบสอบถาม

สมาคมสถาบันอุดมศึกษาเอกชนฯ จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์จากท่านได้โปรดพิจารณาอนุญาตให้ผู้ทำวิจัยดังกล่าว ได้มีโอกาสเก็บรวบรวมข้อมูลในสถาบันของท่านได้

ขอแสดงความนับถือ

(ดร.บุญทอง กุ์เจริญ)

นายกสมาคมสถาบันอุดมศึกษาเอกชนแห่งประเทศไทย

ศูนย์ประสานงานสมาคม

โทร 0-2247-6762-3, โทรสาร 0-2247-6762-3

ภาคผนวก ค

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญ และหนังสือเชิญผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือการวิจัย

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบคุณภาพเครื่องมือการวิจัย

1. ชื่อ ดร. อรรถพล โพธิสุข
 ตำแหน่ง รองผู้อำนวยการสำนักคอมพิวเตอร์
 สังกัด สำนักคอมพิวเตอร์
 มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ

2. ชื่อ ดร. จินดารัตน์ ปิรมณี
 ตำแหน่ง หัวหน้าฝ่ายกิจการนักศึกษา
 สังกัด ฝ่ายกิจการนักศึกษา
 มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต

3. ชื่อ นายปิยะชาติ โชคพิพัฒน์
 ตำแหน่ง นักวิชาการศึกษาผู้ชำนาญการ
 สังกัด สำนักพัฒนาเทคนิคศึกษา
 สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ

บันทึกข้อความ

128

ส่วนราชการ บัณฑิตวิทยาลัย มศว โทร. 5731, 5618

ที่ ทม 1012/ ๔5๔๗

วันที่ ๔๑ พฤศจิกายน 2545

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญ

เรียน ผู้อำนวยการสำนักคอมพิวเตอร์

 เนื่องด้วย นายสรักษ์ เลี่ยมสุวรรณ นิสิตระดับปริญญาโท วิชาเอกการอุดมศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ดำเนินการทำปริญญานิพนธ์เรื่อง “ความสัมพันธ์ระหว่างทักษะต่อสภาพแวดล้อมภายในมหาวิทยาลัยกับพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของนักศึกษา มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต” โดยมี อาจารย์สุพร ตั้งสมรพงษ์ และ อาจารย์จรัสวรรณ สกุลกู เป็นคณะกรรมการควบคุมการทำปริญญานิพนธ์ ในการนี้ บัณฑิตวิทยาลัยขอเรียนเชิญ อาจารย์อรรถพร โพธิสุข เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบสภาพความสัมพันธ์ระหว่างทักษะต่อสภาพแวดล้อมภายในมหาวิทยาลัยกับพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของนักศึกษา มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต

 จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์ ได้โปรดพิจารณาให้ข้าราชการในสังกัดเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือการวิจัยให้ นายสรักษ์ เลี่ยมสุวรรณ และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง ณ โอกาสนี้ด้วย

(รองศาสตราจารย์นภาพร หะวานนท์)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

ที่ ทม 1012/ 4545

บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ¹²⁹

สุขุมวิท 23 กรุงเทพฯ 10110

21 พฤศจิกายน 2545

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญ

เรียน อธิการบดีมหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถาม

เนื่องด้วย นายสรักษ์ เลี่ยมสุวรรณ นิสิตระดับปริญญาโท วิชาเอกการอุดมศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ดำเนินการทำปริญญานิพนธ์เรื่อง “ความสัมพันธ์ระหว่างทักษะต่อสภาพแวดล้อมภายในมหาวิทยาลัยกับพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของนักศึกษา มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต” โดยมี อาจารย์สุพร ตั้งสมวรพงษ์ และ อาจารย์จารุวรรณ สกุลคู เป็นคณะกรรมการควบคุมการทำปริญญานิพนธ์ ในการนี้ บัณฑิตวิทยาลัยขอเรียนเชิญ อาจารย์จินดารัตน์ ปิรมณี หัวหน้าฝ่ายกิจการนักศึกษา เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจแบบสอบถามความสัมพันธ์ระหว่างทักษะต่อสภาพแวดล้อมภายในมหาวิทยาลัยกับพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของนักศึกษา มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์ ได้โปรดพิจารณาให้ข้าราชการในสังกัดเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจเครื่องมือการวิจัยให้ นายสรักษ์ เลี่ยมสุวรรณ และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง ณ โอกาสนี้ด้วย

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์นภาพร หะวานนท์)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

ปฏิบัติราชการแทนอธิการบดี

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 02-664-1000 ต่อ 5618, 5731

โทรสาร. 02-258-4119

ที่ ทม 1012/ ๕546

บัณฑิตวิทยาลัย 130
มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
สุขุมวิท 23 กรุงเทพฯ 10110

๔/ พฤศจิกายน 2545

เรื่อง ขอเชิญเป็นผู้เชี่ยวชาญ

เรียน ผู้อำนวยการสำนักพัฒนาเทคนิคศึกษา สถาบันเทคโนโลยีพระจอมเกล้าพระนครเหนือ

สิ่งที่ส่งมาด้วย แบบสอบถาม

เนื่องด้วย นายสรักษ์ เลี่ยมสุวรรณ นิสิตระดับปริญญาโท วิชาเอกการอุดมศึกษา มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ ได้รับอนุมัติให้ดำเนินการทำปริญญานิพนธ์เรื่อง “ความสัมพันธ์ระหว่างทักษะต่อสภาพแวดล้อมภายในมหาวิทยาลัยกับพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของนักศึกษา มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต” โดยมี อาจารย์สุพร ตั้งสมรพงษ์ และ อาจารย์จรรวรรณ สกุลคู เป็นคณะกรรมการควบคุมการทำปริญญานิพนธ์ ในการนี้ บัณฑิตวิทยาลัยขอเรียนเชิญ นายปิยะชาติ โชคพิพัฒน์ นักวิชาการศึกษาผู้ชำนาญการ เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบความสัมพันธ์ระหว่างทักษะต่อสภาพแวดล้อมภายในมหาวิทยาลัยกับพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมืองของนักศึกษา มหาวิทยาลัยเกษมบัณฑิต

จึงเรียนมาเพื่อขอความอนุเคราะห์ ได้โปรดพิจารณาให้ข้าราชการในสังกัดเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือการวิจัยให้ นายสรักษ์ เลี่ยมสุวรรณ และขอขอบพระคุณเป็นอย่างสูง ณ โอกาสนี้ด้วย

ขอแสดงความนับถือ

(รองศาสตราจารย์นภาพร หะวานนท์)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

สำนักงานคณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

โทร. 02-664-1000 ต่อ 5618, 5731

โทรสาร. 02-258-4119

ภาคผนวก ง
คุณภาพของเครื่องมือการวิจัย

1. แบบสอบถามเกี่ยวกับทัศนคติต่อสภาพแวดล้อมภายในมหาวิทยาลัย

1.1 ค่าอำนาจจำแนกของแบบสอบถาม

ข้อที่	ค่าอำนาจจำแนก (t)	ข้อที่	ค่าอำนาจจำแนก (t)	ข้อที่	ค่าอำนาจจำแนก (t)
1	3.965	11	7.004	21	5.302
2	2.069	12	4.952	22	4.339
3	3.279	13	4.491	23	3.818
4	4.491	14	5.166	24	5.780
5	3.183	15	2.716	25	4.064
6	5.188	16	4.179	26	5.759
7	3.018	17	5.042	27	5.482
8	4.217	18	3.018	28	5.715
9	2.952	19	3.644	29	5.308
10	6.711	20	3.784	30	3.491

1.2 ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม เท่ากับ 0.8613

2. แบบสอบถามเกี่ยวกับพฤติกรรมการมีส่วนร่วมทางการเมือง

2.1 ค่าอำนาจจำแนกของแบบสอบถาม

ข้อที่	ค่าอำนาจจำแนก (t)
1	6.035
2	3.847
3	4.986
4	5.267
5	5.386
6	4.032
7	5.387
8	4.020
9	3.710
10	4.940
11	4.484
12	5.280
13	5.211
14	4.832
15	5.695
16	5.551
17	4.927
18	3.756
19	5.251
20	4.867
21	3.413
22	3.240
23	3.032
24	3.310
25	3.414

2.2 ค่าความเชื่อมั่นของแบบสอบถาม เท่ากับ 0.9712

ประวัติย่อผู้วิจัย

ประวัติย่อผู้วิจัย

ชื่อ	นายสรวิทย์ เลี่ยมสุวรรณ
วันเดือนปีเกิด	23 มิถุนายน 2518
สถานที่เกิด	อำเภอเมือง จังหวัดเพชรบุรี
สถานที่อยู่ปัจจุบัน	88 ถ.ราชดำเนิน ต.คลองกระแซง อ.เมือง จ.เพชรบุรี 76000
ประวัติการศึกษา	
พ.ศ. 2536	มัธยมศึกษาตอนปลาย จากโรงเรียนพรหมานุสรณ์จังหวัดเพชรบุรี
พ.ศ. 2541	กศ.บ. (สังคมศึกษา) จากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ
พ.ศ. 2546	กศ.ม. (การอุดมศึกษา) จากมหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ